

025.04

พ 614 T

ร.3

การสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โดยใช้วิธีการเชิงระบบ

ปริญญาโท

ของ

นิวัติ สุทธิสว่าง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2536

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ดร. สุนทร แก้วลาย)

..... กรรมการ

(ดร. สุนี รักษาเกียรติศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ดร. สุนทร แก้วลาย)

..... กรรมการ

(ดร. สุนี รักษาเกียรติศักดิ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. วิชญ์ หับเที่ยง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ .. เดือน .. พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์เป็นงานที่ท้าทายความสามารถและให้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง แต่การศึกษาคั้งนี้ไม่สามารถจะล่องลอยไปได้ ถ้าปราศจากความเมตตาและความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร.สุนทร แก้วสาย ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและประธานกรรมการปริญญานิพนธ์ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้เข้ามาเป็นนิสิตภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ท่านเป็นผู้ที่ให้ความเอาใจใส่ ให้ความรัก กว้างใจ และคอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุณี รักษาเกียรติศักดิ์ กรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย หับเที่ยง กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ซึ่งได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดเช่นกัน

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยได้รับแรงสนับสนุน กว้างใจเป็นอย่างมากจากคุณพ่อประยูร-คุณแม่ผ่องแผ้ว สุธิธีสว่าง คุณสมคิด วรรณฤกษ์ และพี่น้องนิสิตภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจะขอระลึกไว้ในความทรงจำตลอดไป

การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากนิสิต คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน เป็นอย่างดี ที่ช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมาพร้อมนี้ด้วย

นิติวดี สุธิธีสว่าง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	วิธีการเชิงระบบ	6
	ระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย	9
	ความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับศูนย์คอมพิวเตอร์	14
	รูปแบบการจัดระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	27
	ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์	28
	กำหนดผังงานโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย	
	และความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่าง ๆ	30
	ออกแบบระบบงานและสร้างแบบจำลองขั้นพื้นฐาน	30
	วิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความ	
	คิดเห็น	30
	การรวบรวมความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง	31
	การปรับปรุงแบบจำลอง	35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์	36
	ภาพรวมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	36
	ระบบงานบริการสารสนเทศเดิม (ในปัจจุบัน)	39

บทที่	หน้า
สำนักหอสมุดกลาง	39
โครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์	52
สำนักทดสอบทางการศึกษา	54
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์	56
คณะ	57
ผังงานโครงสร้างงานเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยและความ	
สัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่าง ๆ	59
ผลการออกแบบและสร้างแบบจำลองขั้นพื้นฐาน	64
ผลการวิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดง	
ความคิดเห็น	66
ผลการรวบรวมความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง	77
แบบจำลองที่บุคลากรยอมรับและพึงพอใจ	85
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	93
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	94
การอภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก	107
แบบสัมภาษณ์	108
แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	114
ภาคผนวก ข	122
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	123
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	124
ประวัติย่อของผู้วิจัย	142

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	รายละเอียดระบบงานเดิมจำแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เป้าหมาย บริการ สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและฝ่ายที่รับผิดชอบในการให้บริการสารสนเทศ...	40
2	บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้บริการ.....	46
3	ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านการจัดการ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	78
4	ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านความเข้าใจและ การยอมรับเทคโนโลยีจำแนกเป็นรายชื่อ	80
5	ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านระบบการดำเนินงาน จำแนกเป็นรายชื่อ.....	81
6	ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะด้านระบบข้อมูลข่าวสาร จำแนกเป็นรายชื่อ.....	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ระบบถ่ายทอดความรู้ในมหาวิทยาลัย	10
2	รูปแบบโครงสร้างการจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย คาร์เนกี เมลลอน	18
3	รูปแบบการจัดองค์การของ NIHE, Limerick	20
4	รูปแบบการจัดองค์การของ NIHE, Limerick หลังจากรวมห้องสมุดและ ศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน.....	21
5	ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า	28
6	การดำเนินงานของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร....	51
7	การดำเนินงานของโครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.....	53
8	แผนผังการจัดองค์การของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.....	60
9	ระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.....	61
10	ขอบข่ายการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย	62
11	แนวคิดการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร...	71
12	การจัดองค์การระบบบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัย	86
13	ภารกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและคณะกรรมการต่าง ๆ	88
14	การประสานงานคณะกรรมการ อนุกรรมการ และผู้บริหารหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานโยบาย	89
15	วัฏจักรของข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนภายในชุมชน	90

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งมีบทบาทมากในการผลิต การถ่ายทอดและการใช้
สารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การพัฒนาระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย
จึงได้รับความสนใจจากผู้บริหารมานานแล้ว เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นองค์การที่มีการดำเนินงาน
โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับสูง ในการ
ดำเนินการนี้จะเกี่ยวข้องกับสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนโดยตรง เช่น สิ่งพิมพ์และสื่อการ
สอนต่าง ๆ ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานระดับคณะ สำนักและสถาบัน ผลงานการวิจัยของ
คณาจารย์ เอกสารการอบรมสัมมนาของหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งสารนิเทศ
เหล่านี้ไหลเวียนอยู่ในระบบเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากมีหลายหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่
ทำหน้าที่ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานให้บริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน จึงทำ
ให้เกิดความสับสนปะปนกันทั้งบุคลากรและงบประมาณ ฉะนั้นการจัดองค์การที่มีประสิทธิภาพย่อมจะ
ช่วยให้การดำเนินงานระบบสารนิเทศบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังเป็นแหล่งรวม
วิทยาการขั้นสูงซึ่งมีคณาจารย์ที่มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ จำนวนมาก บุคคลเหล่านี้มีหน้าที่
ถ่ายทอดความเข้าใจไปสู่บุคคลอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้แก่ นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งจะ
เป็นผู้นำในสังคมทั้งปัจจุบันและอนาคต หากระบบการจัดการและการดำเนินงานไม่เอื้ออำนวย
ต่อการถ่ายทอดแล้ว มหาวิทยาลัยก็จะทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ตามปณิธานที่ตั้งไว้

จากการศึกษาเอกสาร บทความและรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารนิเทศ
ของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศพบว่า มีการพัฒนาโดยนำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัย
ใหม่เข้ามาเป็นปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อสร้างเป็นระบบสารนิเทศแบบศูนย์กลางมี
ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ให้ผู้ใช้งานเข้าถึงสารนิเทศจากที่ไกลได้ (Siegman, 1969) นอกจากนี้
บางมหาวิทยาลัยได้เสนอแนวทางในการจัดองค์การระบบสารนิเทศโดยการรวมห้องสมุดกับ
ศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันเป็น "หน่วยบริการทางวิชาการ" (Academic Services)
(Arm and Michalak, 1989)

สำหรับมหาวิทยาลัยของไทย การพัฒนาระบบสารนิเทศยังอยู่ในระยะ เริ่มต้น อย่างไรก็ตาม
ก็ตามมหาวิทยาลัยหลายแห่งเริ่มตื่นตัวในเรื่องของการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย

ของตนเองแล้ว (Pornchai Mongkhonvanit. 1990 : 16) ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าจะจัดองค์การอย่างไรจึงจะมีความเหมาะสมกับลักษณะของการจัดองค์การของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ประโยชน์และสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าในการเสนอรูปแบบสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยซึ่งมีการพัฒนาระบบห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และหน่วยบริการสารสนเทศของคณะหรือหน่วยงานในลักษณะอื่น ๆ แยกจากกันมานานแล้ว การจะรวมงานเหล่านี้เข้าด้วยกันดังที่กระทำกันในต่างประเทศ หรือเสนอรูปแบบที่มีผลกระทบต่อการทำงานเดิมของหน่วยงานเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นลักษณะใดก็ตาม น่าจะทำให้เกิดการต่อต้านจากผู้ที่เกี่ยวข้องขึ้นได้แม้ว่าโดยหลักการหน่วยงานที่กล่าวนั้นมีกิจกรรมที่คาบเกี่ยวกันอยู่ส่วนหนึ่ง แต่มีงานอีกหลายส่วนที่จะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ก่อนที่จะก้าวเข้าไปสู่ข้อสรุปในการนำเสนอรูปแบบจัดองค์การรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ในปัญหานี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การยอมรับและความเคยชินของผู้ใช้ระบบและของผู้ปฏิบัติงานภายในแต่ละระบบน่าจะได้รับการศึกษาโดยละเอียด ควรจะตอบคำถามให้ได้ว่าผู้ใช้บริการให้ความสนใจและเชื่อมั่นต่อแหล่งที่มาของสารสนเทศแต่ละประเภทเพียงใด ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยสารสนเทศแต่ละระบบมองเห็นสารสนเทศ ที่ตนปฏิบัติงานในลักษณะใด และยอมรับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใด ความพร้อมทางเทคโนโลยีมีส่วนในการสร้างความยอมรับแนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงระบบมากน้อยเพียงใด ถ้าเราสามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ชัดเจน ผู้วิจัยมั่นใจว่าเราจะสามารถสร้างรูปแบบของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยที่เป็นที่ยอมรับและเป็นระบบที่นำมาปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นกรณีศึกษาเพื่อค้นหารูปแบบการจัดองค์การโดยใช้วิธีการเชิงระบบเข้ามาช่วยในการพัฒนาองค์การ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศ
2. เพื่อใช้วิธีเชิงระบบสำหรับออกแบบและสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่อไปนี้คือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการ สารนิเทศในมหาวิทยาลัย นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดองค์การที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ระดับมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยสามารถบริหารงานด้านบริการสารนิเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่างเต็มที่เนื่องจากมีการ จัดระบบการดำเนินงานที่ดี สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ห้องสมุด สามารถจัดบริการสารนิเทศได้ครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้ ลดความ ซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เนื่องจากมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การให้บริการสารนิเทศ

ศูนย์คอมพิวเตอร์ สามารถพัฒนาระบบงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้รวดเร็วยิ่ง ขึ้นเนื่องจากมีระบบการจัดองค์การที่ดี

คณะและสถาบันต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้บริการ สามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ในแง่ของผู้ปฏิบัติงานก็สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีหน้าที่ความรับผิดชอบและแนวนโยบายในการปฏิบัติ อย่างชัดเจน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเพื่อสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศ ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ กระทบกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ระบบงานเดิม ศึกษาจากกลุ่มประชากรต่อไปนี้ ได้แก่

- 1.1 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
- 1.2 หัวหน้าโครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์
- 1.3 คณบดีและผู้อำนวยการสำนักทดสอบ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

จำนวน 9 คน

2. การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อแบบจำลองการจัดองค์การระบบ
สารสนเทศใหม่

2.1 ประชากร ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงาน สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 67 คน

2.1.2 ผู้รับผิดชอบด้านสารสนเทศ ซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้แก่

บรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลาง จำนวน 12 คน

เจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ จำนวน 6 คน

รวมจำนวน 18 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ใช้บริการซึ่งแบ่ง
ออกเป็นอาจารย์ และนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวนทั้งสิ้น 361 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ระบบสารสนเทศใหม่ของมหาวิทยาลัย หมายถึง ระบบดำเนินงานในด้านการจัดหา
การวิเคราะห์ การจัดเก็บ การค้นคืน และการเผยแพร่สารสนเทศใหม่ของมหาวิทยาลัย
โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ของนิสิต อาจารย์ และ
บุคลากรของมหาวิทยาลัย ระบบงานหลักที่เกี่ยวข้องได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
3. การจัดองค์การ หมายถึง รายละเอียดแสดงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หน้าที่
ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อย อำนาจหน้าที่ในการสั่งการและการ
ประสานงานภายในองค์การ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตาม
วัตถุประสงค์
4. แบบจำลองการจัดองค์การ หมายถึง แผนผังแสดงการจัดโครงสร้าง
องค์การระบบสารสนเทศใหม่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พร้อมด้วย
รายละเอียดอธิบายเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงานของส่วนประกอบย่อยในระบบ

ทรัพยากรที่ใช้สำหรับการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

5. ระบบงานที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศ หมายถึง หน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบการให้บริการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัยในมหาวิทยาลัย นอกเหนือจากที่เป็นหน้าที่ของสำนักหอสมุดกลางและศูนย์คอมพิวเตอร์ ได้แก่ หน่วยงานและบริการสื่อทางการศึกษาของคณะและภาควิชา ทั้งที่มีการจัดตั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

6. วิธีการเชิงระบบ หมายถึง วิธีการแก้ปัญหา โดยการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ขององค์การ ยึดหลักการมองภาพรวมทั้งหมด และความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย กิจกรรมและกระบวนการที่เชื่อมโยงองค์ประกอบเหล่านั้น โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

7. สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน หมายถึง ข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่อาจารย์ ข้าราชการ และนิสิต สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียน เตรียมการสอน และอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าวิจัยทั้งที่เผยแพร่อยู่ใน สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ และที่ยังไม่ได้มีการรวบรวมเผยแพร่ จำแนกได้ดังต่อไปนี้

7.1 รายการสิ่งพิมพ์และสื่อ เช่น รายการทรัพยากรห้องสมุด รายชื่อหนังสือ และสื่อใหม่

7.2 วรรณกรรมสาร

7.3 สารสังเขปเฉพาะวิชา เช่น Dissertation Abstracts International, Psychological Abstracts, Physics Abstracts เป็นต้น

7.4 รายการสื่อและข้อมูลของหน่วยงานระดับคณะ สำนัก สถาบันอื่น ๆ ยกเว้นสำนักหอสมุดกลาง

7.5 รายการเกี่ยวกับผลงานวิจัย ผลงานของคณาจารย์ ข้าราชการ นิสิต รวมบรรณานิพนธ์ ที่กำลังดำเนินการ และที่เผยแพร่แล้ว

7.6 ข้อมูลและข่าวสารด้านหลักสูตร ตารางสอน ปฏิทินการอบรม สัมมนา

7.7 ชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์สำหรับการทำงานต่าง ๆ เช่น การตัดเกรด การวิเคราะห์ค่าสถิติ สเปรดชีต เวอร์ดโพรเซสซิง การบริหารโครงการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

วิธีการเชิงระบบ (systems approach)

วิธีการเชิงระบบ เป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่และนำมาใช้อย่างประหยัด ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้การทำงานนั้น ๆ เป็นไปได้มีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าระบบการทำงานใด ๆ มีผลผลิต (output) ทั้งคุณภาพและปริมาณมากกว่าทรัพยากร (input) ที่ใช้ ก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพ ในทางตรงข้ามถ้าระบบการทำงานใด ๆ มีผลผลิตต่ำกว่าทรัพยากรที่ใช้ไปก็ถือว่าระบบนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพ วิธีการเชิงระบบจะให้ผลที่ได้รับมากกว่ากระบวนการ วิธีการหลักเกี่ยวข้องคือผลผลิตกระทำโดยการปรับปรุงระบบทั้งระบบ และโดยการมุ่งความสนใจไปที่ผลผลิตมากกว่ากระบวนการ วิธีการหรือกระบวนการเป็นแค่เพียงเครื่องมือที่เรานำมาใช้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ (เสาวณีย์ สิกขบัณฑิต. 2528 : 37)

บุญชนะ อดุลการ (2529 : 93) กล่าวว่า ระบบ (System) หมายถึง สิ่งทีประกอบด้วยองค์ประกอบหรือหน่วยย่อย องค์ประกอบหรือหน่วยย่อยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน และทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ระบบอาจแบ่งเป็นส่วนย่อย เรียกว่า ระบบย่อย (Subsystem) ซึ่งระบบย่อยนี้ก็ถือว่าเป็นระบบ เนื่องจากมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ในตัวเอง ระบบย่อยหลาย ๆ ระบบรวมกันขึ้นเป็นระบบใหญ่ ทองจุล ชันขาว (มปป. : 12) สรุปว่า ระบบจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1. องค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ หรือระบบย่อย
2. ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างส่วนต่าง ๆ
3. ความต้องการทรัพยากร
4. การคาดว่าจะต้องได้ผลผลิต
5. กระบวนการในการผลิต
6. จุดมุ่งหมาย

แนวความคิดเกี่ยวกับการพิจารณาองค์การในเชิงระบบนี้ จะมีความแตกต่างไปจากแนวคิดหรือพิจารณาในรูปแบบอื่น ๆ 3 ประการคือ

1. แนวคิดในการวิเคราะห์ หมายถึง แนวคิดหรือขอบเขตของเรื่องที่กำลังพิจารณา วิจัยนั้นได้จำลองของจริง เพื่อที่จะช่วยให้ผู้พิจารณาได้เข้าใจสาระสำคัญ 3 ประการ คือ -

ก. การมองเห็นภาพรวมทั้งหมด

ข. มองเห็นส่วนประกอบทั้งหมดว่า ประกอบด้วยชิ้นส่วนสำคัญอะไรบ้าง

ค. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างชิ้นส่วนต่าง ๆ และการวิเคราะห์นั้น มีหลัก

เกณฑ์หรือเครื่องมือช่วยโดยไม่ต้องเดา

2. การวิเคราะห์หรือพิจารณาตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ผลมาจากการสำรวจวิจัย หรือรวบรวมหลักฐาน

3. ส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของส่วนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์และขึ้นอยู่กับซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก

แนวคิดเชิงระบบที่มีการนำมาใช้ในองค์การได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดความชัดเจน เช่น

1. อะไร คือ ส่วนสำคัญของระบบ

2. อะไร คือ ลักษณะของการขึ้นอยู่กับซึ่งกันและกันของแต่ละส่วนเหล่านั้น

3. อะไร คือ กระบวนการสำคัญที่เชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ในระบบเข้าด้วยกัน

4. อะไร คือ เป้าหมายของระบบ

5. อะไร คือ สภาพเงื่อนไข ความสมบูรณ์ หรือความเข้มแข็งขององค์การที่ฝ่ายจัดการต้องการ

การต้องการ

แนวคิดเชิงระบบเห็นความสำคัญของการศึกษาองค์การทั้งระบบไม่ใช่พิจารณาแต่เพียงส่วนประกอบขององค์การแต่ละส่วนแยกกัน (โพลิน ม่องไฮ. 2531 : 306 ; อ้างอิงมาจาก Wolf. 1959)

จะเห็นว่าวิธีการเชิงระบบนี้มีความแตกต่างกันกับวิธีการแก้ปัญหาโดยการจำกัดขอบเขตของการพิจารณาให้อยู่เฉพาะจุดนั้น ๆ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น ณ จุดนั้นอาจจะมีขอบเขตที่กว้างขวาง และมีความสัมพันธ์กระทบต่อส่วนอื่น ๆ ได้เสมอ การพิจารณาถึงผลของส่วนรวมทั้งหมด (overall output) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด วิธีพิจารณาที่ต่างกัน คือ ในวิธีการเชิงระบบจะพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ เป็นภาพรวมซึ่งจะต้องเข้าใจอยู่เสมอว่าไม่ว่าเรื่องใด ๆ ของส่วนไหน

ก็ตาม ต่างก็ประกอบเข้าด้วยกันอยู่ในภาพรวมทั้งหมด จึงทำให้มีความแตกต่างกว่าการพิจารณาเฉพาะแต่ละส่วน ที่ถือว่าส่วนนั้น ๆ เป็นส่วนเอกเทศส่วนหนึ่งเท่านั้น (ชงชัย สันติวงษ์, 2533 : 91.)

วิธีการเชิงระบบนั้นมิใช่ว่ามีประโยชน์ต่อการดำเนินงานอย่างมาก ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผล ซึ่งพอจะสรุปประโยชน์ของวิธีการระบบได้ดังนี้

1. ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน
2. ผู้ดำเนินงานสามารถตรวจสอบการดำเนินการได้ทุกขั้นตอน
3. ผู้บริหาร (ผู้รับผิดชอบ) สามารถติดตามผลงานได้ง่าย
4. ทำให้การดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของควมมีเหตุผล
5. ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ทำให้ได้วิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ปราศจากความล่าเอียง (เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, 2528 : 53)

นอกจากวิธีการเชิงระบบแล้วยังมีวิธีการวิเคราะห์ระบบเพื่อแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่ง คือ การสร้างโมเดลซึ่งจะเป็นตัวแทนของระบบที่ทำให้ง่ายเข้าเพื่อสะดวกแก่การเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของระบบ โมเดลเป็นรูปแบบจำลองมาจากสภาพข้อเท็จจริงที่มีอยู่เพื่อที่จะหาความสัมพันธ์ของเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษา (วรารักษ์ บวรศิริ, มปป. : 138)

ปัจจุบันนี้การศึกษาโดยวิธีการจำลองรูปแบบของระบบต่าง ๆ ได้มีการนำมาใช้ในการศึกษาปรากฏการณ์อันสลับซับซ้อนอย่างกว้างขวางขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาโดยวิธีนี้มีส่วนในการเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของระบบ อีกทั้งยังสามารถศึกษาได้อย่างรวดเร็วกว่า การลงทุนน้อยกว่าการศึกษาโดยการสังเกตหรือการเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงของระบบนั้น ๆ

การสร้างแบบจำลองของระบบต่าง ๆ นั้น จะต้องเน้นหนักที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการว่าจะทำแบบจำลองเพื่ออะไร อันจะเป็นแนวทางการสร้างแบบจำลองที่ถูกต้อง เพราะว่าระบบของแบบจำลองต้องมีขอบเขต การศึกษาถึงระบบจะต้องพยายามตัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในให้ออกจากสิ่งแวดล้อมภายนอก output และ input ของระบบมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ผลที่เกิดขึ้นในอดีตมีส่วนที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลในปัจจุบันเป็นอย่างมาก สิ่งการสร้างแบบจำลองจะขาดเสียมิได้ก็คือ information-feedback system ทั้งนี้เพราะ

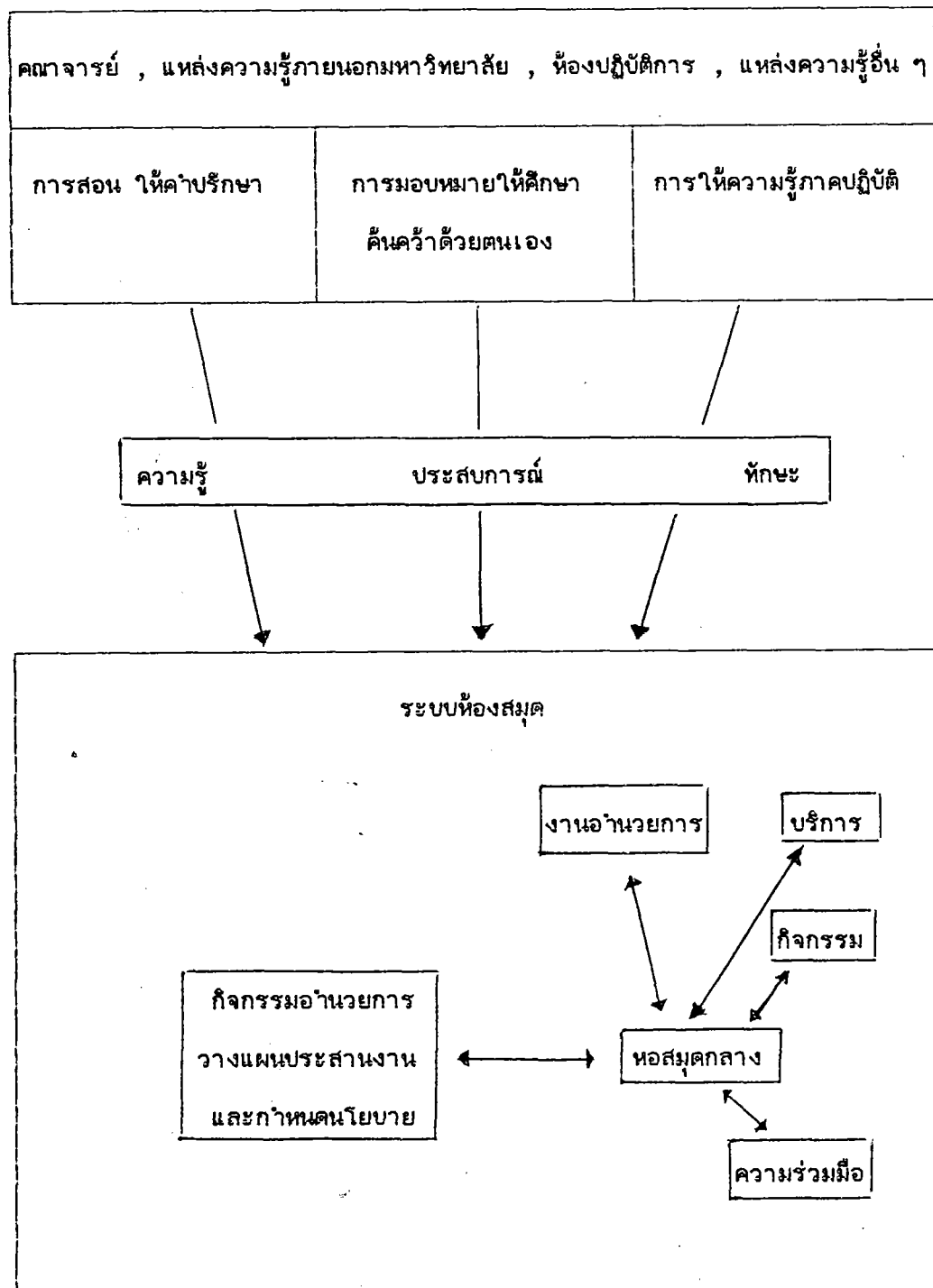
ว่าระบบจะต้องมีองค์ประกอบที่ทำงานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สิ่งที่เกิดขึ้นจากส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบไม่ถือว่าเป็นผลลัพธ์ที่ออกมาจากระบบนั้นทั้งหมด (ชนากกร อ้วนอ่อน. 2520 : 193-198)

ระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเป็นองค์การที่มีการดำเนินงานโดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับสูง ในการทำงานนี้จะเกี่ยวข้องกับสารสนเทศด้านต่าง ๆ ซึ่งไหลเวียนอยู่ในระบบจำนวนมาก มหาวิทยาลัยยังเป็นแหล่งรวมวิทยาการขั้นสูง ซึ่งมีคณาจารย์ที่มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ จำนวนมาก บุคคลเหล่านี้มีหน้าที่ถ่ายทอดความเข้าใจไปสู่บุคคลอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้แก่ นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งจะ เป็นผู้ว่าในสังคมทั้งปัจจุบันและอนาคต หากระบบการจัดการและการดำเนินงานไม่เอื้ออำนวยต่อการถ่ายทอดแล้ว มหาวิทยาลัยก็จะทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ตามพันธกิจที่ตั้งไว้

ระบบถ่ายทอดสารสนเทศในมหาวิทยาลัยประกอบด้วย ระบบย่อยหลายระบบ ซึ่งต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การเรียนการสอนต้องพึ่งพาสารสนเทศจากห้องสมุด การให้คำปรึกษาต้องพึ่งพาสารสนเทศจากหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เช่น ข้อมูลทางการเรียนและประวัตินักศึกษา การถ่ายทอดทักษะต้องพึ่งพาสารสนเทศจากห้องสมุดและห้องปฏิบัติการด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังภาพประกอบ 1 (สุนทร แก้วลาย. 2526 : 6) ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกภายในมหาวิทยาลัยได้รับสารสนเทศและนำไปใช้ในเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าระบบย่อยต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือกันในการดำเนินงานเพื่อในการถ่ายทอดสารสนเทศไปถึงผู้ใช้และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย เป็นระบบที่ใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล การเข้าถึงข้อมูล และการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับสารสนเทศ ความรู้ต่าง ๆ ของผู้ที่ต้องการ (นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่) แนวคิดระบบนี้อาจจะประกอบด้วย ปากกา กระดาษ และตู้ไปรษณีย์ (mailbox) แต่ในปัจจุบัน คำว่า "ระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย" (Campus Information System) มีความหมายได้หลาย ๆ อย่าง แต่สามารถสรุปได้ว่าจะต้องประกอบด้วยพื้นฐานเหล่านี้ คือ คอมพิวเตอร์เมนเฟรม มินิหรือไมโครคอมพิวเตอร์

ภาพประกอบ 1 ระบบถ่ายทอดความรู้ในมหาวิทยาลัย

ที่ใช้ในมหาวิทยาลัย สำหรับการศึกษและการให้บริการและสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ เช่น ระบบห้องสมุดอัตโนมัติซึ่งประกอบด้วย Online Catalog ระบบการยืมคืนอัตโนมัติรวมทั้งการสืบค้นด้วยระบบ online จากฐานข้อมูลต่างประเทศ ระบบเครือข่ายที่ติดต่อสื่อสารระหว่างระบบคอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกันระหว่างมหาวิทยาลัย ระบบต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันที่สลับซับซ้อนมากขึ้น มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและพัฒนาการที่ดีขึ้น

ระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย เป็นระบบที่ต้องอาศัยการดำเนินงานที่ประสานสอดคล้องกันระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี เทคโนโลยีช่วยให้การติดต่อเชื่อมโยงสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว การตัดสินใจของผู้บริหารและสนับสนุนการจัดองค์การเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางใหม่ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหลายแห่งกำลังพบว่า จำเป็นที่จะต้องสร้างระบบการจัดการสารนิเทศขึ้นมาใหม่ (Layton. 1989 : 3-4)

ซิกแมน (Siegmán. 1969) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเป็นระบบสารนิเทศระบบหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ การประมวลผลและการติดต่อสื่อสารระหว่างระบบสารนิเทศอื่น ๆ สารนิเทศที่มีการจัดการ จัดเก็บรวบรวมและถ่ายทอดในมหาวิทยาลัยมีอย่างน้อย 3 ประเภท คือ สารนิเทศสำหรับผู้บริหารใช้ในการวางแผนและตัดสินใจ สารนิเทศสำหรับอาจารย์ใช้ในการสอนและงานวิจัย และสารนิเทศสำหรับบุคลากรอื่น ๆ เช่น สำหรับนิสิตนักศึกษาแต่การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสารนิเทศดังกล่าวนี้ยังขาดเอกภาพ การสร้างระบบสารนิเทศแบบรวมศูนย์จึงน่าจะเป็นทางออกทางหนึ่งในการสร้างเอกภาพของระบบ ทั้งนี้โดยอาศัยคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย

สำหรับมหาวิทยาลัยของไทย มีบางแห่งเริ่มต้นตัวในเรื่องของการจัดระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยของตนบ้างแล้ว เช่น มหาวิทยาลัยสยามได้รายงานว่ามีมหาวิทยาลัยจัดระบบสารนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. เครือข่ายที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน และค้นคว้าวิจัย
2. เครือข่ายสำหรับงานบริหาร ซึ่งประกอบด้วย งานลงทะเบียน งานประเมินผลการเรียน และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งเชื่อมโยงไปยังแต่ละคณะในมหาวิทยาลัย

3. เครือข่ายของห้องสมุด ซึ่งจะเชื่อมโยงกับเครือข่ายงานบริหาร ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลและติดต่อซึ่งกันและกันได้ (Pornchai Mongkhonvanit. 1990 : 16)

ในการประชุมสัมมนาที่ หอสมุดแห่งชาติ ในหัวข้อเรื่อง "ห้องสมุด..... ในมิติใหม่ทางการศึกษา" ซึ่งนิตยสาร "ก้าวไกล" จัดขึ้นร่วมกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รศ. นายแพทย์ ประจักษ์ พุมวิเศษ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ในการติดต่อกันทางวิชาการ อาจารย์ใช้ Electronic Mail เพื่อการติดต่อกัน มหาวิทยาลัยต้องเปลี่ยนสภาพเป็น Electronic Campus (ภาพสัณต วงศ์เฉลิมพล. 2533 : 10)

บรินด์เลย์ (Brindley. 1989) รายงานผลการประชุมในปี ค.ศ. 1988 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย นักการศึกษา บรรณารักษ์ นักคอมพิวเตอร์และผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนโยบายจากสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะพัฒนากลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยและสถาบันโบลีเทคนิค หัวข้อประชุมได้แก่ การสอนเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่องานวิจัย เทคโนโลยีสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุด การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการพิมพ์ ความสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดรูปแบบขององค์กร

ศาสตราจารย์ปัจจัย บุนนาค ได้กล่าวถึงเป้าหมายบริการสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยว่าจะให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลต่าง ๆ อย่างพร้อมมูล โดยวางแผนไว้ว่าในปีการศึกษา 2530 จะมีศูนย์สารสนเทศ และศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ เพื่อให้บริการสารสนเทศที่ประมวลอย่างมีระบบ เพื่อให้บริการแก่ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่และประชาชนโดยทั่วไป และคาดหวังว่าในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะจัดทำสหรายการเพื่อให้ผู้ใช้ได้ทราบมีหนังสือและสารสนเทศอื่น ๆ อยู่ที่ไหนบ้าง และอาจจะมีหอสมุดดนตรี เพื่อให้ทราบมีดนตรีชิ้นใด เก็บรักษาไว้ที่ไหนบ้าง

รูปแบบสารสนเทศที่ผู้บริหารคาดหวัง คือ

1. สารสนเทศที่รวดเร็ว ทันที่ทันใจ
2. สารสนเทศที่มีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องครบถ้วน (ไม่ใช่มีเฉพาะข้อมูลหรือตัวเลขสั้น ๆ โดยที่ผู้ประมวลต้องรู้ว่าสิ่งที่จะมาเกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง)
3. สารสนเทศที่มีความถูกต้อง (สุพดี บรรจงเต็ม. 2530 : 2)

มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่เบอร์คเลย์ (University of California Berkeley) ได้พัฒนากลยุทธ์ในเรื่องของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี โดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกใน

มหาวิทยาลัย คือ อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ ซึ่งทุกคนสนใจในเรื่องเครื่อง ไมโครคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย จึงให้คำปรึกษาและร่วมในการพัฒนาครั้งนี้ด้วย ลักษณะสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบเทคโนโลยีเป็นดังนี้ คือ

1. มีระบบเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัยให้บุคลากรสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกคน โดยใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อที่ได้มาตรฐาน
2. มีการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์มี 3 ระดับ คือ
 - 2.1 จากเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละตัวไปยังแผนกต่าง ๆ ในลักษณะการใช้ข้อมูลร่วมกัน
 - 2.2 จากระบบศูนย์กลางให้บริการไปยังแหล่งข้อมูลย่อยของมหาวิทยาลัยและเครื่องซูเปอร์คอมพิวเตอร์
 - 2.3 ระบบเครือข่ายที่ให้บริการเข้าถึงข้อมูลภายนอกมหาวิทยาลัย
3. มีคอมพิวเตอร์เพียงบางตัวที่ใช้ในหน้าที่พิเศษ ในการเข้าถึงสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย อาจารย์นักศึกษา และผู้บริหาร จะใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน
4. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย เวอร์ดโปรเซสซิ่ง สเปรดชีทฐานข้อมูล โปรแกรมกราฟฟิค โปรเซสซิ่งอิเล็กทรอนิกส์ สถานีบริการข่าวสารและซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร
5. ห้องสมุดจะเป็นศูนย์กลางในการให้บริการของมหาวิทยาลัย
6. สารนิเทศสำหรับผู้บริหาร จะถูกเก็บ ประมวลผล และค้นคืนด้วยระบบที่มีประสิทธิภาพ
7. อุปกรณ์สำหรับการพิมพ์จะถูกติดตั้งในแผนกต่าง ๆ ทั้งห้องสมุดและแผนกที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนอุปกรณ์สำหรับใช้ Scanning และ Phototypesetting จะอยู่ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์
8. ตามห้องเรียนจะติดตั้ง Workstation และ จอเทอร์มินัล
9. หลักสูตรการเรียนการสอน จะเน้นที่เรื่องของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี การถ่ายทอดเทคโนโลยีจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสาขาต่าง ๆ
10. ศูนย์คอมพิวเตอร์จะให้บริการสำรองข้อมูล (backup) สำหรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมถึงบริการและการบำรุงรักษาข้อมูล และฮาร์ดแวร์ ส่วน

ห้องสมุดก็จะผลิตซอฟต์แวร์แล้วใช้ในการจัดการงานห้องสมุดด้วย (Neff. 1985 : 12)

ความสัมพันธ์ระหว่างห้องสมุดกับศูนย์คอมพิวเตอร์

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้ถูกนำไปใช้ในงานต่าง ๆ แทบทุกสาขา โดยแต่ละสาขางานที่นำคอมพิวเตอร์ไปใช้นั้นส่วนใหญ่นักจะใช้งานในการประมวลผลข้อมูล เช่น การเก็บข้อมูล การคำนวณสรุปผลเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ งานห้องสมุดเป็นงานอีกสาขาหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อมูลจำนวนมาก เช่น รายการหนังสือ วารสาร ตลอดจนรายการขอยืมเอกสารต่าง ๆ ของผู้ใช้บริการห้องสมุด ห้องสมุดจึงนำคอมพิวเตอร์เข้าไปช่วยทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น (วันชัย จีวโพบูลย์. 2526 : 2)

ห้องสมุดเปรียบเสมือนเป็นฐานข้อมูล ซึ่งจะมีข้อมูลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของห้องสมุด ฐานข้อมูลนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเกิดจากการที่เอกสารบางส่วนถูกขอยืมไป และเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดเอกสารเหล่านี้จะถูกบันทึกไว้ที่เดิม เมื่อผู้ใช้คืนเอกสารนั้นแก่ห้องสมุด จะเห็นว่าระบบฐานข้อมูลจะถูกปรับให้ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา ลักษณะงานของห้องสมุดจะสอดคล้องกับการทำงานของคอมพิวเตอร์ ซึ่งนอกจากคอมพิวเตอร์จะมีหน้าที่ประมวลผลข้อมูลแล้ว ยังสามารถทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลจำนวนมากไว้ในหน่วยความจำภายนอก ประกอบกับระบบซอฟต์แวร์ที่ทันสมัย สามารถจัดการและค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วและถูกต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ งานห้องสมุดจึงเหมาะที่จะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เป็นอย่างยิ่ง (วันชัย จีวโพบูลย์. 2526 : 3)

วิวัฒนาการของห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ในช่วงปี พ.ศ. 2523 ทำให้เกิดมีการอภิปรายกันถึงบทบาทของสองหน่วยงานที่คาบเกี่ยวกันอยู่ ซึ่งเมื่อพิจารณากันถึงลักษณะงาน ก็มีบางส่วนที่ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ทำงานร่วมกัน ทั้งสองหน่วยงานทำงานเกี่ยวข้องกับ "ธุรกิจสารสนเทศ" (information business) เป็นหน่วยงานที่ให้บริการและได้รับความไว้วางใจจากนักศึกษาอย่างมาก นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างการจัดองค์กรก็มีส่วนคล้ายคลึงกัน จึงทำให้เกิดคำถามว่า ควรจะรวมห้องสมุดกับศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกันหรือไม่ ซึ่งมักจะเป็นคำถามที่ถูกยกมาพูดถึงในสถาบันอุดมศึกษา

โดยไม่คำนึงถึงลักษณะโครงสร้างของที่ดินที่หนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมองเห็นว่า
หน่วยงานทั้งสองจำเป็นต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด (Medonald. 1988)

โมโฮลท์ (Molholt. 1985 : 286) ได้กล่าวถึงลักษณะของห้องสมุด
และศูนย์คอมพิวเตอร์ โดยพิจารณาจากสิ่งที่เป็นอยู่ในหน่วยงานทั้งสอง คุณลักษณะของศูนย์
คอมพิวเตอร์เป็นดังนี้ คือ

1. ให้บริการ 24 ชั่วโมง
2. มีการจัดเก็บอย่างไม่จำกัดและมีประสิทธิภาพ
3. ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารนิเทศได้ทั้งในระยะใกล้และไกล
4. มีการจัดการแฟ้มข้อมูลอย่างง่าย
5. มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีในระดับสูง

คุณลักษณะของห้องสมุดเป็นดังนี้ คือ

1. เน้นการบริการผู้ใช้
2. มีโครงสร้างการจัดเก็บสารนิเทศที่มีประสิทธิภาพ
3. สามารถเข้าถึงสารนิเทศได้อย่างอิสระ
4. มีความชำนาญด้านสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง

จากคุณลักษณะของทั้งสองหน่วยงาน จะเห็นได้ว่า งานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ
ในการพัฒนา คือ

1. งานหาคัดชนี
2. การเปลี่ยนวัสดุในรูปสิ่งพิมพ์ให้อยู่ในรูปที่อ่านได้ด้วยคอมพิวเตอร์
3. การเข้าถึงสารนิเทศ
4. ความปลอดภัยของข้อมูล
5. ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

เนฟท์ (Neff. 1985 : 8-10) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของการ
จัดระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย และได้กล่าวถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันระหว่างห้องสมุดกับ
ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุดเปรียบเหมือนคลังเก็บสารนิเทศ เช่นเดียวกับศูนย์คอมพิวเตอร์ที่
สามารถจัดเก็บและค้นคืนสารนิเทศเช่นกัน ห้องสมุดเป็นแหล่งให้ยืมสารนิเทศ ศูนย์
คอมพิวเตอร์ก็สามารถแสดงข้อมูลต่าง ๆ ได้ ห้องสมุดมีหน้าที่ ในการจัดหาและขอยืม
สารนิเทศ ศูนย์คอมพิวเตอร์ก็จำเป็นต้องใช้สารนิเทศเป็นข้อมูลนำเข้า จะเห็นว่าไม่ว่าจะ

เป็นรูปแบบการให้บริการ การจัดเก็บ การค้นหา ข้อมูลนำเข้า และผลลัพธ์ที่ได้จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั้งสองหน่วยงาน

1. ห้องสมุดได้นำคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการให้บริการและจัดการกับสารนิเทศทำให้การบริการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. ห้องสมุดจัดให้บริการแบบใหม่ ๆ ให้บริการเข้าถึงข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์และให้แสดงผลลัพธ์ตามความต้องการของผู้ใช้
3. ในอนาคตศูนย์คอมพิวเตอร์อาจจะไม่คิดค่าบริการในการจัดการข้อมูลเช่นเดียวกับห้องสมุด แต่จะคิดค่าบริการกับบริการพิเศษเท่านั้น
4. ผู้ใช้จะสามารถเข้าถึงสารนิเทศได้รวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพสูง
5. สารนิเทศของสถาบันและองค์กรจะพัฒนาเป็นระบบเครือข่ายติดต่อระหว่างสถาบัน
6. ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์จะมีอุปกรณ์สำหรับจัดเก็บประเภทเดียวกัน
7. สารนิเทศจะถูกจัดในรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน การค้นคืนก็สามารถกระทำหลายรูปแบบ และสารนิเทศถูกถ่ายทอดไปยังที่ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย
8. สารนิเทศจะถูกจัดเก็บอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถใช้อ้างอิงได้ ส่วนสารนิเทศในรูปของหนังสือจะใช้ในการเรียนเท่านั้น

รูปแบบการจัดระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย

สำหรับการจัดระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ปัจจุบันนี้ได้เริ่มมีการตื่นตัวกันบ้างแล้ว แต่โดยทั่ว ๆ ไปก็จะเป็นรูปแบบที่ระบบห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์แยกจากกัน แต่ก็มีส่วนบางส่วนที่ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ร่วมมือกัน และห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ก็ยอมรับที่จะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการกับงานห้องสมุด

ในประเทศอื่น ๆ ก็ได้มีการเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีทั้งแนวความคิดที่จะรวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อเป็น "ศูนย์บริการทางวิชาการ" และแนวความคิดที่ไม่ควรรวม อย่างเช่น แนวความคิดของมาร์ติน (Martin. 1989 : 381) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับทิศทางของห้องสมุดใน

อนาคตว่า

1. ห้องสมุดต้องการบุคลากรและงบประมาณในการที่จะต้องจัดการกับงานห้องสมุด และรูปแบบของสารสนเทศที่จะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงระยะยาว

2. ผู้ใช้ห้องสมุดยังคงที่จะเข้าไปใช้ห้องสมุด เพื่อศึกษาค้นคว้า พบปะพูดคุยกับบรรณารักษ์ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และขณะเดียวกันบรรณารักษ์และผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ว่า ตัวอย่างไรที่จะนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาให้บริการผู้ใช้ได้ดีกว่าในปัจจุบันที่เป็นอยู่

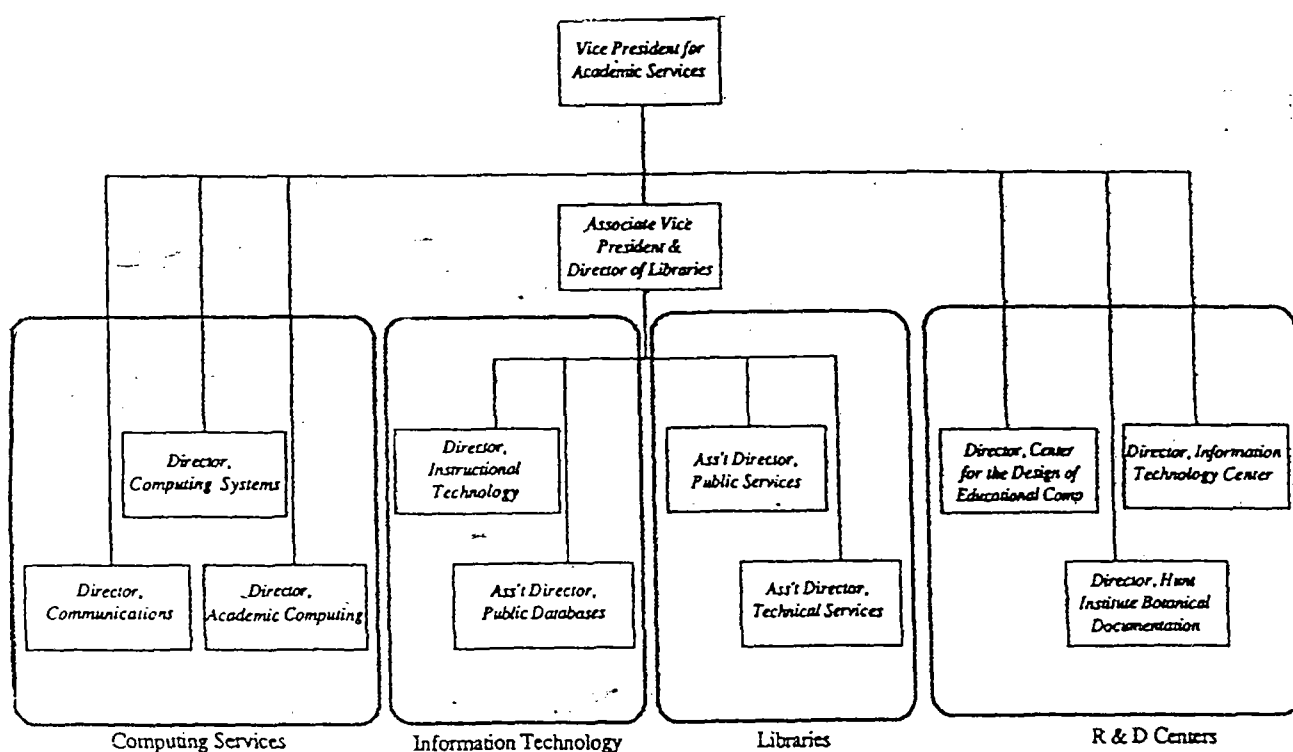
3. ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ไม่ควรจะรวมกัน ถึงแม้ว่าจะมีตัวอย่างของสถาบันต่าง ๆ ที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงข้อดีในการรวมกัน แต่ก็ไม่สามารถจะนำมาเป็นข้อสรุป สำหรับการจัดโครงสร้างแบบใหม่นี้ ยังต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากร สถาบัน การเมือง และองค์ประกอบด้านเทคนิค ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่อำนวยความสะดวกการรวมกัน

4. ห้องสมุดในอนาคตจะมีโครงสร้างองค์การที่แตกต่างออกไป ถ้าเทคโนโลยีสามารถตอบสนองความต้องการในการบริหารงานได้

5. เทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดในแต่ละแห่งสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ห้องสมุดจำเป็นที่จะต้องกำหนดขั้นตอนและนโยบายในการทำงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัย คาร์เนกี เมลลอน เป็นตัวอย่างการรวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2529 โดยใช้ชื่อว่า "ฝ่ายบริการวิชาการ" (Academic Services Division) การรวมกันนี้ได้แนวความคิดจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานห้องสมุดอย่างแพร่หลาย มหาวิทยาลัย คาร์เนกี เมลลอน เป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 6,500 คน ระดับปริญญาโทมากกว่า 2,000 คน อาจารย์ 500 คน เปิดสอนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และศิลปบริหาร ซึ่งจะเน้นหนักไปทางด้านวิชาชีพทางการศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยได้มีการพัฒนาทางด้านคอมพิวเตอร์อย่างมาก ในขณะเดียวกันผู้บริหารก็เห็นความสำคัญ และห้องสมุดก็สามารถจัดให้บริการที่มีคุณภาพแก่ผู้ใช้ ทำให้มหาวิทยาลัยเห็นว่าห้องสมุดเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก

องค์ประกอบที่ทำให้การรวมหน่วยงานทั้งสองประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ต่างก็มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงเกิดการประสานร่วมมือกันเป็นอย่างดี และ องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากผู้บริหารและความ เข้าใจที่ตรงกันว่า หน้าที่ความรับผิดชอบของห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ คือ ให้บริการ แก่บุคลากรในมหาวิทยาลัย รูปแบบโครงสร้างการจัดองค์ประกอบดังภาพประกอบ 2

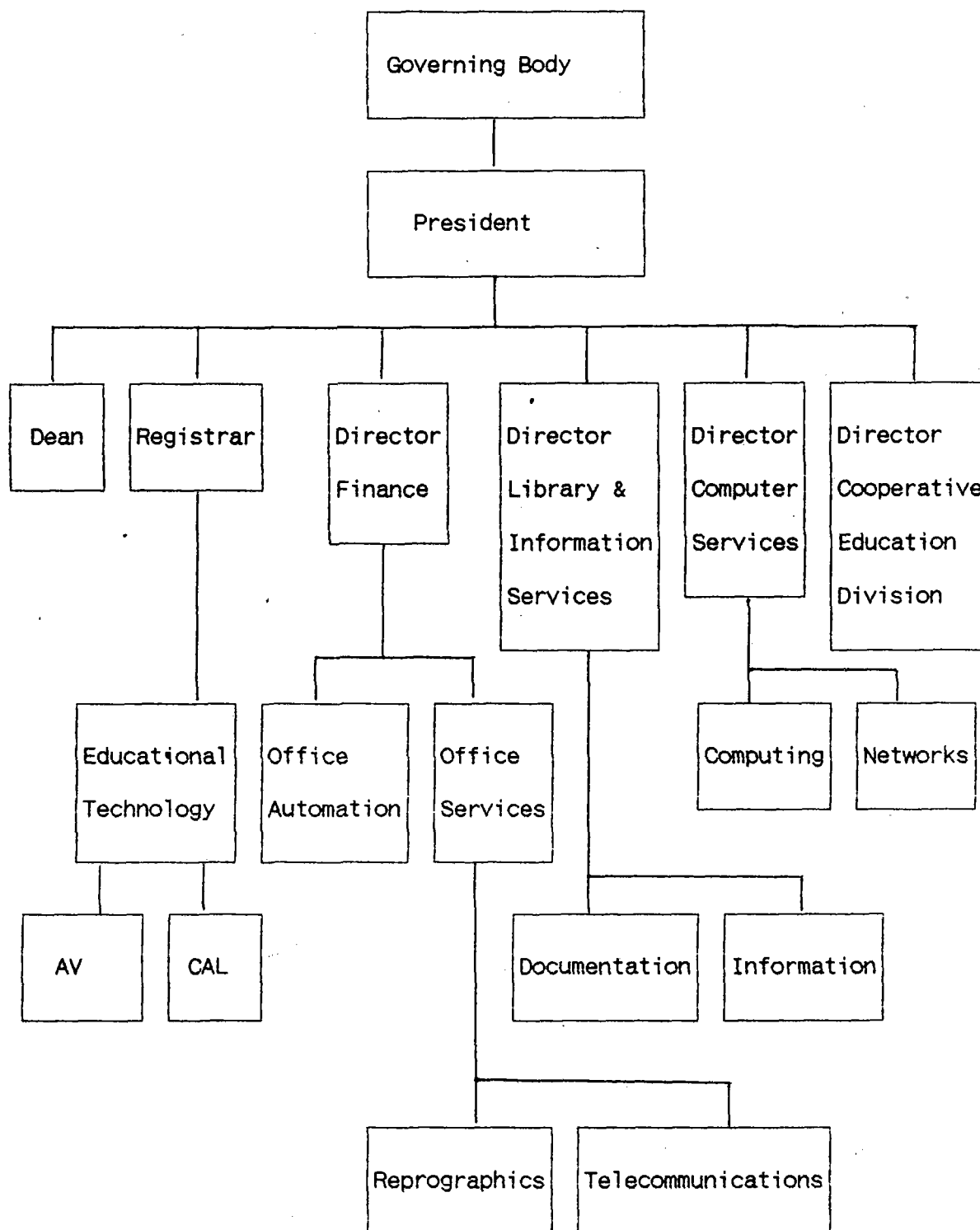

ภาพประกอบ 2 รูปแบบโครงสร้างการจัดองค์กรระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยคาร์เนกี เมลลอน

การจัดองค์การของห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ดังที่แสดงในภาพ คล้ายคลึงกับการจัดองค์การตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทางด้านซ้ายของภาพจะประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ 3 แผนก ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางด้านคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายของมหาวิทยาลัย และระบบสนับสนุนสำหรับสมาชิกในมหาวิทยาลัย (เกี่ยวกับงานการบริหาร เพื่อช่วยสนับสนุนแผนกต่าง ๆ) ห้องสมุดถูกจัดอยู่ในส่วนของการให้บริการทั่วไปและงานเทคนิคต่าง ๆ แผนกที่มีการทำงานที่คาบเกี่ยวกันคือ แผนกเทคโนโลยีการสอน (Instructional Technology) ให้บริการโสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนและรวมไปถึงสไลด์ วีดิทัศน์และไมโครฟอร์ม แผนกฐานข้อมูลชุมชนให้บริการระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การจัดการฐานข้อมูลสารนิเทศทั่วไป ซึ่งงานหลักของสองแผนกนี้จำเป็นต้องความร่วมมือกับแผนกอื่นทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย (Arm and Michalak. 1989)

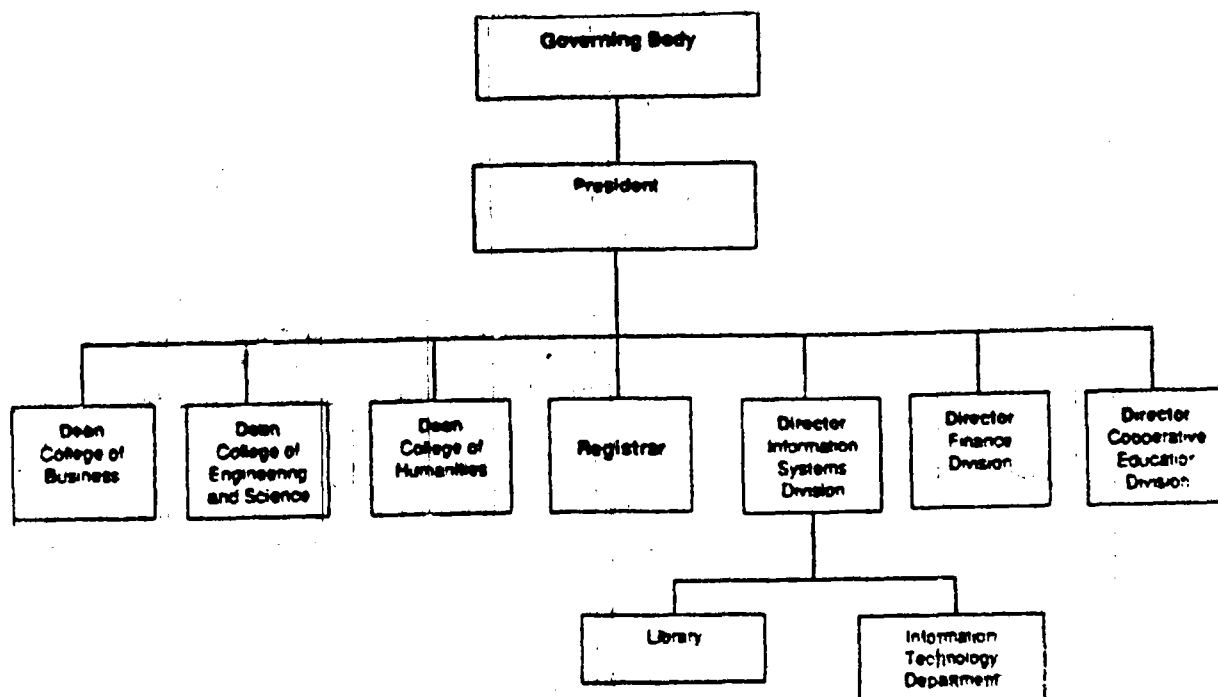
ในปี ค.ศ. 1988 มหาวิทยาลัย Salford ได้รวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน และใช้ชื่อว่า Academic Information Services นับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในสหราชอาณาจักร ที่รวมหน่วยงานทั้งสองนี้เข้าด้วยกันในระดับปฏิบัติการ แต่เดิมมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน 3 หน่วยงาน คือ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และแผนกโสตทัศนวัสดุ ซึ่งมีงานบางด้านซ้ำซ้อนกัน เมื่อรวมหน่วยงานเหล่านี้เข้าด้วยกันจะสามารถทำให้การบริการสมบูรณ์มากขึ้น การทำงานเป็นระบบมากขึ้นไม่มีการของบประมาณซ้ำซ้อน สามารถพัฒนาระบบเครือข่ายในมหาวิทยาลัยได้มากขึ้น อีกประการหนึ่ง คือ ในเรื่องของการให้บริการสารนิเทศในมหาวิทยาลัย มีศูนย์รวมเพียงแห่งเดียวซึ่งจะแตกต่างไปจากเดิมที่เคยอยู่กระจัดกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ถึงแม้จะสามารถรวมหน่วยงานเข้ากันได้ มหาวิทยาลัยก็ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายเช่นกัน ผลประโยชน์จากการรวมกันสำหรับผู้ใช้ก็จะเห็นผลใช้เวลาประมาณ 2-3 ปี (Colin Harris. 1989) นอกจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะนำเอาความคิดในเรื่องของการรวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน ไปใช้ปฏิบัติแล้ว ยังมีสถาบันอื่นที่นำเอาแนวความคิดนี้ไปใช้อีกเช่นกัน คือ The National Institute for Higher Education, Limerick. (NIHE, Limerick) ซึ่งมีการจัดองค์การเป็นแบบธุรกิจมากกว่ารูปแบบของมหาวิทยาลัย มีนักศึกษาประมาณ 5,000 คน เปิดสอนในสาขาวิชา บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ระดับปริญญาเอก

รูปแบบการจัดองค์กรของ NIHE, Limerick ก่อนที่จะนำแนวความคิดนี้มาใช้
เป็นดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดองค์กรของ NIHE, Limerick

รูปแบบการจัดองค์กรของ NIHE, Limerick หลังจากนำแนวความคิดการ
รวมกันของห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์มาใช้ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการจัดองค์กรของ NIHE, Limerick หลังจากนำแนวความคิดการรวม
กันของห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์มาใช้

สเตราับ (Straub, 1991 : 129) ได้กล่าวถึงแนวคิดอีกประการหนึ่งของ
การจัดระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย โดยมองความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและเทคโนโลยี
ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการจัดระบบสารนิเทศ สเตราับได้แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 4
ประเภท คือ

<u>ประเภทที่ 1</u>	บุคลากรมีความชำนาญน้อย/เทคโนโลยีต่ำ (Expertise-poor/Technology-poor)
บุคลากร	- มีลักษณะ เป็นเพียงผู้ประสานงานศูนย์สารนิเทศ - ให้บริการสารนิเทศอย่างจำกัด
เทคโนโลยี	- เชื่อมโยงเทอร์มินัลกับเครื่องเมนเฟรม/มินิคอมพิวเตอร์ - ใช้ระบบเครือข่ายระยะไกลเพียงบางส่วน - ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) - จัดเก็บสารนิเทศอย่างจำกัด
<u>ประเภทที่ 2</u>	บุคลากรมีความชำนาญมาก/เทคโนโลยีต่ำ (Expertise-rich/Technology-poor)
บุคลากร	- มีผู้อำนวยการศูนย์สารนิเทศและเจ้าหน้าที่ - ให้บริการสารนิเทศกว้างขวางมากขึ้น ให้บริการคำปรึกษา มีเครื่องมือช่วยทางเทคนิค บริการ SDI มีการพัฒนาระบบ ฯลฯ
เทคโนโลยี	- เชื่อมโยงเทอร์มินัลกับเครื่องเมนเฟรม/มินิคอมพิวเตอร์ - ใช้ระบบเครือข่ายระยะไกลเพียงบางส่วน - ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) - จัดเก็บสารนิเทศอย่างจำกัด
<u>ประเภทที่ 3</u>	บุคลากรมีความชำนาญน้อย/เทคโนโลยีสูง (Expertise-poor/technology-rich)
บุคลากร	- เป็นเพียงผู้ประสานงานศูนย์สารนิเทศ - ให้บริการสารนิเทศอย่างจำกัด
เทคโนโลยี	- มีการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายเฉพาะที่และเครือข่ายระยะไกล - ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) - การแปลงผันข้อมูลและการคัดลอกข้อมูล - มีซอฟต์แวร์ สำหรับบริการ SDI - มีซอฟต์แวร์ที่สนับสนุนการตัดสินใจ - มีการจัดเก็บสารนิเทศกว้างขวางมากขึ้น

ประเภทที่ 4	บุคลากรมีความชำนาญมาก/เทคโนโลยีสูง (Expertise-rich/Technology-rich)
บุคลากร	- มีผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและเจ้าหน้าที่ - ให้บริการสารสนเทศกว้างขวางมากขึ้น ให้บริการคำปรึกษา มีเครื่องมือช่วยทางเทคนิค บริการ SDI มีการพัฒนาระบบ ฯลฯ
เทคโนโลยี	- มีการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายเฉพาะที่และเครือข่ายระยะไกล - ใช้โปรกึ่งยัติอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) - การแปลงผันข้อมูลและการคัดลอกข้อมูล - มีซอฟต์แวร์สำหรับบริการ SDI - มีซอฟต์แวร์ที่สนับสนุนการตัดสินใจ - มีการจัดเก็บสารสนเทศกว้างขวางมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยในประเทศไทยยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการวิจัยในเรื่องนี้ ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศก็มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

ชูแมคเคอร์ (Schumacher. 1986) ได้ศึกษาหน้าที่ความรับผิดชอบของระบบในปัจจุบันของห้องสมุดวิทยาลัยทางศิลปศาสตร์ และพัฒนาระบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต คำถามที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1. อาจารย์และนักศึกษาพึงพอใจกับการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในปัจจุบันที่สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร

2. ถ้าบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดไม่สามารถสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ ทางเลือกที่จะเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาคืออะไร

ข้อมูลที่ใช้เป็นองค์ประกอบของระบบสารสนเทศ คือ ผู้ใช้บริการห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัย ข้อมูลจะถูกเก็บรวบรวมด้วย การสัมภาษณ์ สังเกต และการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับห้องสมุดวิทยาลัยที่จะ เปลี่ยนบทบาทจาก แหล่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บสารสนเทศไปเป็นศูนย์กลางบริการเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้บริการ (switching center)

คณะทำงานของอาจารย์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย ภาควิชา The Information and Decision Sciences ของคณะ Curtis L. Carlson School of Management และ สถาบัน Hubert H. Humphrey Institute of Public Affairs ทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง "ศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการ (Integrated Information Center) ในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจเกี่ยวกับด้าน พฤติกรรม เทคโนโลยี การจัดองค์การ งบประมาณและองค์ประกอบ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและจัดการศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการภายในสภาพแวดล้อมที่เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อวางแผนและพัฒนา รูปแบบของศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการของสถาบัน Hubert H. Humphrey Institute of Public Affairs ที่มหาวิทยาลัยมินเนโซตา

งานวิจัยนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการจัดการศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการนี้ต่อไป ส่วนที่สองเป็นการสำรวจที่เจาะจงในส่วนความรับผิดชอบ ความต้องการและคุณลักษณะของสถาบัน Humphrey Institute เพื่อที่จะออกแบบและเสนอรูปแบบของศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการที่เหมาะสม

ศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการ (Integrated Information Center - IIC) เป็นองค์การที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดหาสารสนเทศและให้บริการสนับสนุนทางด้านเทคนิคสำหรับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย แนวคิดของ IIC คือ ให้บริการสนับสนุนการให้บริการทางด้านเทคนิคและด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย โดยมีแนวคิดพื้นฐานอยู่ว่า ทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันต้องการได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในยุคของสังคมสารสนเทศอย่างปัจจุบัน IIC จะสามารถช่วยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในการกำหนดแหล่งสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อ download ข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ ในรูปของการบูรณาการสารสนเทศเข้าด้วยกันเพื่อนำไปใช้ ประมวลผล จัดเก็บ จัดการ และการส่งผ่านข้อมูล

เดเลีย และคนอื่น ๆ (D'Elia and others. 1991 : 139-142) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ภายในสถาบัน Humphrey มหาวิทยาลัย Minnesota โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายถึงสภาพแวดล้อมของสารสนเทศในปัจจุบัน และเสนอรูปแบบการจัดระบบสารสนเทศที่จะอำนวยความสะดวกกิจกรรมการประมวลผลสารสนเทศของสถาบัน

กลุ่มผู้ใช้บริการของสถาบันฮัมพรี ส่วนใหญ่เป็น อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการบริหารของสถาบัน สำหรับนักศึกษาทั่วไปนั้นทางมหาวิทยาลัยจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการจะถูกจัดส่งผ่านทางห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ยกเว้นกลุ่มนักศึกษาที่เป็นผู้ช่วยงานวิจัย ผู้ช่วยงานอาจารย์ สามารถใช้บริการของสถาบันได้ ทั้งนี้เพราะทางสถาบันคำนึงถึงความปลอดภัยของฐานข้อมูลเป็นสำคัญ

วิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลนั้นประกอบด้วยหลายวิธี คือ การศึกษาวิเคราะห์ระบบสารสนเทศของสถาบัน การสัมภาษณ์ ผู้บริหาร อาจารย์ และหัวหน้าหน่วยงาน การสำรวจความต้องการและการใช้แหล่งสารสนเทศ ให้อาจารย์บันทึกตามแบบสอบถามในสิ่งที่เขาได้ประสบ เช่น แหล่งสารสนเทศที่ใช้บ่อย ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศที่เขาต้องการ รวมถึงสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันและการใช้เทคโนโลยีซึ่งอาจจะมีขึ้นในอนาคต

ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านกิจกรรมการประมวลผลสารสนเทศอย่างแพร่หลาย ในปี พ.ศ. 2531 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกคนมีเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานเวิร์ดโปรเซสซิ่ง การจัดการฐานข้อมูลทางด้านการบริหารและการศึกษา สเปรดชีตและโปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติ ปัจจุบันผู้ใช้ไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลทางด้านการบริหารได้ทั้งหมด อาจารย์และเจ้าหน้าที่ต้องการให้มีการบูรณาการระบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีมาตรฐานของการนำมาประยุกต์ใช้ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และเพิ่มความสามารถในการติดต่อสื่อสารภายในสถาบันกับเจ้าหน้าที่และเครือข่ายภายนอกสถาบัน

สรุป จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยให้เป็นเอกภาพนั้น ไม่ใช่ เป็นเรื่องใหม่ สถาบันอุดมศึกษาต่างพยายามหาวิธีการพัฒนาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ สร้างระบบสารสนเทศที่จะสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสมาชิกของระบบมากที่สุด เพื่อให้สมาชิกติดต่อสื่อสารถึงกันและกัน ตลอดจนได้สารสนเทศที่ต้องการอย่างสะดวกรวดเร็วโดยเฉพาะในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากในปัจจุบันนี้ ดังจะ เห็นได้จากแนวคิด

ต่าง ๆ และตัวอย่างการสร้างศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการ (Integrated Information Center) อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่พบรายงานขั้นตอนการพัฒนาองค์การในแนวใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการรวมหน่วยงานเข้าด้วยกันหรือใช้วิธีประสานงานในรูปแบบอื่น ว่าได้มีการพัฒนาองค์การขึ้นอย่างไร งานวิจัยนี้พยายามศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดองค์การสารสนเทศในมหาวิทยาลัยใหม่โดยใช้วิธีการเชิงระบบเป็นเครื่องมือในการพิจารณาถึงภาพรวมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย และศึกษาถึงระบบรองต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อให้ได้รูปแบบของการจัดองค์การที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การสร้างแบบจำลองการจัดองค์กรระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยโดยใช้วิธีเชิงระบบ แบ่งการศึกษาค้นคว้า ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระบบงานเดิม ส่วนที่สองเป็นการออกแบบและพัฒนาแบบจำลองโดยอาศัยการรวบรวมความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าได้ 6 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์

ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างและสภาพที่เป็นจริง ของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยศึกษาจาก

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1.1 เอกสารทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย
- 1.2 เอกสารคู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบ คำสั่งมหาวิทยาลัย
- 1.3 บทความ และรายงาน

2. การสัมภาษณ์ หัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบด้านสารสนเทศซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง ดังนี้

- 2.1 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง
- 2.2 หัวหน้าโครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์
- 2.3 คณบดีและผู้อำนวยการสำนักทดสอบ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

จำนวน 9 คน

รายละเอียดในส่วนที่ต้องศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่

- ก. หน้าที่ความรับผิดชอบและ เป้าหมายขององค์การ
- ข. การจัดองค์การและความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น
- ค. การดำเนินงาน ความซ้ำซ้อน ปัญหาและอุปสรรค

ขั้นที่ 1

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
การสัมภาษณ์

ขั้นที่ 2

กำหนดผังงานโครงสร้างระบบ
งานเดิมของระบบสารนิเทศ
ในมหาวิทยาลัยและความ
สัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่างๆ

รายการปัญหาที่ควร
ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3

ออกแบบและสร้างแบบจำลอง
ขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 4

วิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะ
ของแบบจำลองเพื่อให้กลุ่มตัว
อย่างแสดงความคิดเห็น

คุณลักษณะด้าน

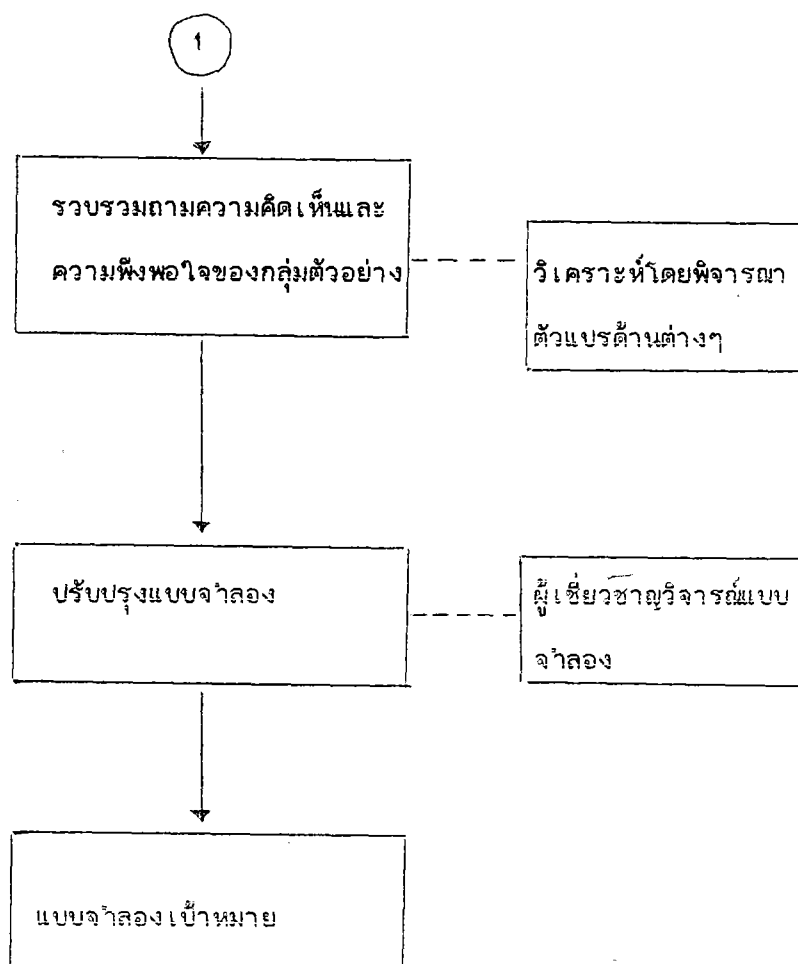
- การจัดองค์กร
- ความสัมพันธ์ของระบบรอง
- ความเชื่อถือของ
ผู้ใช้ต่อระบบงาน
- ความเข้าใจและ
การยอมรับเทคโนโลยี
- ลักษณะการใช้
สารนิเทศ

1

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นที่ 5

ขั้นที่ 6

ภาพประกอบ 5 (ต่อ)

ง. บุคลากร เครื่องมือ สถานที่และการไหลเวียนของสารนิเทศในระบบ

2.5 การสร้างแบบสัมภาษณ์ขั้นต้นเช่นเดียวกับการสร้างแบบสอบถาม
ในขั้นตอนที่ 5 หน้า 32

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดผังงานโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยและ
ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่าง ๆ

กำหนดผังงานโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยและ
ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรอง ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
กับระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย รวมทั้งสรุปข้อดี ปัญหาและอุปสรรคของระบบงานเดิม

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและสร้างแบบจำลองขั้นพื้นฐาน

ออกแบบและสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยขั้น
พื้นฐานโดยวิธีการเชิงระบบ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่อไปนี้ ศูนย์คอมพิวเตอร์
ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารนิเทศในมหาวิทยาลัย มีขั้นตอนดังนี้

1. นำรายละเอียดจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาจำแนกสำหรับแต่ละระบบรอง
รายละเอียดด้าน เป้าหมาย ทรัพยากรที่ใช้ กิจกรรม และความสัมพันธ์กับ
ระบบรองอื่นๆ
2. วาดแผนผังโครงสร้างของระบบรองใหม่ พร้อมด้วยคำอธิบาย เป้าหมาย
กระบวนการดำเนินงานของส่วนประกอบย่อยในระบบ และทรัพยากรที่ใช้สำหรับดำเนินงาน
3. นำผลการออกแบบไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะ
4. สรุปลักษณะสำคัญของแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศใน
มหาวิทยาลัยที่เสนอใหม่

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความ
คิดเห็น

วิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศใน
มหาวิทยาลัยขั้นพื้นฐาน โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ
คุณลักษณะที่จำแนกประกอบด้วย

1. การจัดองค์การ
2. ความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยี
3. ความเชื่อถือต่อระบบงาน
4. ลักษณะการใช้สารนิเทศ

นำคุณลักษณะที่ได้รับการตรวจแก้แล้วไปสร้างแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นโดยมีขั้นตอนการสร้างตามขั้นตอนที่ 5 หน้า 32

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นต่อคุณลักษณะในแบบจำลอง ได้แก่

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร รวมจำนวน 67 คน

2. ผู้รับผิดชอบงานบริการสารนิเทศ ซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร จำแนกเป็น

บรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลาง จำนวน 12 คน

เจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ จำนวน 6 คน

รวมจำนวน 18 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการซึ่งแบ่งออกเป็น อาจารย์ และนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร จำนวนทั้งสิ้น 361 คน ได้มาโดยการเทียบจากตารางสำเร็จรูปเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 607-610) แล้วจึงนำมาเทียบเป็นสัดส่วนในกลุ่มตัวอย่างย่อยแต่ละกลุ่ม ดังตาราง

	อาจารย์	นิสิตปริญญาตรี	นิสิตบัณฑิตศึกษา	รวม
ประชากร	768	2700	2294	5762
กลุ่มตัวอย่าง	48	169	144	361

2. การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยต่อสถานการณ์และข้อเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะของการจัดองค์การระบบสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยตามแบบจำลองใหม่ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท และคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสถานการณ์และข้อเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะของการจัดองค์การระบบสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยตามแบบจำลองใหม่ ซึ่งมีข้อความครอบคลุมเนื้อหาคุณลักษณะของแบบจำลองด้าน การจัดองค์การ ความเชื่อถือต่อระบบงาน ความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยี และลักษณะการใช้สารสนเทศ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามจากงานวิจัยอื่นๆ
2. นำคุณลักษณะที่ได้มาจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 4 มาจัดหมวดหมู่ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3. เมื่อสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและคณะกรรมการ เพื่อตรวจแก้ไขและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (face validity)

4. นำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับการเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (∞ Co-efficient) ได้ เพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามให้ผลในการวัดเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

6. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และนำไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 15 มีนาคม 2535 จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 446 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 386 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.54 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม

3.2 ตรวจสอบคำถามแบบปลายปิดทุกข้อโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ค่าน้ำหนักของแต่ละช่องด้วยค่าคะแนนต่อไปนี้

มากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ	1

3.3 นำคะแนนแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ใช้ในแต่ละกลุ่ม แล้วจึงนำมาหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอีกครั้งหนึ่งว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่าความคิดเห็นของ เบสต์ (Best, 1977 : 169-175) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-2.33	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34-3.67	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68-5.00	หมายถึง	ระดับมาก

คุณลักษณะใดของแบบจำลองที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญน้อยหรือมีค่าน้อย (≤ 2.33) จะพิจารณาตัดออกไปจากแบบจำลองส่วนคุณลักษณะใดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญระดับปานกลางขึ้นไปจะนำไปพิจารณาปรับปรุงก่อนที่จะผนวกเข้าไปในแบบจำลอง

4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงแบบจำลอง

นำผลที่ได้จากการสอบถามประกอบกับวิธีการเชิงระบบมาปรับปรุงแบบจำลองขั้นพื้นฐาน แล้วให้ผู้ชำนาญการวิจารณ์แบบจำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดหมวดหมู่คุณลักษณะของแบบจำลองใหม่แล้ว สร้างเป็นแผนภาพและคำอธิบายรายละเอียดพร้อมข้อความถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็น การสร้างข้อความถามดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 5 (แบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก ข หน้า 123)
2. กำหนดผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกอย่างเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาการจัดการ และด้านสารสนเทศศาสตร์ เป็นผู้มีชื่อเสียงในสาขาวิชาชีพ จำนวน 5 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญอยู่ใน ภาคผนวก ข หน้า 122)
3. ปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองตามเป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้วิธีการเชิงระบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบคำสั่ง มหาวิทยาลัย บทความและรายงาน รวมทั้งการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหาร ในเรื่องของระบบสารสนเทศด้านการเรียนการสอน การวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้-

1.1 ภาพรวมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยปฏิบัติการกิจหลัก 4 ประการ คือ ผลิตภัณฑ์ วิจัย บริการ ทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดการศึกษาขั้นปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกทางการศึกษา
2. จัดการศึกษาขั้นปริญญาตรี ปริญญาโท ทางมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. จัดการศึกษาสาขาวิชา พลศึกษา สันทนาการและด้านสุขศึกษา
4. จัดการศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์
5. ทำการฝึกอบรมครู และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา
6. ทำการค้าค้นคว้าวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและประยุกต์ผลการวิจัยไปใช้

ในการพัฒนาประเทศ

7. จัดทำแบบทดสอบมาตรฐานทางการศึกษาและจิตวิทยา
8. จัดบริการวิชาการแก่สังคม ขยายงานบริการวิชาการแก่สังคมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยเน้นการศึกษาเอนกระบบ
9. ส่งเสริมสนับสนุนด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการจัดกิจกรรมที่ส่งผลไปถึงการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม
10. จัดการทดสอบสาธิตระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย

การแบ่งส่วนราชการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีส่วนต่อไปดำเนินการอยู่ คือ

1. สำนักงานอธิการบดี ประกอบด้วยกองต่าง ๆ 7 กอง คือ กองกลาง กองการเจ้าหน้าที่ กองกิจการนิสิต กองคลัง กองบริการการศึกษา กองแผนงานและกอง อาคารสถานที่

2. คณะประกอบด้วย 7 คณะคือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย (หลังจากรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยมีโครงการสร้างคณะใหม่อีกหลายคณะ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสารนิเทศศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และคณะกายภาพบำบัด)

3. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

4. สำนักหอสมุดกลาง

5. สำนักทดสอบทางการศึกษา

6. สำนักคอมพิวเตอร์ (อยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้ง)

การจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยฯ จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญา มหาบัณฑิตและปริญญาดุษฎีบัณฑิต

ปริญญาตรี มี 5 ปริญญา คือ

1. การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.)

2. วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.)

3. ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)

4. พยาบาลศาสตรบัณฑิต (พย.บ.)

5. แพทยศาสตรบัณฑิต (พ.บ.)

ประกาศนียบัตรบัณฑิต มี 1 สาขา คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิตการสอนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโทมหาบัณฑิต มี 3 ปริญญา คือ

1. การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

2. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.)

3. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.)

ปริญญาตรีมหาบัณฑิต มี 1 ปริญญา คือ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ด.)

หลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน

ระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ 6 วิชาเอก

คณะพลศึกษา 3 "

คณะแพทยศาสตร์ 1 "

คณะมนุษยศาสตร์ 7 "

คณะวิทยาศาสตร์ 8 "

คณะศึกษาศาสตร์ 7 "

คณะสังคมศาสตร์ 6 "

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 1 วิชาเอก

ระดับปริญญาโท 32 วิชาเอก/สาขา

ระดับปริญญาเอก 6 วิชาเอก/สาขา

ระบบการศึกษา

ระดับปริญญาตรีจัดการศึกษาตามแบบหน่วยกิต ระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน คือ ภาคต้น และภาคปลาย แต่ละภาคเรียนมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 18 สัปดาห์ โดยรวมทั้งเวลาสำหรับการสอบด้วย ปีการศึกษาเริ่มต้นด้วย ภาคต้น และสิ้นสุดที่ภาคปลาย

ส่วนระดับบัณฑิตศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาตามหน่วยกิต ปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น ภาคต้น ภาคปลาย และภาคฤดูร้อน แต่ละภาคเรียนปกติมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 18 สัปดาห์ รวมทั้งเวลาสำหรับการสอบด้วย ภาคฤดูร้อนมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ รวมถึงเวลาสำหรับการสอบด้วย

งานบริการวิชาการ

บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้จัดบริการวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้การฝึกอบรมทางวิชาการ
2. จัดนิทรรศการ สัมมนาทางวิชาการ บรรยายพิเศษ อภิปรายทางวิชาการ
3. เป็นวิทยากรให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ นอกมหาวิทยาลัย
4. เป็นกรรมการ อธิการบดี ในคณะกรรมการของหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย
5. จัดให้มีการเผยแพร่ทางวิชาการโดยผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้
 - 5.1 เขียนบทความทางวิชาการ
 - 5.2 ออกรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์
6. ให้บริการด้านวิชาการในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ให้คำปรึกษา แนะนำ บรรยายพิเศษ ในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย นิเทศการสอน บริการด้านห้องสมุด บริการด้านโสตทัศนวัสดุ เปิดบริการการแก้ไขข้อบกพร่องทางการพูดแก่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย และการให้ยืมแบบทดสอบมาตรฐานต่าง ๆ

การค้นคว้าวิจัย

มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรของมหาวิทยาลัย ได้ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน และพัฒนาสังคม โดยการจัดให้ทุนสำหรับการดำเนินการวิจัย และจัดหาทุนจากแหล่งสนับสนุนภายนอกมหาวิทยาลัย

1.2 ระบบงานบริการสารนิเทศเดิม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปการดำเนินงานให้บริการสารนิเทศของแต่ละหน่วยงานได้ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 และ 2

1.2.1 สำนักหอสมุดกลาง

ภารกิจของสำนักหอสมุดกลางในปัจจุบัน คือ

- 1) ปรับปรุงทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้ดี และแสวงหาทรัพยากรวิชาการใหม่ ๆ เข้ามาให้บริการทั้งโดยการซื้อ ขอ และแลกเปลี่ยน
- 2) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการทั้งทางตรง (ช่วยค้นคว้าอธิบาย สอน) และทางอ้อม (ให้คำแนะนำแหล่งศึกษาเพิ่มเติม)
- 3) ส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้

ตาราง 1 รายละเอียดระบบงานเดิมจําแนกตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เป้าหมาย บริ การสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและฝ่ายที่รับผิดชอบในการให้บริการสารนิเทศ

หน่วยงานที่ศึกษา	หน้าที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน	ฝ่ายที่รับผิดชอบ
1. สำนักหอสมุดกลาง	- ให้บริการวิชาการ สนับสนุนการเรียนรู้และการสอน การค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์ นิสิต และข้าราชการมหาวิทยาลัย - จัดเตรียม คัดเลือก และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ จัดโปรแกรม และผลิตคู่มือที่ส่งเสริมการค้น และการใช้ทรัพยากรวิชาการของนิสิต และคณาจารย์ - ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานประเภทเดียวกันทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพ ด้านบริการวิชาการ	- เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และสนับสนุน ส่งเสริม การเรียนการสอน ของนิสิต อาจารย์ และข้าราชการของมหาวิทยาลัย	- บริการสิ่งพิมพ์ ใต้แก่ หนังสือ ตำรา หนังสืออ้างอิง จุลสาร ฤกษ์ภาควารสาร วิทยานิพนธ์ - บริการวัสดุทัศนวัสดุ ใต้แก่ เทป วัสดุ สไลด์ - บริการสืบค้นฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ - งานรวบรวมเอกสาร มสว. - รายชื่อหนังสือใหม่ประจำเดือน - จัดทำบรรณานุกรมตามคำขอของผู้ใช้ - บริการยืมระหว่างห้องสมุด	- ฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ - ฝ่ายวัสดุทัศนศึกษา - ฝ่ายส่งเสริมการใช้บริการ
2. สำนักบริการคอมพิวเตอร์	- จัดอบรมและให้บริการคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดการศึกษา การบริหาร และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการคำแนะนําการวิจัย - สนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ทั้งระบบงาน	- เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร และสนองตอบความต้องการ ในการใช้คอมพิวเตอร์ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย - เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านความรู้แก่บุคลากร และประชาชน	- บริการเอกสารที่เราดำเนินการให้ด้วย - จัดทำสิ่งพิมพ์ด้วย - บริการให้คำปรึกษาแนะนำการประมวลผล และวิเคราะห์สถิติ	- ฝ่ายบริการทางวิชาการ

หน่วยงานที่ศึกษา	หน้าที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	บริการสร้างในเพื่อการเรียนรู้และการสอน	ฝ่ายที่รับผิดชอบ
3. สำนักทดสอบ	และระบบเครื่องอย่างต่อเนื่อง - สร้างและพัฒนาแบบทดสอบและเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐาน เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม - สอนและให้การอบรมวิชาการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา สถิติทางการศึกษา และการประเมินโครงการ - เผยแพร่และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การสอบวัด และการประเมินผล การวิจัยและทดสอบ เครื่องมือวัด ประเภทต่าง ๆ	- เป็นศูนย์รวมแบบทดสอบวัดทุกประเภท ทั้งที่สร้างภายในประเทศ และจากต่างประเทศ	- บริการสิ่งพิมพ์ ในสาขาวิชา การวัด และประเมินผลการศึกษา สถิติ วิจัย และการประเมินโครงการ - รวบรวมรายชื่อและประวัติของผู้เข้าหาญการศึกษาวัดและประเมินผล สถิติวิจัย และประเมินโครงการภายในประเทศ - บันทึกรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอบ การควบคุมวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัย และการเป็นวิทยากรแก่หน่วยงานอื่น ของมหาวิทยาลัยในสังกัด	- ห้องสมุดทดสอบ - ฝ่ายสอบและอบรม
4. สถาบันวิจัย	- เผยแพร่ผลงานวิจัย ทางการศึกษา และจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ สังคม วิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์	- เป็นศูนย์กลางในการทำวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา และจิตวิทยา และเผยแพร่ผลงานวิจัย และการวิจัยประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคมต่อไป	- บริการสิ่งพิมพ์ ในสาขาพฤติกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะทางจิตวิทยา การศึกษา สถิติคอมพิวเตอร์ และสังคมวิทยา และสาขาวิชาที่พหุเกี่ยวข้อง	- ห้องสมุดสถาบัน

หน่วยงานผู้ศึกษา	พื้นที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินการเพื่อการเรียนรู้การสอน	ฝ่ายผู้รับผิดชอบ
	- งานด้านการสอนและฝึกอบรม ผลิตภัณฑ์ทางการวิจัยสาขาต่าง ๆ - ฝึกอบรมนักวิจัยไทยและต่างประเทศ ให้คำปรึกษาวิจัย และการวางขั้นตอนการวิจัย แก่นิสิต บุคคลทั่วไป - งานบริการวิชาการแก่สังคม จัดการประชุมทางวิชาการ		- จัดพิมพ์รายงานการวิจัย จุลสารการวิจัย จดหมายข่าวสถาบันฯ ตลอดจนการออกรายการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และสื่อมวลชนอื่น ๆ	- งานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานวิจัย
5. คณะสังคมศาสตร์	- จัดการเรียนรู้การสอน / งานวิจัย - บริการวิชาการแก่สังคม	- ผลิตภัณฑ์สังคมศาสตร์	- บริการสื่อการสอน	- สำนักเลขานุการ (หน่วยสื่อการสอน)
6. คณะมนุษยศาสตร์	- จัดการเรียนรู้การสอน / งานวิจัย - บริการวิชาการแก่สังคม	- ผลิตภัณฑ์ทางด้านมนุษยศาสตร์	- บริการสื่อการสอน - จัดทำเอกสารข่าวการศึกษาเผยแพร่ทางสื่อมวลชน - ติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร และเอกสารประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกคณะ - จัดทำวารสาร คณะมนุษยศาสตร์	- หน่วยสื่อการสอน - หน่วยงานสารบรรณและประชาสัมพันธ์

หน่วยงานศึกษา	หน้าที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	วิธีการสำรับเพื่อการเรียนรู้และการสอน	ฝ่ายรับผิดชอบ
7. คณะศึกษาศาสตร์	- จัดการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก - บริการวิชาการแก่สังคม - งานวิจัย	- เพื่อผลิตบัณฑิตทางศึกษาศาสตร์	- บริการสนทนากับนิสิต - จัดเก็บรวบรวมเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับแผนและงบประมาณ ตลอดจนภาระงานของหน่วยงานต่างๆ - จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนนิสิตที่พิเศษ - จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยที่นำเสนอ จำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนเอกภาควิชา การงานสอนของอาจารย์ - จัดทำเอกสารข่าวการศึกษา เผยแพร่ทางสื่อมวลชน - จัดทำเอกสารข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของคณะ เพื่อเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกคณะ - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคณะศึกษาศาสตร์ - พิมพ์ / ผลิตเอกสารวิชาการ - บริการสารสนเทศแก่นิสิต - บริการสื่อมวลชนจากศูนย์และ	- หน่วยงานกิจการนิสิต - หน่วยงานคลังข้อมูล - หน่วยพัฒนาคณะ - หน่วยบริการนิสิต - หน่วยสื่อการสนทนา - หน่วยสารบรรณ

หน่วยงานที่ศึกษา	หน้าที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	บริการสาธารณะเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน	ฝ่ายรับผิดชอบ
8. คณะพลศึกษา (อยู่ที่กรมพลศึกษา)	- จัดการเรียนรู้และการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี และโท	- ผลลัพธ์ที่ผู้มีความรู้ ความสามารถ ในวิชาพลศึกษาในด้านทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพ และสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง - จัดเก็บรวบรวมเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับแผนและงบประมาณตลอดจนภาระงานของหน่วยงานต่างๆ - จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนนักศึกษาตัวพิเศษ - จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยที่นำเสนอ จำนวนนักศึกษาลงทะเบียนเรียนภาควิชา การรายงานเสนอของคณาจารย์	- หน่วยงานคลังข้อมูล
9. คณะแพทย์	- จัดการเรียนรู้และการสอนสาขาวิชา	- ผลลัพธ์ที่ผู้มีความรู้ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถปฏิบัติงาน	- ผลลัพธ์การแพทย์ที่ทันสมัย จิตอาสา	งานโสตทัศนศึกษา

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วยงานศึกษา	หน้าที่ความรับผิดชอบ	เป้าหมาย	วิธีการสำรับเพื่อการศึกษาเรียนรู้การสอน	ฝ่ายรับผิดชอบ
47	— บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม — วิทยบริการทางการแพทย์ และ — สถานะของของประเทศ	ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย	— รวบรวมและรายงานผลการศึกษาพิเศษ	— งานบริการการศึกษา
10. บัณฑิตวิทยาลัย	— ประสานงานในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาร่วมกับคณะภาควิชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง — ควบคุมมาตรฐานทางวิชาการในการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอน และงานวิจัยของบัณฑิตบัณฑิตศึกษา	— ผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ — ขยายหลักสูตรใหม่ที่จะสนองความต้องการของสังคม และพยายามปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้น	— บริการสิ่งพิมพ์และบรรณานุกรม — บริการสิ่งพิมพ์และบรรณานุกรม — รวบรวมสถิติเกี่ยวกับการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา และผลิตระดับบัณฑิตศึกษา	— งานห้องสมุดบัณฑิตฯ — งานวิชาการ
11. คณะวิทยาศาสตร์	— จัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรี และโท — บริการวิชาการแก่สังคม — ค้นคว้าวิจัย	— ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์	— บริการสิ่งพิมพ์และบรรณานุกรม — บริการเครื่องคอมพิวเตอร์แก่อาจารย์ นิสิต และบุคลากรภายนอก	— ห้องอ่านหนังสือ — งานบริการคอมพิวเตอร์

ตาราง 2 บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้บริการ

บริการสารสนเทศเพื่อ การเรียนการสอน	สท.	สค.	สพ.	สจ.	คค.	ศค.	วค.	มค.	พลช	พท.	บท.	หมายเหตุ
1. บริการสิ่งพิมพ์/ปริทัศน์ นิพนธ์	/	/	/	/	-	-	/	-	/	/	/	
2. บริการสื่อการสอน	/	-	-	-	/	/	-	/	/	/	-	
3. รวบรวมรายชื่อและประวัติ ผู้ชำนาญการด้านการ วัดและประเมินผล สถิติ วิจัยและประเมินโครงการ ภายในประเทศ			/									
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการสอน การควบคุมวิทยานิพนธ์ใน มหาวิทยาลัย	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	
5. รายงานการวิจัยจุลสาร การวิจัย จดหมายข่าว วารสาร บทความวิชาการ	-	-	-	/	/	-	-	/	/	-	-	
6. เอกสารข่าวการศึกษา	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	/	
7. เอกสารการประชุม	/	-	-	-	/	/	/	/	/	/	/	
8. ข้อมูลจำนวนโควตา พิเศษของนิสิต	-	-	-	-	/	-	-	/	-	-	-	
9. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ วิชาที่เปิดสอน จำนวน นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนทุก ภาควิชา ภาระงานสอน	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	/	

บริการสารสนเทศเพื่อ การเรียนการสอน	สท.	สค.	สท.	สจ.	ศศ.	สศ.	วศ.	มศ.	พละ	พท.	บท.	หมายเหตุ
10.บริการสนเทศแก่นิสิต	/	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	
11.รายการเพชโรทัย จัดฉายวีดีโอเทป ผลิตภัณฑ์	/	-	-	-	/	/	-	/	/	/	-	
12.รายงานผลการศึกษา พิเศษ	/	-	-	-	-	-	-	-	-	/	-	
13.สถิติเกี่ยวกับการศึกษา ชั้นบัณฑิตศึกษาและนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	/	

* อักษรย่อของแต่ละหน่วยงานเป็นดังนี้

สท. สำนักหอสมุด	สค. สำนักบริการคอมพิวเตอร์
สท. สำนักทดสอบฯ	สจ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ฯ
ศศ. คณะศึกษาศาสตร์	สศ. คณะสังคมศาสตร์
วศ. คณะวิทยาศาสตร์	มศ. คณะมนุษยศาสตร์
พละ คณะพลศึกษา	พท. คณะแพทยศาสตร์
บท. บัณฑิตวิทยาลัย	

วิธีการต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดอบรมและประชุมพิเศษ จัดทำคู่มือแนะนำในแต่ละเรื่อง
ผลิตเครื่องมือสืบค้น ฯลฯ

4) ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และห้องสมุดเฉพาะในการ
แลกเปลี่ยน ขอยืม และขอวัสดุที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มาให้บริการ

5) ควบคุมการให้บริการเป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
โดยการจัดให้ยืมตามความเหมาะสมในการใช้ จัดชั้นเปิดและมีเจ้าหน้าที่คอยจัดเก็บตลอด
เวลา

6) ให้การฝึกอบรมการปฏิบัติงานในห้องสมุดแก่นิสิตบรรณารักษ์-
ศาสตร์ ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสูง

เป้าหมายของสำนักหอสมุดกลาง คือ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ
วิชาการ สนับสนุนการเรียน การสอน การค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์ นิสิต และข้าราชการ
ของมหาวิทยาลัย ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานประเภทเดียวกันทั้งในและต่างประเทศ
เพื่อเพิ่มคุณภาพด้านบริการวิชาการ

การจัดองค์การของสำนักหอสมุดกลาง

สำนักหอสมุดกลางแบ่งงานออกเป็นฝ่าย 6 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานด้าน
สารบรรณ งบประมาณ การเงินการบัญชี บุคลากร พัสดุ อาคารสถานที่ การเผยแพร่และ
ประชาสัมพันธ์ ประสานงานระหว่างวิทยาเขต

2. ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรและวิเคราะห์สนเทศ มีหน้าที่ ในการคัดเลือก
จัดหา บำรุงรักษาทรัพยากร วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ บริการพิมพ์งานของ
สำนักฯ ทั้งภายนอกและภายในฝ่าย จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ จัดทำบรรณานุกรมประกอบ
นิทรรศการหนังสือใหม่รายสัปดาห์

3. ฝ่ายส่งเสริมการใช้บริการ มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาและช่วยค้นคว้า
บริการหนังสืออ้างอิง จุลสารและกฤตภาค บริการเอกสารพิเศษ ได้แก่ เอกสาร มศว.
แบบเรียน คู่มือหรือระเบียบการมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย บริการยืมระหว่างห้องสมุด จัด
ทำเครื่องมือสืบค้น สอนการใช้ห้องสมุด บริการคัดเลือกสารนิเทศเฉพาะบุคคล จัดทำ
เอกสารเผยแพร่อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้บริการ

4. ฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ มีหน้าที่บริการระบบชั้นเปิด ให้ยืมหนังสือและ
สำรองหนังสือ หวงถามและปรับ ตรวจสอบและรักษาความปลอดภัย บริการวรรณกรรม
สำหรับเด็ก

5. ฝ่ายสื่อโสตทัศนศึกษา มีหน้าที่ พัฒนาศูนย์วิทยุและวิเคราะห์ภาพ
รายการโสตทัศนศึกษา ส่งเสริมการใช้สื่อ ให้บริการยืม บริการการเรียนการสอน ผลิตภัณฑ์
โสตทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ

6. ฝ่ายวารสาร มีหน้าที่ จัดหาวารสารและสิ่งพิมพ์ ทั้งในและต่าง
ประเทศ จัดทำดัชนีวารสาร บริการยืมวารสารและหนังสือพิมพ์ เย็บเล่มวารสาร จัด
บริการหนังสือสารบัญวารสารใหม่

ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ

เนื่องจากสำนักหอสมุดกลางเป็นหน่วยงานเดียว ที่เป็นศูนย์กลางใน
มหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการเพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้น
คว้าวิจัยของอาจารย์ นิสิต และบุคลากรของมหาวิทยาลัย จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องอย่าง
ใกล้ชิดกับคณะและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดหาทรัพยากร และบริการให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของสมาชิกในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ไม่มีหน่วยงานใดได้รับอนุญาตให้จัดหาตัวรา
เอกสารเอง ทุกหน่วยงานต้องขอให้ห้องสมุดดำเนินการให้ คณะมนุษยศาสตร์มีการสอนวิชา
สารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า เน้นให้นิสิตสามารถใช้บริการห้องสมุดอย่างถูกต้อง การ
เรียนการสอนมีทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ห้องสมุดก็เป็นแหล่งสำหรับนิสิตในการฝึกปฏิบัติ
ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันสำนักหอสมุดกลางได้นำคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการให้บริการ
สืบค้นฐานข้อมูล (CD-ROM) จากฐานข้อมูล Dissertation Abstracts, ERIC และ
บทคัดย่อปริญาโทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากนี้ทางสำนักหอสมุดกลางได้
ร่วมมือกับ Technical Information Access Center ในการให้บริการแก่นิสิต อาจารย์
และผู้สนใจในการสืบค้นข้อมูลจากต่างประเทศ โดยขอใช้บริการทางเครือข่าย

บุคลากรของสำนักหอสมุดกลาง ประกอบด้วย บรรณารักษ์ 12 คน
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดรวมทั้งลูกจ้างชั่วคราว 58 คน เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 7 คน (สำรวจ ณ
วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2535)

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาด้านบุคลากร

เนื่องจากสำนักหอสมุดกลางเป็นหน่วยงานหลัก ในการให้บริการ สารนิเทศแก่สมาชิกภายในมหาวิทยาลัย การดำเนินงานเพื่อให้การบริการได้ตามความต้องการของสมาชิกทั้งหมดจำเป็นต้องใช้บุคลากรในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก และอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่จะพัฒนาระบบงานให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบันทางห้องสมุดยังขาดแคลนบุคลากรที่จะช่วยพัฒนาและ เพิ่มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการว่าจ้าง และบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง ยังมีน้อย จึงทำให้การดำเนินงานและการให้บริการยังไม่กว้างขวางและครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้ทั้งหมดได้

2. ปัญหาด้านงบประมาณ

งบประมาณที่ทางสำนักหอสมุดกลางได้รับ ยังไม่เพียงพอต่อการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดมาให้บริการ โดยเฉพาะวารสารต่างประเทศที่มีราคาเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี การที่จะพัฒนาห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น งบประมาณนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก

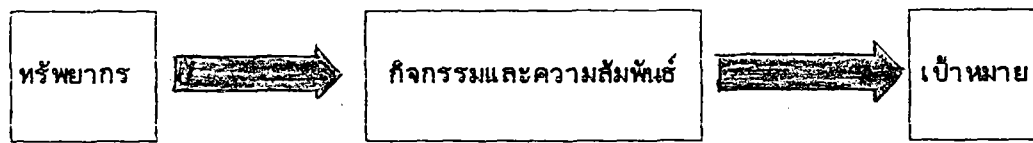
3. ปัญหาด้านขอบเขตของบริการ

มีสารนิเทศที่เป็นประโยชน์จำนวนมากซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งคณะ สถาบัน และสำนัก นอกเหนือจากสำนักหอสมุด แต่ไม่ได้มีการจัดระบบและควบคุมทางบรรณานุกรม ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เช่น

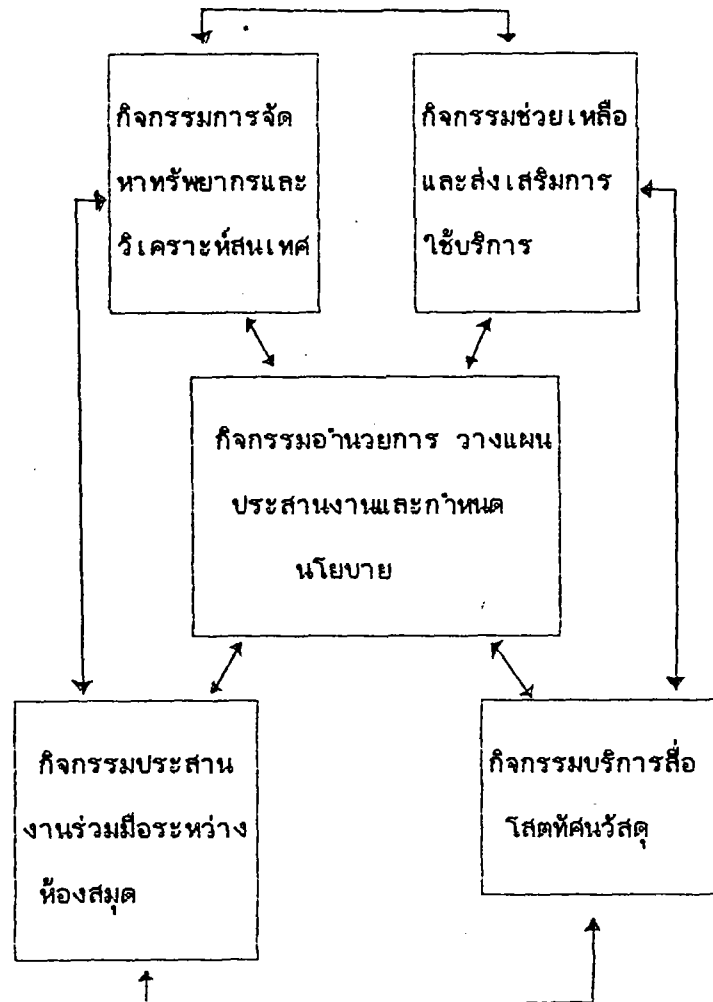
- 1) รายการสไลด์ เทป วิดิทัศน์ ที่คณะ สำนัก สถาบัน เป็นผู้จัดทำหรือจัดซื้อ
- 2) รายงานผลงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิต
- 3) ข่าวสารเกี่ยวกับคณะ ภาควิชา สำนัก สถาบัน
- 4) ซอฟต์แวร์ประยุกต์ต่าง ๆ ฯลฯ

การดำเนินงาน

ลักษณะการดำเนินงานของสำนักหอสมุดกลาง สามารถอธิบายได้ดังภาพ

- บรรณารักษ์
- เจ้าหน้าที่
- งบประมาณ
- สถานที่
- วัสดุอุปกรณ์

- บริการสิ่งพิมพ์
- บริการสื่อ
โสตทัศนศึกษา
เทคโนโลยีทาง
การศึกษา
- บริการห้องเรียน
ห้องประชุมสัมมนา
- บริการตอบคำถาม
และช่วยการค้นคว้า

ภาพประกอบ 6 การดำเนินงานของสำนักหอสมุดกลาง

1.2.2 โครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์

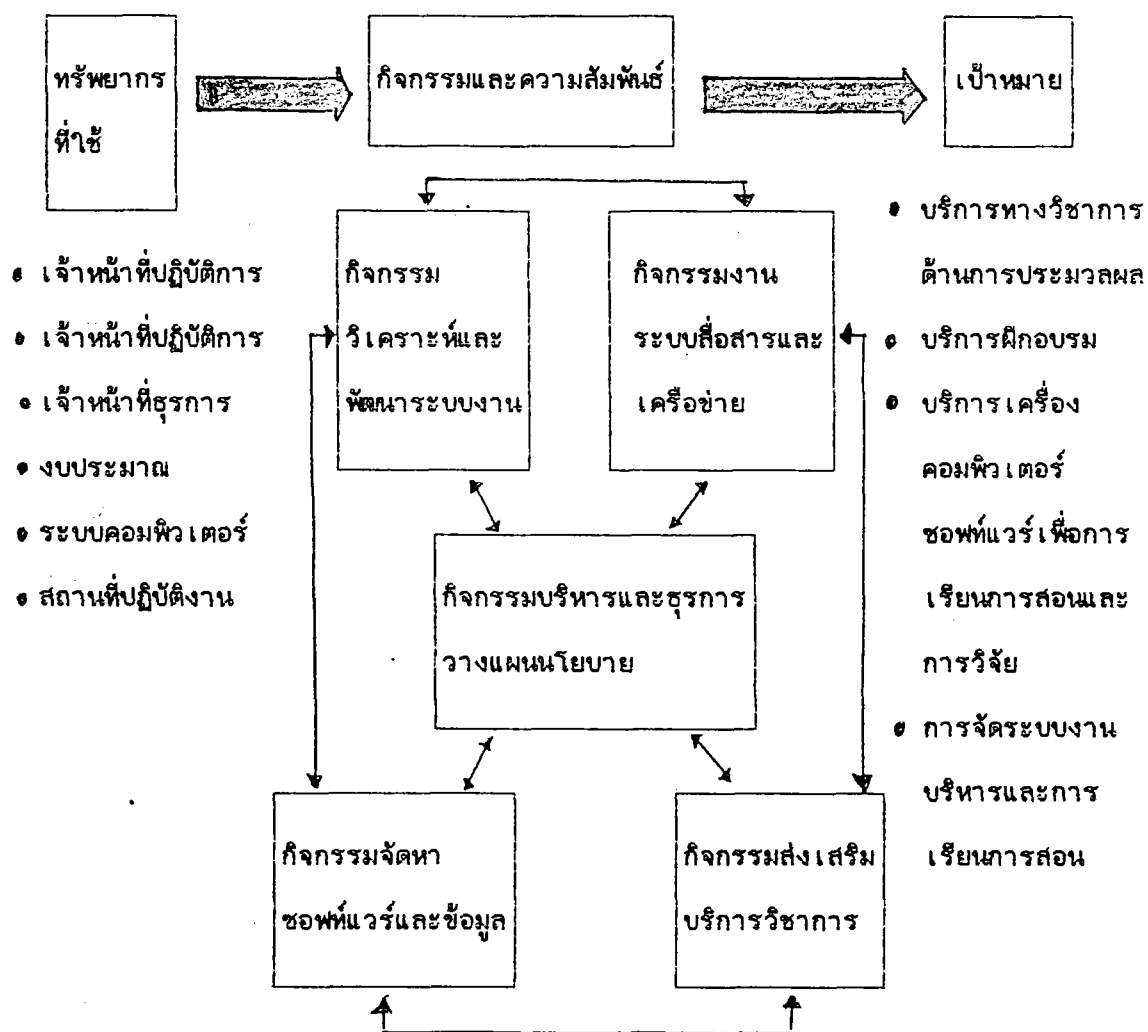
เป็นหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงานด้านคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย อันประกอบด้วยการจัดการและบริการคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดการศึกษา การบริหาร และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนดำเนินการวิจัย และสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ทั้งระบบงานและระบบเครื่องอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายของการจัดตั้งหน่วยงาน คือ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานทั้งทางด้านงบประมาณและบุคลากร สนองความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และเป็นศูนย์ฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและประชาชนทั่วไป

การดำเนินงาน

แบ่งออกเป็น สำนักงานเลขานุการ ฝ่ายปฏิบัติการและบริการ ฝ่ายพัฒนาระบบงานและฝ่ายวิชาการ มีลักษณะและการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเลขานุการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านงานบริหารและธุรการ นโยบายและแผน งานคลังและพัสดุ งานประชาสัมพันธ์ งานอาคารสถานที่
2. ฝ่ายปฏิบัติการและบริการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปรับปรุงระบบเครื่อง บริการห้องปฏิบัติการ ควบคุมระบบคอมพิวเตอร์กลาง ระบบสื่อสารและเครือข่าย ซ่อมบำรุงเครื่องและจัดการซอฟต์แวร์และข้อมูล
3. ฝ่ายพัฒนาระบบงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบวิเคราะห์และพัฒนาระบบงาน พัฒนาโปรแกรม บำรุงรักษาระบบ วิจัยและพัฒนา
4. ฝ่ายบริการวิชาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบการบริการประมวลผลการศึกษาและอบรมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ให้ความปรึกษาเพื่อการประมวลผล แนะนำการใช้ซอฟต์แวร์ด้านสถิติ (ดังแสดงในภาพประกอบ 7)

ภาพประกอบ 7 การดำเนินงานของสำนักบริการคอมพิวเตอร์

บุคลากรในปัจจุบันมี เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 1 คน พนักงานการเงินและบัญชีทั่วไป 1 คน นักการภารโรง 1 คน เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด 2 คน พนักงานเครื่องคอมพิวเตอร์ 2 คน เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ 5 คน (สำรวจ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2535) ส่วนบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการสารสนเทศโดยตรงยังไม่มี เจ้าหน้าที่ในสำนักคอมพิวเตอร์ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน

ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ

สำหรับในด้านของการดำเนินงานด้านบริการสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยนั้นยังไม่มี เนื่องจากในปัจจุบันงานของสำนักฯ ยังไม่ครอบคลุมการให้บริการ ยังอยู่ในวงแคบจึงยังไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ มีบางหน่วยงาน ได้แก่ ร่วมมือกับ สำนักหอสมุดกลางโดยให้ทางสำนักหอสมุดกลางจัดหา เอกสารคู่มือเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ให้บริการแก่นิสิต และอาจารย์ที่ต้องการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริการสารสนเทศ

1. ไม่มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านบริการสารสนเทศโดยตรง
2. ข้อจำกัดในด้านสถานที่เนื่องจากในปัจจุบันสถานที่ของสำนักบริการคอมพิวเตอร์ยังคับแคบไม่เป็นสัดส่วน ไม่เหมาะสมในการจัดให้บริการ

แผนการให้บริการสารสนเทศในอนาคต

1. สำนักบริการคอมพิวเตอร์พยายามที่จะให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้ ในส่วนที่เป็นข้อมูลที่เปิดเผยเพื่อใช้ประกอบเป็นประโยชน์ในการทำงาน
2. สร้างระบบงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและก้าวหน้ามากกว่าในปัจจุบัน
3. ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการทำงาน ได้แก่ สำนักหอสมุดกลางและคณะต่าง ๆ

1.2.3 สำนักทดสอบทางการศึกษา

สำนักทดสอบฯ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. สร้างและพัฒนาแบบทดสอบและเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐาน เพื่อสนองความต้องการของสังคม
2. สอนและให้การอบรมวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา สถิติทางการศึกษา และประเมินโครงการ
3. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการสอบและประเมินผล
4. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยแบบทดสอบ

เครื่องมือวัดประเภทต่าง ๆ ตลอดจนรายงานผลการสอบ

5. เป็นศูนย์รวมแบบทดสอบวัดทุกประเภท ทั้งที่สร้างในประเทศและต่างประเทศ

การจัดองค์การของสำนักทดสอบทางการศึกษา

สำนักทดสอบฯ แบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย ฝ่ายการวัดผลสัมฤทธิ์ ฝ่ายการวัดความถนัด ฝ่ายการวัดจิตพิสัย ฝ่ายปฏิบัติการภาคสนาม ฝ่ายวิเคราะห์และประมวลผล ฝ่ายบริการการทดสอบ ฝ่ายวิจัยและฝ่ายการสอนและอบรม
2. ฝ่ายสำนักงานเลขานุการ ประกอบด้วย งานคลังข้อสอบมาตรฐาน งานบริหารและธุรการ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและครุภัณฑ์ งานนโยบายและแผน งานสนับสนุนการสร้างและพัฒนาแบบสอบวัดและงานการพิมพ์

การดำเนินงานให้บริการสาธารณะ

ลักษณะการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะของสำนักทดสอบฯ ให้บริการสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา สถิติ วิจัย และการประเมินโครงการ โดยมีห้องสมุดสำนักทดสอบฯ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ นอกจากนี้ฝ่ายสอนและอบรมมีหน้าที่รวบรวมรายชื่อและประวัติของผู้ชำนาญการด้านการวัดและประเมินผล สถิติ วิจัย และประเมินโครงการภายในประเทศ และบันทึกรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอน การควบคุมวิทยานิพนธ์ในมหาวิทยาลัยและการเป็นวิทยากรแก่หน่วยงานอื่นของคณาจารย์ในสำนักทดสอบฯ บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านบริการสาธารณะ คือ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ภายในสำนักทดสอบฯ ยังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านสาธารณะโดยตรง และทางสำนักทดสอบฯ ยังไม่มีการประสานงานหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการให้บริการสาธารณะ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริการสาธารณะ

หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักทดสอบฯ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปทางด้านการสร้างแบบทดสอบ การวิจัย งานให้บริการสาธารณะเป็นเพียงส่วนประกอบที่สนับสนุนหน้าที่หลักของสำนัก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการสิ่งพิมพ์ ส่วนสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในสำนัก ยังไม่มีการรวบรวมจัดให้บริการ เช่น รายชื่อและประวัติของผู้ชำนาญการด้านการวัดและประเมินผล

สถิติ วิจัย และประ เนิ่นโครงการภายในประเทศ

1.2.4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

สถาบันวิจัยฯ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. เผยแพร่ผลงานวิจัย ทางการศึกษาและจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์
2. งานด้านการสอนและฝึกอบรม ผลิตภัณฑ์ทางจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ
3. ฝึกอบรมนักวิจัยไทยและต่างประเทศ
4. ให้คำปรึกษาวิจัยและการใช้อุปกรณ์การวิจัยแก่นักศึกษา บุคคลทั่วไป
5. งานบริการวิชาการแก่สังคม จัดการประชุมวิชาการ

การจัดองค์การของสถาบันฯ

สถาบันวิจัยฯ แบ่งงานออกเป็น 7 ฝ่าย คือ

1. สำนักงานเลขานุการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ งานสารบรรณและบุคคล งานการเงินและงบประมาณ งานพัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่และยานพาหนะ งานประชาสัมพันธ์ และวิเทศสัมพันธ์
2. ฝ่ายบริการวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบ การสอนฝึกอบรม งานสถิติและคอมพิวเตอร์ งานห้องสมุด งานส่งเสริมการวิจัยและให้บริการด้านอุปกรณ์การวิจัย งานเผยแพร่และประ เนิ่นการใช้งานวิจัย
3. ฝ่ายวิจัย ประกอบด้วย ฝ่ายวิจัยพฤติกรรมบุคคล พฤติกรรมสังคม พฤติกรรมทางการศึกษา พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมทางการเมือง

บุคลากรและการดำเนินงานด้านบริการสาธารณะ

การดำเนินงานของสถาบันฯ มีผู้อำนวยการสถาบันวิจัยฯ เป็นหัวหน้าหน่วยงาน และบริหารงานร่วมกับคณะกรรมการประจำสำนัก ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ในสถาบันฯ ซึ่งจะช่วยกันทำงานในการตัดสินใจ และทวนนโยบายการปฏิบัติงานของสำนักฯ ผู้อำนวยการสถาบันฯ มีฐานะเทียบเท่าคณบดีของคณะต่างๆ และจะอยู่ในตำแหน่ง 4 ปี และจะอยู่เกินกว่า 2 วาระติดต่อกันไม่ได้

ภายใต้หน่วยงานสถาบันวิจัยฯ มีส่วนของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนสำคัญในงาน การวิจัย การสอนและบริการวิชาการ ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดพิเศษเฉพาะและทันสมัยของตนเอง โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้ดูแลดำเนินงาน ห้องสมุดสถาบันฯ ได้รวบรวมหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ทางพฤติกรรมศาสตร์โดยเฉพาะทางจิตวิทยาทางการศึกษา สถิติ คอมพิวเตอร์ และสังคมวิทยา ตลอดจนสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาไว้เฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์ นิสิต และบุคคลที่มีความสนใจได้เข้ามาใช้บริการได้ เอกสารวิชาต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุดนอกจากจะได้รับมาส่วนใหญ่โดยงบประมาณของมหาวิทยาลัยแล้ว อีกส่วนหนึ่งสถาบันฯ ได้รับความอนุเคราะห์จากนักศึกษา และนักวิจัยชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ก็ยังมีการจัดพิมพ์รายงานวิจัย จุลสารการวิจัย จดหมายข่าวสถาบันฯ ตลอดจนการออกรายการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมทั้งสื่อมวลชนอื่น ๆ ด้วย อยู่ในความรับผิดชอบของงานเผยแพร่และประเมิณการดำเนินงานวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการสารนิเทศ

เนื่องจากส่วนใหญ่การให้บริการสารนิเทศของสถาบันฯ จะมีลักษณะ เพียงแต่ให้บริการสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด ส่วนสารนิเทศอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสถาบันฯ ยังไม่มีการจัดให้บริการ อย่างเป็นกิจจะลักษณะ ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการจึงไม่ค่อยมี

1.2.5 คณะ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เปิดทำการสอนนิสิตในคณะต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะศึกษาศาสตร์
2. คณะสังคมศาสตร์
3. คณะมนุษยศาสตร์
4. คณะวิทยาศาสตร์
5. คณะพลศึกษา (อยู่ที่ กรมพลศึกษา)
6. คณะแพทยศาสตร์ (อยู่ที่ โรงพยาบาลวชิระ)
7. บัณฑิตวิทยาลัย

ทุกคณะมีหน้าที่รับผิดชอบที่สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย คือ จัดการเรียน การสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามที่สังกัด

คณะนั้น ๆ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและสนับสนุนส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยของนิสิตและอาจารย์

การจัดองค์การ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะ และจากการสัมภาษณ์คณบดีของแต่ละคณะ พบว่า โดยทั่วไปแล้วลักษณะการจัดองค์การภายในคณะจะมีโครงสร้างการจัดองค์การที่คล้ายคลึงกัน คือ ภายในแต่ละคณะจะจัดแบ่งออกเป็นงานใหญ่ ๆ 2 งาน คือ

1. สำนักงานเลขานุการคณะ
2. ภาควิชาต่าง ๆ

1. สำนักงานเลขานุการคณะ

เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบหน้าที่ด้านการบริหารและธุรการ การคลังพัสดุ การบริการด้านการศึกษา ด้านนโยบายและแผน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของภาควิชาต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพสมตามวัตถุประสงค์ของคณะ ซึ่งภายในสำนักงานเลขานุการคณะนี้ ยังมีการจัดแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยหลักประกอบด้วย

- 1.1 งานบริหารและธุรการ
- 1.2 งานบริการการศึกษา
- 1.3 งานการคลังและพัสดุ
- 1.4 งานนโยบายและแผน

มีบางคณะที่จัดงานฝ่ายอื่นเพิ่มเติมเข้ามา เพื่อความสะดวกและช่วยให้การบริหารงานของคณะมีประสิทธิภาพและคล่องตัวมากขึ้น เช่น คณะแพทยศาสตร์ นอกเหนือจากงานฝ่ายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว คือ มีการจัดงานโสตทัศนวัสดุเพิ่มเข้ามา เนื่องจากทางคณะมีการจัดหาสื่อโสตทัศนวัสดุเพื่อการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง

2. ภาควิชา

การจัดแบ่งออกเป็นภาควิชาต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการเรียนการสอนของคณะนั้น ๆ ว่ามีการเปิดสอนในสาขาวิชาใดบ้าง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะด้านของแต่ละคณะแตกต่างกันไป

การดำเนินงานให้บริการสารนิเทศ

เนื่องจากคณะ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการให้บริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนแก่นักนิสิตและอาจารย์ และจาก การศึกษาระบบเดิม พบว่า การจัดให้บริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนนั้น ทุกคณะมีการจัดทำในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำภายในคณะของตนเป็นส่วนใหญ่แต่ยังไม่เป็นกิจจลักษณะ หรือระบบที่ดี เช่น คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์มีหน่วยสื่อ การสอน มีหน้าที่ให้บริการสื่อการสอนแก่อาจารย์ภายในคณะ แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ ควรเนื่องจากยังขาดแคลนทั้งทางด้านบุคลากรและงบประมาณ และนอกจากนี้คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษา และบัณฑิตวิทยาลัย มีห้องสมุดคณะ ให้บริการสิ่งพิมพ์แก่นักนิสิตและอาจารย์ภายในคณะ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นให้บริการสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาเฉพาะด้านของคณะนั้น ๆ เป็น ส่วนใหญ่

และจากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบสารนิเทศ เพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สามารถกำหนดแผนผังการจัดองค์การของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ดังแสดงในภาพประกอบ 8 และแผนผังระบบบริการสารนิเทศ ดังแสดงในภาพประกอบ 9

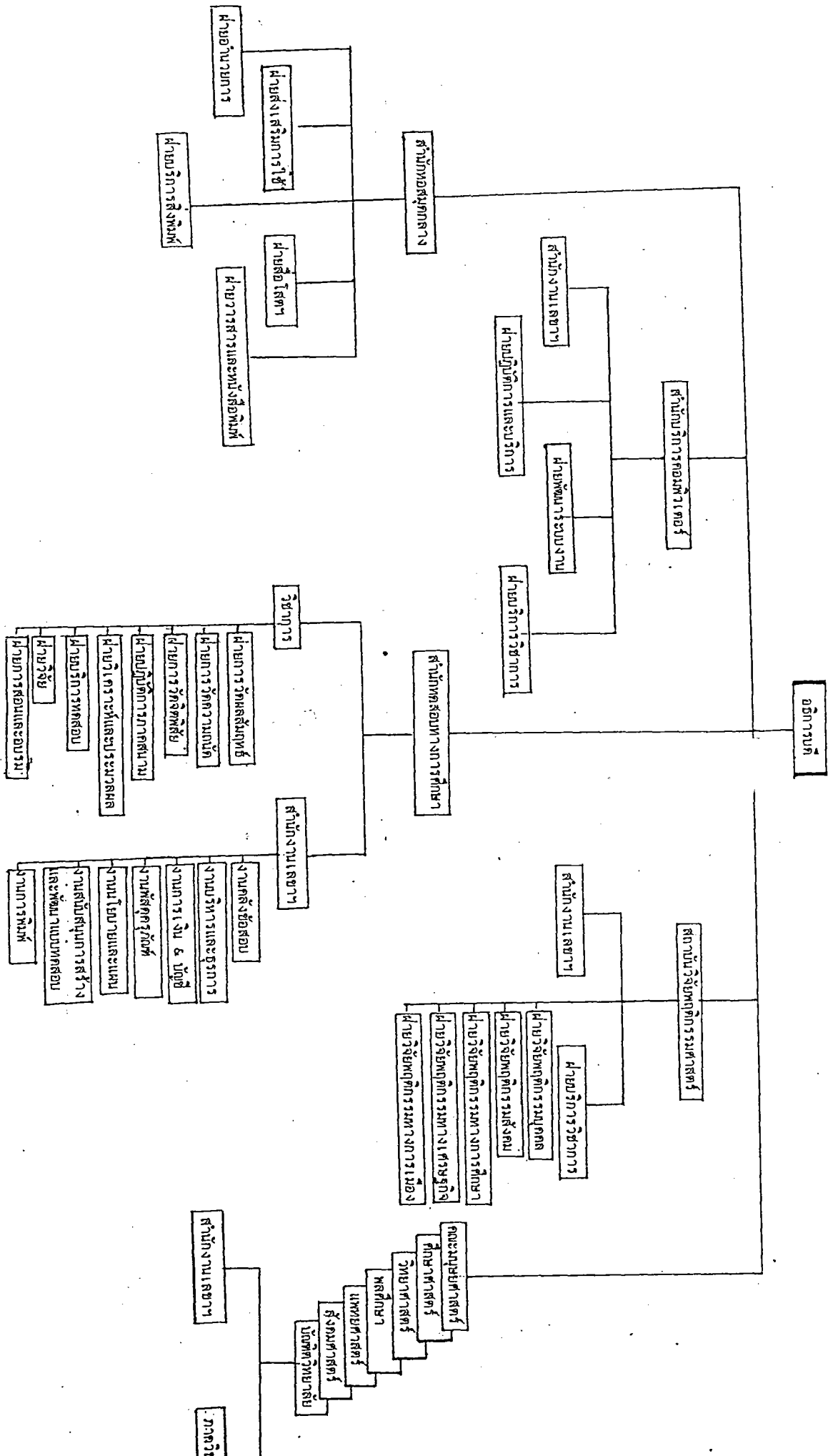
ขั้นที่ 2 ผังงานโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่าง ๆ

จากแผนผังโครงสร้างระบบงานเดิม สามารถแบ่งหน่วยงานต่าง ๆ ออกได้เป็น 2 ฝ่ายคือ

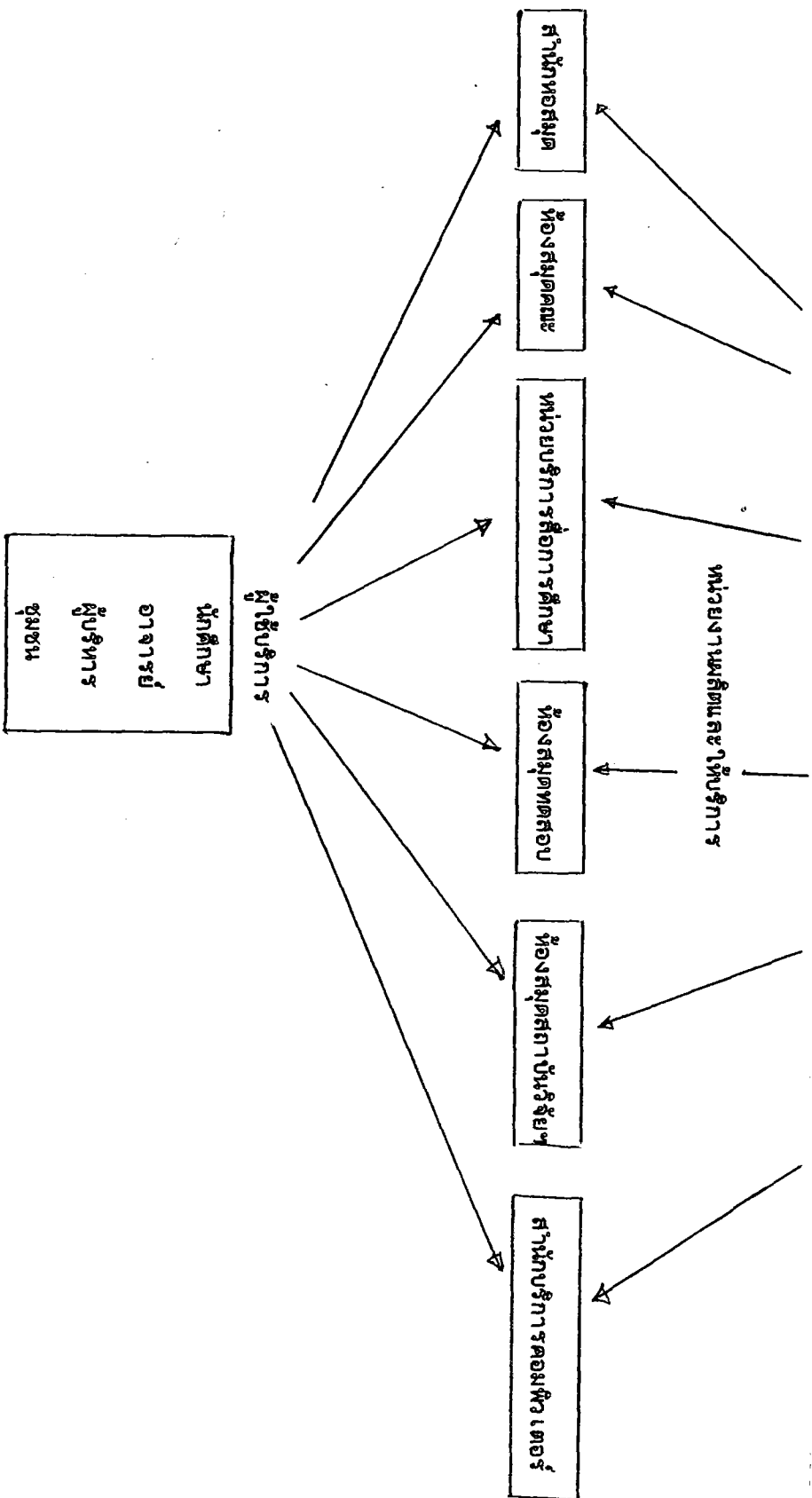
1. ฝ่ายจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ คณะต่าง ๆ ประกอบด้วย คณะมนุษย- ศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย

2. ฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ได้แก่ สำนัก หอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักทดสอบทางการศึกษา สถาบันวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์

การที่จะให้การสอนของอาจารย์และการเรียนของนิสิตดำเนินไปตามนโยบายและ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยและของสังคมนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องจัดบริการต่าง ๆ ของ

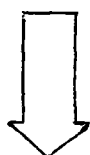
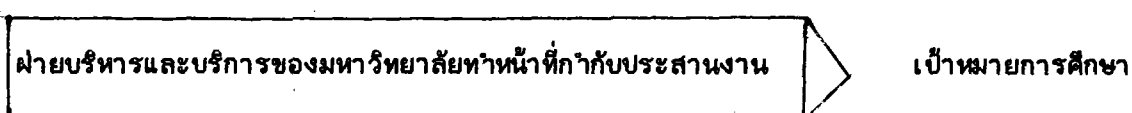

รายการสิ่งพิมพ์และสื่อการ เสร็จมาทราบก่อน ขี้มูกของคณะ ศำหมัก สักกานัน ผลงานวิจัยของคณะอาจารย์ เอกสารประกอบเอกสารก่อน สำเลต์ ตารางสอน
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ข่าวสารด้านหลักสูตร ปฏิทินการเรียนการสอน สิ่งโฆษณา ฯลฯ

หน่วยงานที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้ขบวนการของการสอนและการเรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกและคล่องตัวมากที่สุด นโยบายในด้านการปฏิบัติ คือ มหาวิทยาลัยจะต้องให้อาจารย์และนิสิตเสียเวลา กำลังงาน กำลังทรัพย์ ในการเรียนการสอนน้อยที่สุด ดังแสดงในภาพประกอบ 10 (นิพนธ์ คั่นธเสวี. 2530 : 215)

อาจารย์				
การเตรียมตัวสอน	การสอบ	การติดต่อในชุมชนวิชาการ	วิธีการ	อุปกรณ์
การให้คำปรึกษา	การวัดผล	การค้นคว้าวิจัย	การปรับปรุงตัวเอง	
การเขียนตำรา	การสอน	กิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ		

นิสิต				
การตั้งเป้าหมาย	การแก้ปัญหา	การฝึกฝนนอกหลักสูตร	การเลือกวิชา	การเรียน
บรรยากาศที่กระตุ้นเร้า	การลงทะเบียน	การค้นคว้า	การเตรียมตัวสอบ	
การใช้ชีวิตประจำวัน	การฝึกฝนในหลักสูตร	การศึกษาต่อ	กิจกรรมทางวิชาการ	

ภาพประกอบ 10 ขบวนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

จากระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยจะเห็นได้ว่า สารนิเทศที่จำเป็นและสำคัญ ต่อ นิสิตและอาจารย์นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สารนิเทศทางด้านวิชาการ ได้แก่ เนื้อหาวิชาความรู้สาขาต่าง ๆ วิทยาการ ใหม่ ๆ ที่เผยแพร่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทัศนวัสดุ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ฯลฯ
2. สารนิเทศที่ให้ข้อมูลเบื้องต้น ว่ามีสิ่งสนับสนุนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกใน ด้านการเรียนการสอนอะไร อยู่ที่ไหน เช่น บริการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่คณะจัดทำ ขึ้น รายการวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนที่คณะมีอยู่

หากนิสิตและอาจารย์ได้รับสารนิเทศเหล่านี้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ย่อมสามารถพัฒนาความรู้ และนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ได้มาก ขึ้น ในส่วนของสารนิเทศทางด้านวิชาการที่เผยแพร่อยู่ในรูปของสื่อต่าง ๆ นั้น มีหน่วยงาน ที่รับผิดชอบในการจัดดำเนินการและให้บริการแก่นิสิตและอาจารย์อยู่แล้ว คือ สำนักหอสมุด กลาง ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้บริการในทุกรูปแบบ ส่วนสารนิเทศที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นนั้น จากการศึกษาระบบงานเดิมพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบดำเนินการและให้บริการ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสารนิเทศส่วนนี้มีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีการรวบรวมเผยแพร่ อย่างจริงจัง จึงเป็นส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่นิสิตและอาจารย์ ในกรณีที่ต้องการสารนิเทศ ประเภทนี้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบการให้บริการสารนิเทศเพื่อให้ นิสิตและอาจารย์สามารถเข้าถึงและนำสารนิเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด และจาก ที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปข้อดี ข้อเสีย ของระบบงานเดิมได้ดังนี้

ข้อดีของระบบงานเดิม

1. หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักทดสอบทางการศึกษา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และคณะ มีความเป็นเอกเทศ มี ฐานะเทียบเท่ากัน โดยขึ้นตรงต่ออธิการบดี ทำให้เกิดความคล่องตัวทั้งในด้านการบริหาร งาน งบประมาณ อำนาจในการตัดสินใจ และอิสรภาพในการทำงาน
2. ภายในมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารนิเทศแก่นิ สิต และอาจารย์ ข้าราชการ คือ สำนักหอสมุดกลาง ให้บริการสารนิเทศทั้งที่อยู่ในรูปของ สิ่งพิมพ์ สื่อทัศนวัสดุ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ใช้สามารถจะมาใช้บริการได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ยังมีการจัดบริการตามความต้องการของผู้ใช้ นับว่าเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริม

ด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยอย่างเต็มที่ และมีแนวโน้มที่จะนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสียของระบบงานเดิม

1. แม้ว่าสำนักหอสมุดกลาง จะเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมสารนิเทศทั้ง 2 ประเภท ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เนื่องจากยังไม่มี การจัดระบบการจัดเก็บสารนิเทศประเภทที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนแก่นิสิตและอาจารย์

2. ขาดการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ลักษณะการดำเนินงานจะเป็นลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ โดยจะเห็นได้จาก การที่บางคณะมีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในคณะของตน โดยที่ไม่ได้ร่วมมือหรือประสานงานกับทางสำนักหอสมุดกลาง เช่น คณะวิทยาศาสตร์จัดห้องสมุดและห้องอ่านหนังสือ มีสื่อและชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์กระจายอยู่ทั่วไปในหน่วยงานในสังกัด เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะเป็นส่วนดีในแง่ทางวิชาการ กล่าวคือ เป็นการให้บริการทางวิชาการที่เฉพาะสาขาวิชา เพื่อให้ให้นิสิตและอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเต็มที่ แต่ในแง่ของการบริหารงานแล้วนับว่าเป็นปัญหาในเรื่องของความสิ้นเปลือง ความซ้ำซ้อนของงาน หากมีการประสานร่วมมือกันย่อมจะทำให้สามารถจัดเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

3. สารนิเทศประเภทที่นิสิตและอาจารย์ต้องการใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอน นอกเหนือจากสารนิเทศด้านวิชาการแล้วยังไม่มี การจัดระบบ อยู่กระจัดกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ขาดผู้รับผิดชอบดำเนินงานอย่างจริงจัง เช่น ในกรณีของหน่วยสื่อการสอนของคณะสังคมศาสตร์ ก็ยังขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบ ต้องให้งานส่วนนี้อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของสำนักงานเลขานุการคณะ ทั้ง ๆ ที่มีการจัดแยกเป็นหน่วยสื่อการสอนออกมาแล้ว

ขั้นที่ 3 ผลการออกแบบและสร้างแบบจำลองขั้นพื้นฐาน

3.1 การออกแบบระบบงานใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร รายงาน บทความจากต่างประเทศ เกี่ยวกับ

รูปแบบการจัดระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเชิงระบบในการวิเคราะห์ถึง เป้าหมาย กิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรอง สามารถสรุปลักษณะของรูปแบบการจัดองค์การได้ 2 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบการรวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน โดยใช้ชื่อหน่วยงานใหม่ เช่น Academic Services Division, Academic Information Services, Information Systems Division, Information Resource Services เป็นต้น
2. การจัดตั้งองค์การขึ้นมาใหม่ เพื่อดำเนินงานรับผิดชอบด้านการให้บริการสารสนเทศทั้งหมด เช่น ศูนย์สารสนเทศแบบบูรณาการ (Integrated Information Center) ของ สถาบัน Humphrey Institution

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยนั้น สามารถกระทำได้ในหลายลักษณะ ทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดระบบในลักษณะนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้สมาชิกในมหาวิทยาลัยได้รับความสะดวก รวดเร็ว ในการค้นหาข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ในการเรียน การสอน การค้นคว้า วิจัย ตลอดจนการปฏิบัติงานต่าง ๆ จากลักษณะการจัดระบบสารสนเทศที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถจำแนกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดระบบได้ ดังนี้

1. สารสนเทศ ได้แก่ ประเภทของสารสนเทศที่เป็นที่ต้องการของสมาชิกในมหาวิทยาลัย
2. บุคลากร ได้แก่ บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการสารสนเทศ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทัศนคติสภาพการดำเนินงาน
3. ผู้บริหาร เนื่องจากการจัดระบบที่ดีนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร หากผู้บริหารมีความเข้าใจถึงความสำคัญในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกของมหาวิทยาลัย ย่อมทำให้การจัดระบบในรูปแบบใดก็ตามมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นและสามารถพัฒนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
4. เทคโนโลยี ปัจจุบันเราอยู่ในยุคข่าวสารข้อมูลดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วย่อมทำให้เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น คือ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีการพัฒนาและนำเข้ามา

มาใช้ในการดำเนินงาน จัดเก็บ และเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล

ขั้นที่ 4 ผลการวิเคราะห์และจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น

การออกแบบระบบงานใหม่ สำหรับระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้โดยวิเคราะห์ในเชิงระบบ ครอบคลุมทั้งหมดของมหาวิทยาลัย และดูความสัมพันธ์ของระบบรองต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้จะดูเฉพาะในส่วนของระบบสารสนเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบของ สำนักหอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัญหาของระบบงานเดิมก็คือ ยังขาดการประสานร่วมมือกันในการดำเนินงาน การที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะงานเดิมย่อมกระทำได้ยากเนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยไม่เอื้ออำนวย รูปแบบการจัดระบบสารสนเทศจึงควรเป็นลักษณะของการประสานงานกันด้านความร่วมมือมากกว่า โดยร่วมมือกันในด้านของเป้าหมาย การบริหารงาน ดังนั้นแบบจำลองการจัดระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

แนวคิดในการจัดระบบ

1. เนื่องจากระบบของการจัดบริการสารสนเทศใหม่มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาก้าวหน้ามากในขนาดและมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน เพราะฉะนั้นฝ่ายบริหารจำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีอำนาจในการตัดสินใจสูง เข้ามากำกับดูแล เพื่อให้การดำเนินงานการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเทคโนโลยีสมัยใหม่ การบริหารทรัพยากรสารสนเทศ และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายของสถาบัน จึงควรมีผู้บริหารระดับรองอธิการบดี อาจจะ เป็นรองอธิการบดีฝ่ายสารสนเทศซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลและมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การให้บริการสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

2. นอกจากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจแล้ว การให้บริการสารสนเทศเป็นงานที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำคาบเกี่ยวกันอยู่จำเป็นต้องมีการร่วมมือประสานงานกันในการดำเนินงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อน ลักษณะการบริหารงานจึงควรใช้ คณะกรรมการเป็นกลุ่มประสานงานและวางนโยบายในการดำเนินงานด้านสารสนเทศโดยกำหนดให้มีตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการ

3. การจัดองค์การดำเนินงานถึงการเติบโตขององค์การที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านขนาดของหน่วยงานและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งควรได้รับการกำกับดูแลให้ประสานสอดคล้องกัน

4. ผู้เป็นเจ้าของสารสนเทศ (หน่วยงานแต่ละแห่ง) สามารถรู้ได้ว่าปฏิบัติงานอยู่ในส่วนใดของระบบสารสนเทศ และมีขอบเขตความรับผิดชอบเพียงใด การจัดให้บริการควรมีลักษณะโปร่งใส (transparent)

จากแนวคิดการจัดองค์การจะเห็นว่า ตามแนวคิดนี้มุ่งที่จะสร้างระบบสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันของระบบรองต่าง ๆ ในระบบใหญ่ทั้งหมดในลักษณะของ Single System ดังนั้นสิ่งสำคัญที่เป็นแกนกลางในการจัดองค์การตามแนวคิดนี้คือ "คณะกรรมการสารสนเทศ" ซึ่งจะ เป็นคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานโดยอาศัยการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการ และให้บริการสารสนเทศแก่สมาชิกในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านสารสนเทศยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของระบบสารสนเทศ 4 ด้าน คือ

1. ผู้ผลิตสารสนเทศ (Information Provider) การกำหนดนโยบายการดำเนินงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบว่า ภายในระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยนั้นมีหน่วยงานหรือองค์กรใดบ้างที่เป็นผู้ผลิตสารสนเทศ ในระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ศรินธรนทรวโรฒ ผู้ผลิตสารสนเทศ คือ

1.1 สำนักหอสมุดกลาง ได้แก่ บรรณารักษ์ซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการและให้บริการสารสนเทศ รวมทั้งผลิตสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในการค้นหาสารสนเทศ เช่น รายการบรรณานุกรมหนังสือใหม่ ดัชนีและสาระสังเขปของเอกสารบทความต่าง ๆ คู่มือการใช้ห้องสมุดและสิ่งพิมพ์บางประเภท เป็นต้น ซึ่งนับได้ว่าเป็นการให้สารสนเทศที่ผู้ใช้สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้

1.2 คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ได้แก่ คณาจารย์ นิสิตและข้าราชการในคณะนั้น ๆ เป็นผู้ผลิตสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย เช่น ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ รายงานการศึกษาค้นคว้าของนิสิต เอกสารการอบรมสัมมนา รายงานต่าง ๆ ที่ข้าราชการในคณะ เป็นผู้ผลิตรวบรวม รวมทั้งสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ ที่คณะหรือภาควิชาเป็นผู้ผลิตขึ้น

1.3 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งรับผิดชอบในการศึกษา

วิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งนับว่าเป็นผู้ผลิตสารนิเทศอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ อาจารย์ข้าราชการของสถาบันฯ เช่น ผลงานการวิจัยในเรื่องต่าง ๆ เอกสารตำราทางด้านการวิจัย สถิติการวิจัย เป็นต้น

1.4 สำนักทดสอบทางการศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน และฝึกอบรมสัมมนาทางด้านการวัดผลทางการศึกษา ผู้ผลิตสารนิเทศ ได้แก่ อาจารย์ ข้าราชการของสำนักฯ สารนิเทศที่ผลิต เช่น แบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน เอกสารประกอบการฝึกอบรมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

2. บริการสารนิเทศ (Information Service) ในระบบสารนิเทศด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ให้บริการสารนิเทศ คือ

2.1 สำนักหอสมุดกลาง ถือว่าเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการให้บริการสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัยโดยตรง

2.2 คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย นอกเหนือจากหน้าที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนโดยตรงของคณะยังมีหน่วยงานภายในคณะที่รับผิดชอบในการให้บริการสารนิเทศ ซึ่งได้แก่ หน่วยสื่อการสอนของคณะ และห้องสมุดคณะ (มีบางคณะเท่านั้น)

2.3 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ภายในสถาบันวิจัยฯ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการสารนิเทศแก่ อาจารย์ ข้าราชการภายในสถาบันฯ และบุคคลทั่วไป คือ ห้องสมุดสถาบันฯ

2.4 สำนักทดสอบทางการศึกษา ภายในสำนักทดสอบฯ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการสารนิเทศแก่ อาจารย์ ข้าราชการ ภายในสำนักฯ และบุคคลทั่วไป คือ ห้องสมุดทดสอบฯ

3. สารนิเทศ (Information) ในระบบสารนิเทศด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สารนิเทศที่เป็นที่ต้องการสามารถแบ่งออกเป็น

3.1 สารนิเทศด้านการบริหาร เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและบุคลากรในมหาวิทยาลัยใช้ในการบริหารงานด้านการเรียนการสอน เช่น จำนวนนิสิต และอาจารย์ ข้อมูลการลงทะเบียน สาขาวิชาที่เปิดสอน เป็นต้น

3.2 สารนิเทศด้านการเรียนการสอน เป็นข้อมูลสำหรับอาจารย์ นิสิต และบุคลากร นำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียน การสอน การศึกษาค้นคว้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นสารนิเทศที่มีความสำคัญมาก เช่น เอกสาร ตำรา รวมถึง สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ

3.3 สารนิเทศด้านการวิจัย เป็นข้อมูลสำหรับสมาชิกในมหาวิทยาลัยที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยด้านต่าง ๆ รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยตลอดจนพัฒนาประเทศชาติ ได้แก่ สารนิเทศที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท

4. ฝ่ายสนับสนุนทางด้านเทคนิค (Technical Support) ในระบบสารนิเทศปัจจุบันนั้นจำเป็นต้องพัฒนา การเข้าถึง การให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับสารนิเทศอย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ประกอบกับมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ ฝ่ายสนับสนุนทางด้านเทคนิคในระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายนี้ได้แก่ สำนักบริการคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนทั้งด้านอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบโทรคมนาคมเพื่อการติดต่อสื่อสาร และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิค เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำด้านต่าง ๆ

องค์ประกอบทั้ง 4 ที่กล่าวมาแล้วถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาระบบสารนิเทศให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน จึงจะทำให้การดำเนินงานของระบบสารนิเทศทั้งหมดประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของแบบจำลอง

1. เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินงานด้านบริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อลดความซ้ำซ้อนซึ่งเกิดจากการขาดการประสานงานในการดำเนินงานให้บริการสารนิเทศของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบที่สอดคล้องกัน
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและให้นิสิต อาจารย์ สามารถเข้าถึงสารนิเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง
4. พัฒนาระบบสารนิเทศให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีในมหาวิทยาลัย

แนวคิดการจัดองค์การระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยฯ ตามแบบจำลองที่นำเสนอจะมองในลักษณะของภาพ 4 มิติ คำนี้ถึงองค์ประกอบ 4 ด้าน ที่ต้องดำเนินงานสัมพันธ์สอดคล้องกัน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือและการประสานงาน (ภาพประกอบ

11 แสดงแนวคิดการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยฯ)

องค์ประกอบด้านที่ 1 บริการสารสนเทศ (Information Services)

การจัดองค์การในส่วนขององค์ประกอบด้านบริการสารสนเทศ จะเน้นการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. แต่ละหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการ
2. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอน การวิจัย ได้รับการเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลคอมพิวเตอร์
3. มีการประสานงานตกลงกันในการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานของระบบและข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน
4. หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับด้านบริการสารสนเทศ ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดวิทยาเขต ศูนย์คอมพิวเตอร์ หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารของคณะ สถาบัน สำนักรับผิดชอบสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลของตนเอง เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย ของคณาจารย์ นิสิตและข้าราชการในมหาวิทยาลัย
5. เชื่อมโยงระบบสารสนเทศของแต่ละหน่วยงานในลักษณะ "เครือข่ายระบบสารสนเทศ"
6. สำนักหอสมุดกลางจัดให้บริการสารสนเทศ ดังนี้
 - 6.1 จัดเป็นศูนย์วิชาการในรูปแบบศูนย์บริการเอกสารและศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของบัณฑิตทุกรูปแบบเพื่อสามารถให้บริการทั้งด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าและวิจัย ของอาจารย์ ข้าราชการ และนิสิตทุกระดับ
 - 6.2 ดำเนินการสร้างข่ายงานคอมพิวเตอร์เพื่องานบริการไปยังห้องสมุดคณะ สถาบัน สำนัก ทั้งระบบ online หรือ offline หรือ FAX เพื่อการใช้ทรัพยากรวิชาการร่วมกันที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
 - 6.3 ดำเนินการร่วมกับห้องสมุดทุกวิทยาเขตและห้องสมุดของสถาบันอื่นทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนและการจัดให้มีวัสดุการศึกษาระหว่างห้องสมุด
 - 6.4 สร้างและผลิตสื่อความรู้ประเภทสื่อทัศนศึกษา เพื่อบริการและ

สนองตอบการเรียนการสอนของอาจารย์ นิสิตทุกระดับ

6.5 ร่วมมือกับสำนักบริการคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาระบบงานห้องสมุด โดยใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

6.6 ร่วมมือประสานงานกับ คณะ สถาบัน สำนัก ทั้งในด้านการจัดหาทรัพยากร การผลิตสื่อสื่อดัดแปลงวัสดุ และการให้บริการสารนิเทศ

7. สำนักบริการคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่สนับสนุนการให้บริการสารนิเทศ ดังนี้

7.1 เป็นหน่วยงานกลางสำหรับให้บริการอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และประสานงานการใช้คอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

7.2 ส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และกระตุ้นให้เกิดการใช้คอมพิวเตอร์พัฒนา งานของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพของงานของมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม

7.3 จัดการฝึกอบรมบุคลากรของมหาวิทยาลัยด้านการใช้คอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้เทอร์มินัลเพื่อการประมวลผลการวิจัย

7.4 จัดให้มีการอบรม สัมมนา บรรยายทางวิชาการและเผยแพร่ข่าวสารด้านการประมวลผลงานวิจัย และการใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป สำหรับประมวลผลงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

7.5 จัดเตรียมอุปกรณ์และบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์สำหรับการทำงานต่าง ๆ เช่น โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติ เวอร์ดโปรเซสซึ่งโปรแกรมบริหารโครงการ บทเรียนสำเร็จรูป ฯลฯ เพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์ นิสิต

7.6 จัดบริการคอมพิวเตอร์โดยให้มีการกระจายบริการไปยังหน่วยการเรียนการสอนให้มากที่สุดโดยสำนักบริการคอมพิวเตอร์รับผิดชอบในการจัดการ

8. สำนักทดสอบทางการศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนการให้บริการสารนิเทศ ดังนี้

8.1 ประสานงานและร่วมมือกับสำนักหอสมุดกลางในการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการสารนิเทศเพื่อการค้นคว้าวิจัย ทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา สถิติวิจัยและประเมินโครงการ

8.2 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีใช้ในการดำเนินงานจัดเก็บ และให้บริการสารนิเทศ รวมทั้งแบบทดสอบมาตรฐานต่าง ๆ ของสำนัก โดยร่วมมือและประสาน

งานกับสำนักบริการคอมพิวเตอร์ในการอำนวยความสะดวกด้านอุปกรณ์ และซอฟต์แวร์

8.3 กำหนดบทบาทและหน้าที่การให้บริการสารสนเทศของหน่วยงานในสำนักฯ อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8.4 ประสานงานด้านการจัดหาและให้บริการกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

9. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ทำหน้าที่สนับสนุนการให้บริการสารสนเทศ ดังนี้

9.1 ประสานงานและร่วมมือกับสำนักหอสมุดกลางในการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการสารสนเทศเพื่อการค้นคว้าวิจัย ทางด้านสาขาพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา สถิติ คอมพิวเตอร์ และสังคมวิทยา

9.2 กำหนดบทบาทและหน้าที่การให้บริการสารสนเทศของหน่วยงานในสถาบันฯ อย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

9.3 จัดเก็บและให้บริการเอกสาร สิ่งพิมพ์ ที่ผลิตโดยบุคลากรของสถาบันฯ อย่างเป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์ใช้บริการ

9.4 ประสานงานด้านการจัดหาและให้บริการกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

10. หน่วยงานบริการข่าวสารข้อมูลของคณะ จัดให้บริการสารสนเทศ ดังนี้

10.1 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการดำเนินงานจัดเก็บ และให้บริการ โดยประสานงานกับสำนักบริการคอมพิวเตอร์ในด้านอุปกรณ์ และซอฟต์แวร์

10.2 ประสานงานและร่วมมือกับสำนักหอสมุดกลางในการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการสิ่งพิมพ์เฉพาะสาขาวิชาของคณะต่าง ๆ

10.3 ปรับปรุงระบบการจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศของคณะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยประสานงานกันระหว่างคณะและหน่วยงานอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยฯ

10.4 กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานบริการข่าวสารข้อมูล ของคณะอย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

10.5 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ถึงข้อกำหนดและนโยบายของคณะกรรมการ นโยบายในด้านการดำเนินงานให้บริการสารสนเทศให้อาจารย์ บุคลากร และนิสิต ได้ทราบอย่างทั่วถึง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานและการให้บริการ

องค์ประกอบด้านที่ 2 การจัดองค์การ

การจัดการเพื่อให้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยฯ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแบบจำลองที่นำเสนอนี้ ใช้รูปแบบการบริหารงานโดย “คณะกรรมการ” มีเป้าหมายที่จะให้เป็นองค์การกลางทำหน้าที่ประสานงานระดับนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานด้านบริการสารสนเทศประสานสอดคล้องกับนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย มีรูปแบบดังนี้

1. หน่วยงานที่ถือว่าเป็นส่วนประกอบของระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดวิชาเขต ห้องสมุดสถาบันและสำนัก สำนักบริการคอมพิวเตอร์ หน่วยงานบริการข่าวสารข้อมูลของคณะ
2. องค์การกลางที่กำหนดขึ้นมีผู้บริหารมหาวิทยาลัยระดับรองอธิการบดีเป็นประธานกรรมการ ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานขององค์การ
3. คณะกรรมการนโยบายทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการกำหนดนโยบายและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยฯ เพื่อให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ประสานสอดคล้องกัน
4. คณะกรรมการนโยบายประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานต่อไปนี้ สำนักหอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ สำนักทดสอบทางการศึกษา และคณะต่าง ๆ
5. การประสานงานกันระหว่างหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานให้บริการสารสนเทศกระทำโดยการประชุมคณะกรรมการและการแจ้งข้อกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร
6. มีการประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
7. มีการตกลงร่วมกันในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านบริการสารสนเทศอย่างชัดเจนเพื่อลดความซ้ำซ้อน
8. การดำเนินงานบริการสารสนเทศเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานให้เป็นระบบเดียวกัน
9. การดำเนินงานต่าง ๆ ตามรูปแบบนี้จะไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารขององค์การเดิมที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการลดตำแหน่งผู้บริหารหรือสถานภาพของหน่วยงานเดิม แต่มุ่งการจัดระบบและประสานงานเป็นหลัก

องค์ประกอบด้านที่ 3 สารสนเทศ (Information)

การที่จะให้องค์การดำเนินงานได้ตามเป้าหมายของแบบจำลอง วิธีการดำเนินงานด้านการจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึง และได้รับสารสนเทศอย่างสะดวกรวดเร็ว คือ การนำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน ดังนั้นการจัดองค์การด้านระบบข้อมูลข่าวสารตามแบบจำลองนี้จึงจัดในลักษณะของ "ระบบฐานข้อมูล" โดยวางรากฐานความเป็นเอกภาพในการจัดบริการสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอนด้วยการแบ่งแยกภารกิจอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศชนิดใด ตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์ใช้บริการให้สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยลดการเดินทางไปยังแหล่งสารสนเทศ ภารกิจความรับผิดชอบด้านสารสนเทศของแต่ละหน่วยงาน เป็นดังนี้

1. สำนักหอสมุดกลาง รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลของเอกสารสิ่งพิมพ์ บันทึกความรู้ทุกรูปแบบ ได้แก่

1.1 รายการสิ่งพิมพ์ทุกประเภทที่มีอยู่ในสำนักหอสมุดกลาง เช่น หนังสือ วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

1.2 รายการโสตทัศนวัสดุ ที่สำนักหอสมุดกลางดำเนินการจัดหาและผลิตขึ้น

1.3 เอกสาร มคอ. แบบเรียน คู่มือหรือระเบียบการมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

1.4 ฐานข้อมูล Dissertation Abstracts, ERIC และบทคัดย่อปริญาานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.5 รายงานการวิจัยของคณาจารย์และนิสิต รวมทั้งผลงานทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอนในวิชาต่าง ๆ

1.6 วรรณกรรม สารสนเทศ และบรรณานุกรมที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น

2. สำนักบริการคอมพิวเตอร์ รับผิดชอบสร้างและดูแลพัฒนาฐานข้อมูลที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์และนิสิต ได้แก่

2.1 ชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์ สำหรับการทำงานต่าง ๆ เช่น โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติ เวอร์ดโปรเซสซิ่ง โปรแกรมบริหารโครงการ ฯลฯ

2.2 บทเรียนสำเร็จรูป

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับบริการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จัดโดยสำนักฯ

2.4 เอกสารประกอบการอบรมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์เรื่องต่าง ๆ เช่น โปรแกรม Lotus, PC tool, Dbase เป็นต้น

2.5 คู่มือการใช้งานระบบเครื่องและซอฟต์แวร์ประยุกต์ต่าง ๆ

3. สำนักทดสอบทางการศึกษา รับผิดชอบสร้างและดูแลพัฒนาฐานข้อมูลที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์ และนิสิต ได้แก่

3.1 รายการสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดสำนักฯ

3.2 แบบทดสอบมาตรฐานด้านต่าง ๆ

3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอน และควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ

3.4 รายชื่อและประวัติของผู้ชำนาญการด้านการวัดและประเมินผล สถิติวิจัย และประเมินโครงการภายในประเทศ

3.5 รายการเอกสารประกอบการอบรมสัมมนาที่ทางสำนักฯ จัดขึ้น

4. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ รับผิดชอบสร้างและดูแลพัฒนาฐานข้อมูลที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์และนิสิต ได้แก่

4.1 รายการสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดสถาบันฯ

4.2 ผลงานวิจัยทางการศึกษาและจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์

4.3 จุลสารการวิจัยและจดหมายข่าวสถาบันฯ

4.4 เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาที่ทางสถาบันฯ จัดขึ้น

5. หน่วยงานบริการข้อมูลข่าวสารของคณะ รับผิดชอบสร้างและดูแลพัฒนาฐานข้อมูลที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย ได้แก่

5.1 รายการสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่คณะมี

5.2 รายการโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ที่คณะจัดหาและผลิตขึ้น

5.3 รายการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การสอน

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนวิชา รายวิชาที่เปิดสอน

5.5 เอกสารข่าว วารสารของคณะ และบทความทางวิชาการที่คณะจัดทำขึ้น

5.6 ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษาชั้นบัณฑิตศึกษา

5.7 รายการปริญญาบัตรของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

องค์ประกอบด้านที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

การจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยฯ เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมที่พัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น ดังนั้นลักษณะการจัดองค์การทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นดังนี้

1. สร้างระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในมหาวิทยาลัยให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกคน โดยใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อที่ได้มาตรฐาน สำนักบริการคอมพิวเตอร์เป็นหน่วยงานกลางให้การสนับสนุนและประสานงานการใช้คอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงาน
2. มีการติดตั้งคอมพิวเตอร์ไว้ตามหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถค้นหาข้อมูลได้จากหน่วยงานนั้นทันที
3. จัดการฝึกอบรมบุคลากรของมหาวิทยาลัยด้านการใช้เทอร์มินัลเพื่อการประมวลผลการวิจัย
4. แต่ละหน่วยงานประสานงานร่วมมือกันในด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พอเพียงสำหรับผู้ประสงค์ใช้งานภายในมหาวิทยาลัย
5. จัดให้มีคณะทำงานของแต่ละหน่วยงานในการให้บริการคำปรึกษา และจัดหาซอฟต์แวร์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงาน ให้ครอบคลุมความต้องการของชุมชนในมหาวิทยาลัย
6. สำนักบริการคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงานมากขึ้น เช่น โปรแกรมเวิร์ดโปรเซสซิ่ง สเปรดชีทฐานข้อมูล โปรแกรมกราฟิก โปรเซสซิ่งอิเล็กทรอนิกส์ สถาปัตยกรรมข่าวสารและซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร

ขั้นที่ 5 ผลการรวบรวมความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร บรรณาธิการ เจ้าหน้าที่สำนักบริการคอมพิวเตอร์ อาจารย์และนิสิต เกี่ยวกับคุณลักษณะของแบบจำลองขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นด้านการจัดองค์การ ความเข้าใจและยอมรับเทคโนโลยี ระบบการดำเนินงานและระบบข้อมูลข่าวสาร ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายชื่อของคุณลักษณะด้านการจัดการ

คุณลักษณะด้านการจัดการ	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการ สารนิเทศ				ผู้ใช้						X̄	ระดับ ความ คิดเห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่ คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิต ปริญญาตรี		นิสิต บัณฑิตศึกษา			
	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD		
1. ความเป็นเอกภาพของการดำเนินงานบริการสารนิเทศ	4.19	.81	4.07	1.1	4.00	.89	4.06	.71	4.18	.87	4.24	.79	4.18	มาก
2. การประสานงานทำโดยคณะกรรมการนโยบายมีผู้บริหารระดับรองอธิการบดีเป็นประธาน	3.67	.96	4.15	.80	3.67	.51	3.55	.78	3.62	.89	3.90	.87	3.74	กลาง
3. คณะกรรมการนโยบายประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.84	.84	4.23	.43	3.83	.40	3.57	.86	4.00	.79	4.18	.79	4.00	มาก
4. คณะกรรมการนโยบายมีหน้าที่กำหนดนโยบายและประสานงานการให้บริการสารนิเทศ	3.90	.86	4.30	.40	4.00	.63	3.68	.79	4.14	.83	4.25	.84	4.10	มาก
5. ระบบสารนิเทศด้านการเรียนการสอนประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักหอสมุดกลางหอสมุดวิทยาเขตสถาบันและสำนัก สำนักบริการคอมพิวเตอร์ หน่วยงานบริการข้อมูลข่าวสารของคณะ	3.61	.99	4.15	.80	4.16	.98	3.62	.88	4.33	.81	4.47	.71	4.19	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านการจัดองค์การ	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการ สาธารณสุข				ผู้ใช้						M	ระดับ ความ คิดเห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่ คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิต ปริญญาตรี		นิสิต บัณฑิตศึกษา			
	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD		
6. มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลและข่าวสารแต่ละชนิดตามความถนัดและเหมาะสมของหน่วยงาน	4.11	.54	3.92	.75	3.83	.75	4.22	.63	4.29	.77	4.23	.84	4.22	มาก
7. ไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารเดิมไม่มีการลดตำแหน่งผู้บริหารหรือสถานภาพของหน่วยงาน	3.63	1.10	3.84	1.21	3.83	1.16	3.37	.91	3.85	1.12	3.76	1.03	3.73	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้านบริการสาธารณสุข และผู้ใช้ ต่อคุณลักษณะด้านการจัดองค์การ ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางจนถึงระดับมาก ($\bar{X} = 3.73-4.22$) ทุกเรื่อง มีเพียงคุณลักษณะการจัดองค์การในส่วนที่เกี่ยวกับการประสานงานโดยคณะกรรมการนโยบายมีผู้บริหารระดับรองอธิการบดีเป็นประธาน เท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.74$) สำหรับคุณลักษณะการจัดองค์การในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องระบบสารสนเทศด้านการเรียนการสอนประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดวิทยาเขต ห้องสมุดสถาบันและสำนักสำนักบริการคอมพิวเตอร์ หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารของคณะ มีเพียงกลุ่มอาจารย์เท่านั้นที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.62$)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายชื่อของคุณลักษณะด้านความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยี

คุณลักษณะด้านความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยี	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารนิเทศ				ผู้ใช้						$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิตปริญญาตรี		นิสิตนิเทศศึกษา			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน	4.28	.57	4.69	.48	4.50	.54	4.24	.69	4.42	.76	4.60	.81	4.46	มาก
2. ข้อมูลข่าวสารด้านการเรียนการสอนเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลคอมพิวเตอร์	3.86	.88	4.30	.85	5.00	.00	3.82	.98	4.33	.81	4.50	.76	4.28	มาก
3. ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาสารนิเทศได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง	3.88	.87	4.38	.65	5.00	.00	3.88	.98	4.42	.89	4.57	.82	4.35	มาก
4. ผู้ใช้เข้าถึงสารนิเทศโดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์	3.86	.88	4.46	.51	4.83	.40	3.75	.98	4.33	.90	4.49	.82	4.27	มาก
5. มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ตามหน่วยงาน	3.92	.90	4.38	.86	4.66	.51	3.82	.88	4.48	.77	4.62	.75	4.34	มาก
6. มีการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงานในลักษณะเครือข่าย	4.01	.87	4.30	.75	4.66	.81	3.73	.86	4.40	.77	4.62	.80	4.31	มาก
7. มีการฝึกอบรมบุคลากรด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่าย	4.19	.76	4.61	.50	4.83	.40	4.15	.67	4.55	.80	4.47	.97	4.43	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้าน
บริการสารสนเทศ และผู้ใช้ ต่อคุณลักษณะด้านความเข้าใจและยอมรับเทคโนโลยี ส่วนใหญ่เห็น
ด้วยในระดับมากทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ได้แก่ เรื่องการนำเทคโนโลยี
สมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.46$) ลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่องการฝึกอบรม
บุคลากรด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่าย ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายชื่อของคุณลักษณะด้านระบบการดำเนินงาน

คุณลักษณะด้านระบบ การดำเนินงาน	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการ สารนิเทศ				ผู้ใช้						X̄	ระดับ ความ คิดเห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่ คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิต ปริญญาตรี		นิสิต บัณฑิตศึกษา			
	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD		
1. กำหนดรูปแบบและมาตรฐาน ของระบบสารนิเทศให้เป็น ระบบเดียวกัน	4.21	.66	4.69	.48	4.50	.54	4.22	.67	4.30	.82	4.93	.65	4.34	มาก
2. ผู้แทนจากหน่วยงานทำหน้าที่ ประสานงานระหว่างหน่วย งานเกี่ยวกับการจัดและ ดำเนินงานและให้บริการ สารนิเทศ	3.92	.85	4.23	.72	4.33	.81	3.84	.79	4.19	.87	4.34	.68	4.17	มาก
3. มีการประชุมและแจ้งข้อ กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร	3.71	.95	4.46	.66	3.66	.81	3.60	1.0	4.20	.84	4.19	.90	4.06	มาก
4. มีการกำหนดหน้าที่และแนว ปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน ร่วมกัน	4.15	.66	4.46	.87	4.50	1.22	4.08	.76	4.33	.78	4.39	.80	4.31	มาก
5. มีการประเมินและวิเคราะห์ ผลการปฏิบัติงานของแต่ละ หน่วยงาน	4.13	.68	4.61	.50	4.83	.40	4.20	.62	4.50	.72	4.42	.75	4.39	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านระบบ การดำเนินงาน	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการ สารสนเทศ				ผู้ใช้						$\bar{X}$	ระดับ ความ พึง เห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่ คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิต ปริญญาตรี		นิสิต บัณฑิตศึกษา			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{Y}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
6. สำนักบริการคอมพิวเตอร์ทำ หน้าที่กำกับและวางนโยบาย การจัดอุปกรณ์และซอฟต์แวร์	3.88	.83	4.23	1.09	4.00	1.26	3.65	.81	4.25	.83	4.18	.91	4.09	มาก
7. มีการประสานงานการใช้ คอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วย งานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย	3.98	.80	4.07	1.11	4.50	.54	3.66	.76	4.32	.81	4.40	.79	4.22	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้าน
บริการสารสนเทศ และผู้ใช้ ต่อคุณลักษณะด้านความเชื่อถือต่อระบบงาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยใน
ระดับมากทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ได้แก่ เรื่องการประเมินและวิเคราะห์
ผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.39$) ลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่องกำหนด
รูปแบบและมาตรฐานของระบบข้อมูลข่าวสารให้เป็นระบบเดียวกัน ($\bar{X} = 4.34$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายชื่อของคุณลักษณะด้านระบบข้อมูลและข่าวสาร

คุณลักษณะด้านระบบข้อมูลข่าวสาร	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารสนเทศ				ผู้ใช้						X̄	ระดับความถี่เห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิตปริญญาตรี		นิสิตบัณฑิตศึกษา			
	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD		
1. ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานสามารถใช้ร่วมกันได้	4.03	.92	4.46	.51	4.83	.40	3.91	.82	4.36	.85	4.52	.65	4.33	มาก
2. มีการประสานงานในเรื่องข้อกำหนดการจัดเก็บและให้บริการ	4.23	.61	4.38	.50	4.16	.75	4.06	.68	4.36	.77	4.43	.72	4.33	มาก
3. แต่ละหน่วยงานมีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บและเผยแพร่สารสนเทศ	4.26	.62	4.53	.51	4.66	.51	4.17	.74	4.42	.89	4.56	.64	4.43	มาก
4. มีการเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการของคณะ สถาบัน สำนัก ไว้เป็นฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่	4.07	.76	4.61	.50	4.66	.51	3.73	.96	4.43	.80	4.53	.68	4.35	มาก
5. สารสนเทศที่สามารถค้นจากฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมีดังนี้														
5.1 รายการสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด	4.26	.71	4.53	.77	3.66	1.21	4.11	.71	4.43	.79	4.43	.74	4.36	มาก
5.2 รายการโสตทัศนวัสดุ	4.15	.72	4.53	.66	4.16	.98	3.91	.70	4.39	.79	4.34	.82	4.28	มาก
5.3 รายงานการวิจัยของอาจารย์และนิสิต	4.26	.74	4.63	.48	4.16	.98	4.04	.67	4.29	.90	4.47	.79	4.33	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะด้านระบบข้อมูลและ ข่าวสาร	ผู้บริหาร		ผู้รับผิดชอบด้านบริการ สารสนเทศ				ผู้ใช้						$\bar{X}$	ระดับ ความ คิดเห็น
			บรรณารักษ์		เจ้าหน้าที่ คอมพิวเตอร์		อาจารย์		นิสิต ปริญญาตรี		นิสิต บัณฑิตศึกษา			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
6.4 ข้อมูลหลักสูตรและ การสอน	3.96	.86	4.46	.77	4.00	1.09	3.91	.70	4.28	.88	4.35	.76	4.22	มาก
6.5 ผลงานทางวิชาการของ อาจารย์	4.03	.71	4.53	.77	3.83	1.16	3.93	.61	4.35	.76	4.36	.74	4.26	มาก
6.6 ข้อมูลวัสดุอุปกรณ์การ เรียนการสอน	3.94	.89	4.30	.85	3.83	1.16	3.80	.66	4.26	.83	4.18	.84	4.13	มาก
6.7 รายการสิ่งพิมพ์ที่ผลิต โดยคณะ สถาบัน สำนัก	4.05	.75	4.53	.77	3.83	1.16	3.88	.64	4.25	.85	4.26	.80	4.18	มาก
6.8 รายการวัสดุทัศนวัสดุที่ ผลิตโดยคณะ สถาบัน สำนัก	3.98	.85	4.46	.77	4.00	.89	3.80	.72	4.22	.88	4.21	.78	4.14	มาก
6.9 ข้อมูลเกี่ยวกับบริการ หรือกิจกรรมทางวิชาการที่ จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย	3.76	.96	4.38	.76	3.66	1.50	3.84	.73	4.29	.91	4.24	.76	4.14	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้าน
บริการสารสนเทศ และผู้ใช้ ต่อคุณลักษณะด้านระบบข้อมูลข่าวสาร ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับ
มากทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ได้แก่ เรื่องแต่ละหน่วยงานมีผู้รับผิดชอบในการ
จัดเก็บและเผยแพร่สารสนเทศ ($\bar{X} = 4.43$) ลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่องการเปลี่ยนแปลงรายการสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดให้อยู่ในฐานข้อมูลเพื่อความสะดวกในการสืบค้น ($\bar{X} =$
4.36)

• ขั้นที่ 6 ผลการปรับปรุงแบบจำลอง

6.1 องค์ประกอบของแบบจำลอง

แบบจำลองการจัดองค์การประกอบด้วย

6.1.1 แผนผังแสดงการจัดองค์การบริการข่าวสารภายในมหาวิทยาลัย

6.1.2 แผนผังแสดงภารกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและ
คณะกรรมการต่าง ๆ

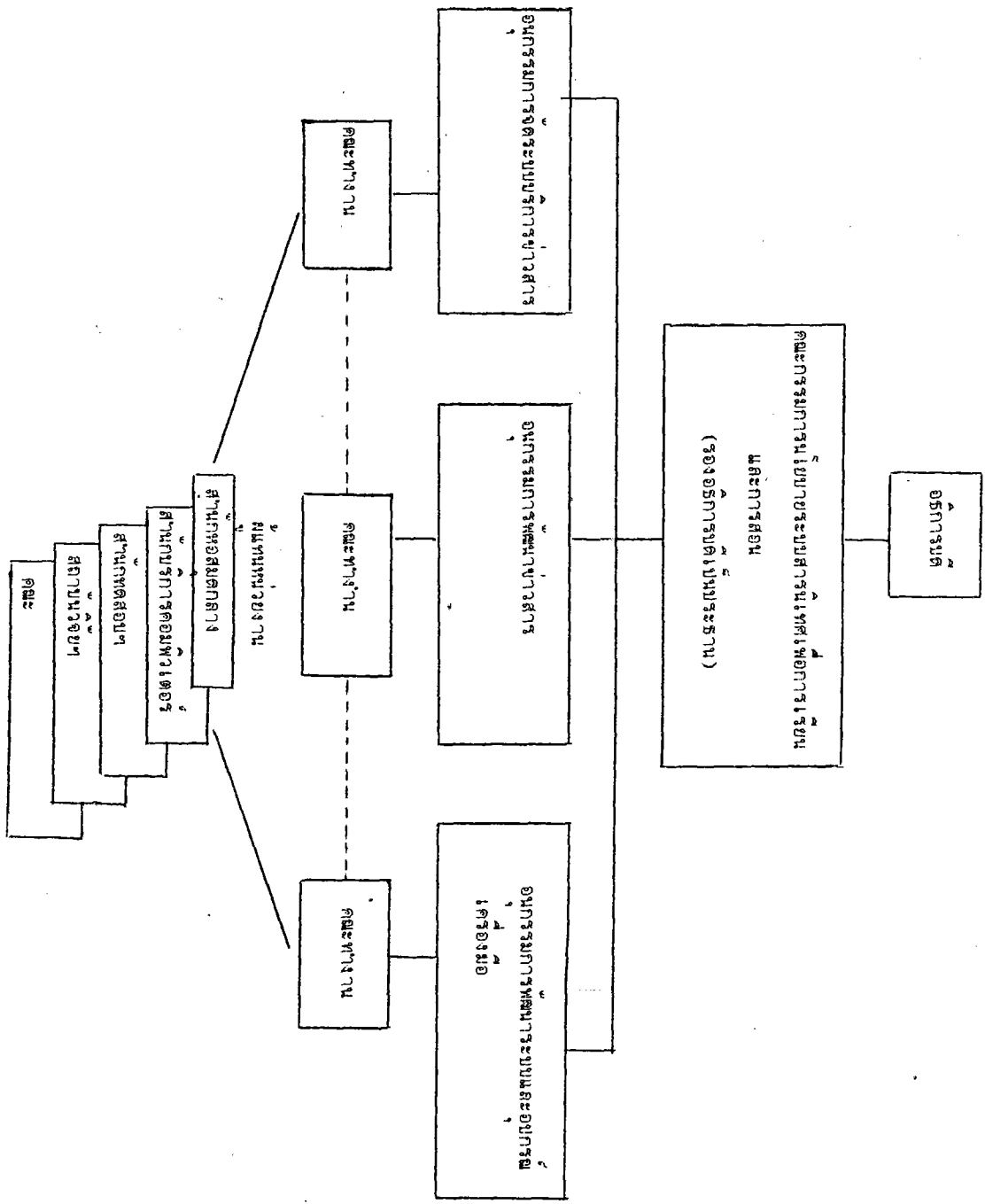
6.1.3 แผนผังแสดงการประสานงานระหว่างคณะกรรมการฯ อนุกรรมการ
และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานโยบาย

6.1.4 แผนผังแสดงวัฏจักรของข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนภายในชุมชน
มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบ 12 แสดงถึงโครงสร้างการจัดองค์การระบบบริการข่าวสารในมหาวิทยาลัย โดยมุ่งที่จะสร้างให้มีลักษณะเป็น "ระบบเดี่ยว" (single system) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่เป็นแกนกลางในการจัดองค์การตามแนวคิดนี้ คือ การบริหารโดยใช้ "คณะกรรมการ" ซึ่งจะ
เป็นคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการประสานร่วมมือ
กันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาและให้บริการสารสนเทศแก่สมาชิกในมหาวิทยาลัย
และลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องตัวในการดำเนินงานจึงจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้บริหารระดับสูง ซึ่งได้แก่ รองอธิการบดี เป็นประธานคณะกรรมการ มี
อำนาจในการตัดสินใจและมีความรู้ความสามารถเข้ามากำกับดูแลเพื่อให้การดำเนินงาน
การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีอนุกรรมการ
ฝ่ายต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการรับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายซึ่งคณะกรรมการนี้มาจากผู้แทนหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีอนุกรรมการ 3 ฝ่าย คือ

1. อนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสาร
2. อนุกรรมการพัฒนาข่าวสาร
3. อนุกรรมการพัฒนาระบบและอุปกรณ์เครื่องมือ

(ดังแสดงรายละเอียดในภาพประกอบ 12)

ภาพประกอบ 12 แสดงโครงสร้างระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพประกอบ 13 แสดงถึงการกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งอนุกรรมการแต่ละฝ่ายมีภารกิจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสาร

1.1 ห้ามมาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการ

1.2 ดำเนินการตามนโยบายด้านการบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.3 เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดหาและให้บริการข่าวสารภายในมหาวิทยาลัย เพื่อลดความซ้ำซ้อน

1.4 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านบริการข่าวสารอย่างชัดเจน

1.5 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ถึงข้อกำหนดและนโยบายของคณะกรรมการในด้านการดำเนินงานให้บริการข่าวสารแก่ อาจารย์ นิสิตและบุคลากรอื่น ๆ ได้ทราบอย่างทั่วถึงเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานให้บริการ

1.6 ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 ดำเนินการตามแผนงานสร้างระบบบริการข่าวสารผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลอย่างสะดวก รวดเร็ว

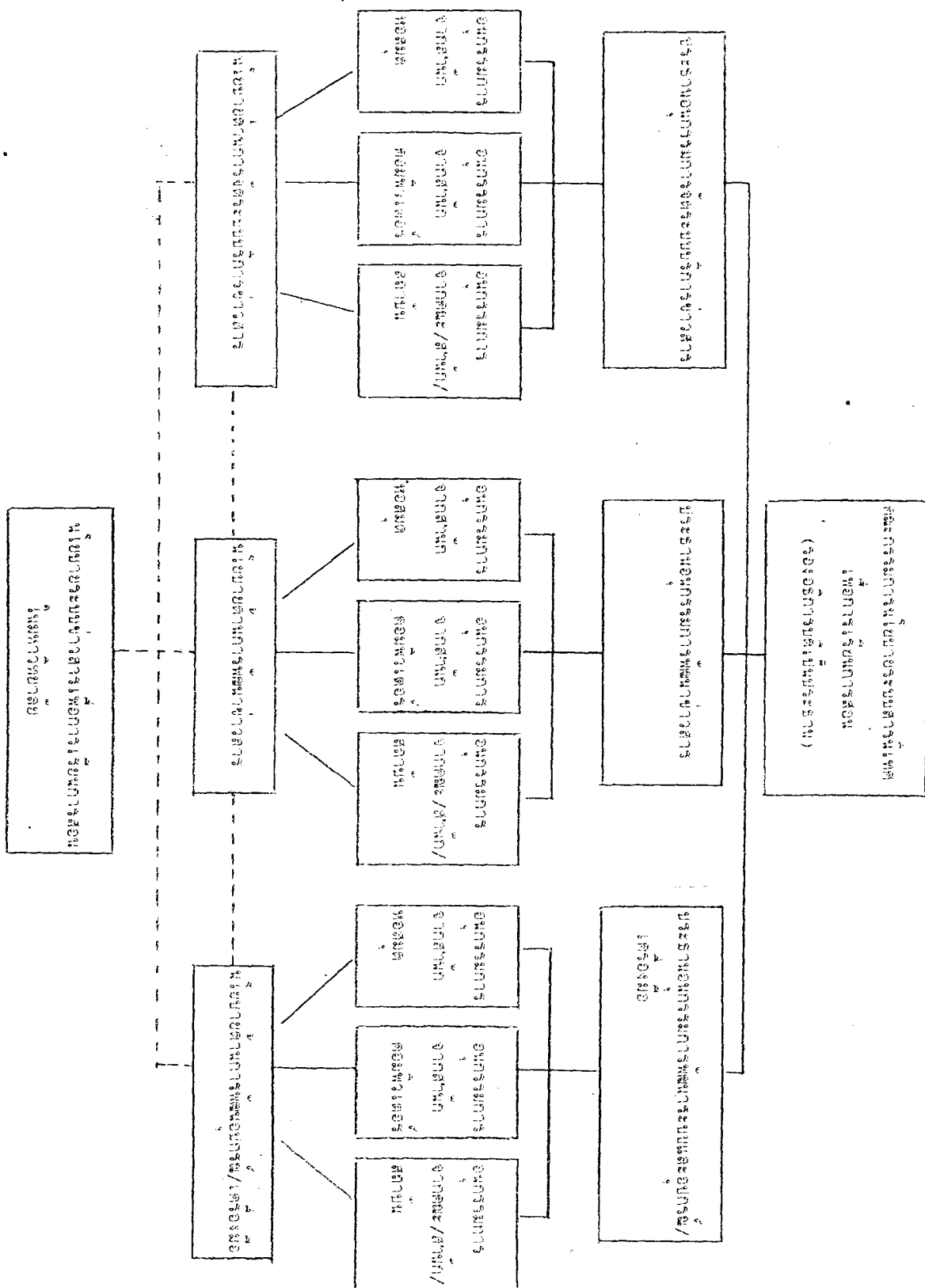
2. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการพัฒนาข่าวสาร

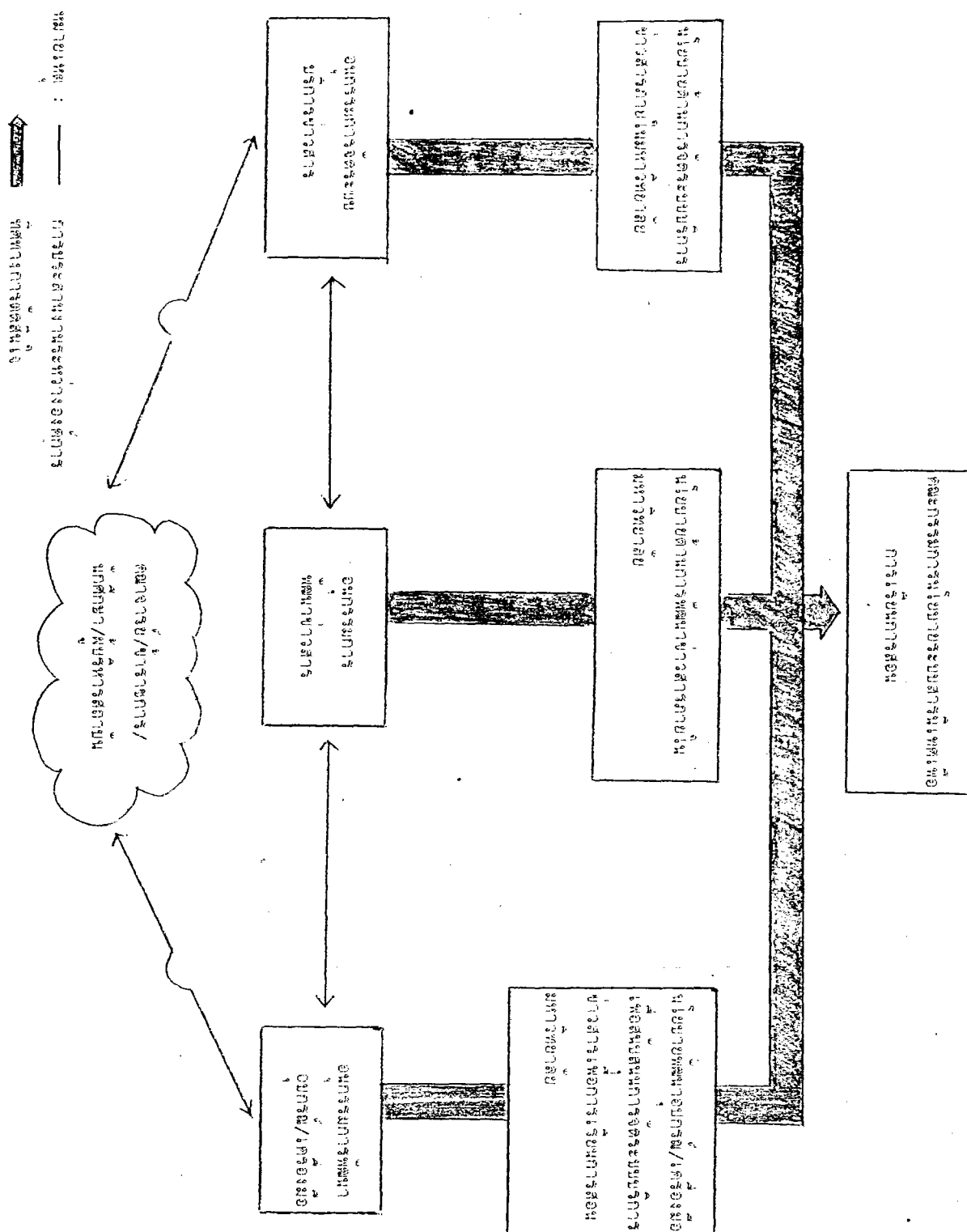
2.1 เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการจัดหาและจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร

2.2 แบ่งแยกภารกิจอย่างชัดเจนระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลแต่ละชนิด

2.3 กำหนดรูปแบบและมาตรฐานของระบบและข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน

2.4 ดำเนินงานตามแผนงานเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอน การวิจัยให้อยู่ในรูปของฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

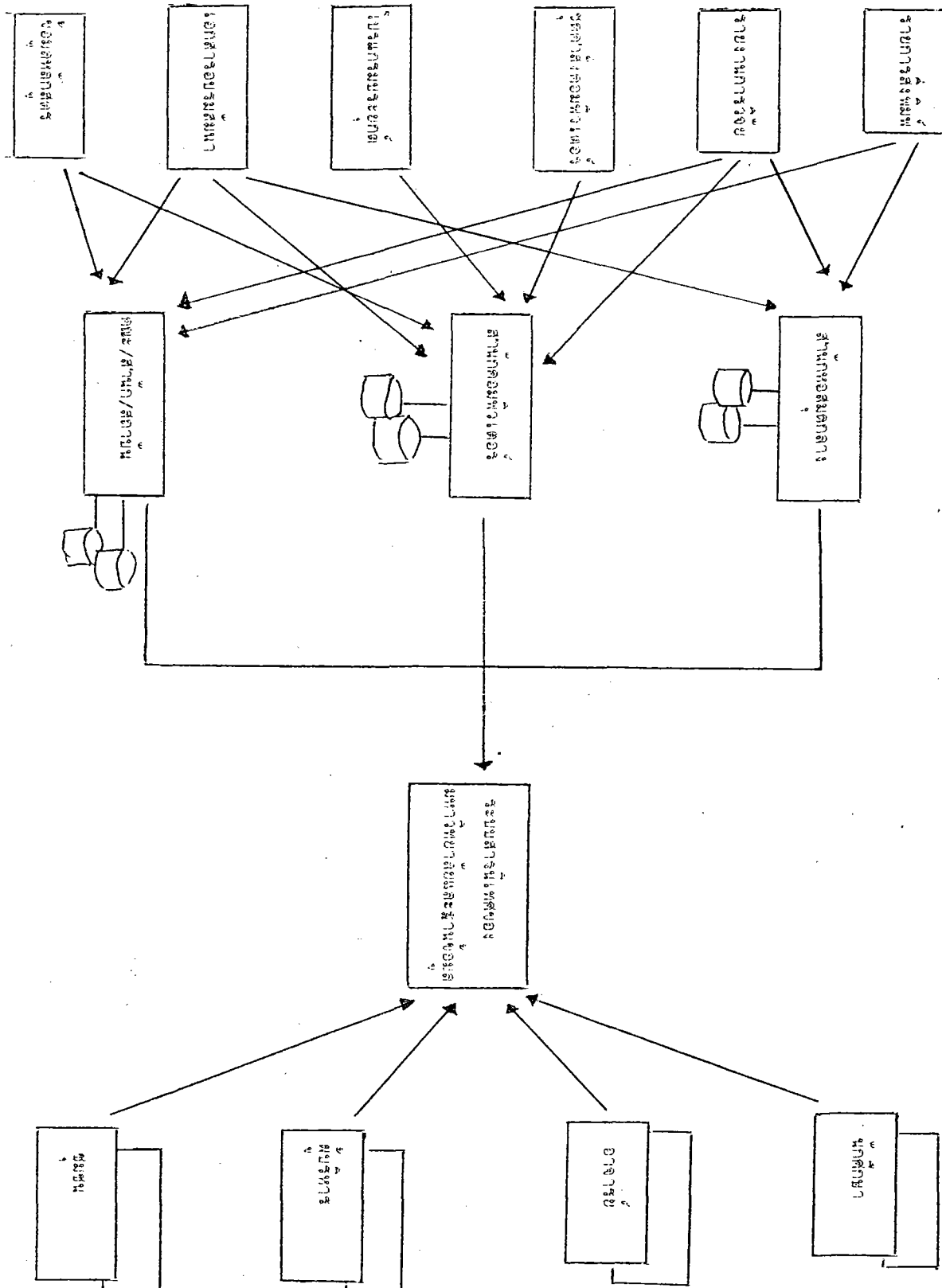

ការងារ
ស្រាវជ្រាវ

ការងារ
ស្រាវជ្រាវ
ស្រាវជ្រាវ
ស្រាវជ្រាវ

ការងារ
ស្រាវជ្រាវ
ស្រាវជ្រាវ
ស្រាវជ្រាវ

2.5 ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านข่าวสารเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือ

3.1 ประสานงานด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการบริการด้านสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน

3.2 ดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และกระตุ้นให้เกิดการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข่าวสารด้านการเรียนการสอน

3.3 ดำเนินการตามแผนการติดตั้งและบริการอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ตามหน่วยงานต่าง ๆ ภายในวิทยาเขตและระหว่างวิทยาเขต

3.4 ประสานงานกับอนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสารและอนุกรรมการพัฒนาข่าวสารในด้านการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาดำเนินงานบริการสารนิเทศในมหาวิทยาลัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองชั้นพื้นฐานให้สอดคล้องตามความคิดเห็นโดยส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่างแล้วนั้น คุณลักษณะส่วนใหญ่ของแบบจำลองการจัดองค์การยังคงเดิม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางจนถึงระดับมาก (ดังได้แสดงรายละเอียดของแบบจำลองฯ ในขั้นที่ 6) ผู้วิจัยได้จำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริการข่าวสาร ด้านข่าวสาร และด้านอุปกรณ์และเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดองค์การทั่วไปจำนวน 3 คน แสดงความคิดเห็นพิจารณาถึงความสอดคล้องและความเป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริงต่อไป สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การฯ ทั้งหมด และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการจัดองค์การไม่ว่าจะเป็นองค์การใดก็ตามอาจจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากภายหลังได้ ดังนั้นความสำคัญในการที่จะเปลี่ยนแปลงนั้นควรที่จะได้ศึกษาถึงระบบเดิมเสียก่อน รวมทั้งในแง่ของความเข้าใจและยอมรับของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร หากสามารถดำเนินงานได้ตามคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่นำเสนอมาก็จะสามารถสร้างระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพได้อีกระบบหนึ่ง

จากผลการศึกษาชี้แนะว่าตามขั้นตอนที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงสามารถนำเสนอ
แบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอในชั้นที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศ ประการที่สองเพื่อออกแบบและสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่อไปนี้ คือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงระบบในการศึกษาวิเคราะห์และออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยและสภาพที่เป็นจริง ได้แก่ การศึกษาเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบคำสั่งมหาวิทยาลัย บทความ รายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ และดำเนินการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับหัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบด้านสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จากนั้นนำผลจากการศึกษาได้มากำหนดผังงานโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ระหว่างระบบรองต่าง ๆ พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงรายการปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข ขึ้นต่อมาคือการออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยขึ้นพื้นฐาน จากนั้นจึงประเมินผลแบบจำลองขั้นพื้นฐานโดยให้ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารสนเทศ และผู้ใช้บริการสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตอบแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของแบบจำลองขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขึ้นต่อมาคือ นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาปรับปรุงแบบจำลองฯ ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองอีกครั้งหนึ่งโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และด้านการจัดองค์การทั่วไปตอบแบบสอบถามเพื่อ

แสดงความคิดเห็นและพิจารณาความเหมาะสมของแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้วจึงนำผลจากการสอบถามนี้มาปรับปรุงแบบจำลอง เพื่อเสนอเป็นแบบจำลองตามเป้าหมาย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างระบบงานเดิม ผลการวิจัยสรุปผลดังนี้

1.1 โครงสร้างเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย แบ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

1.1.1 ฝ่ายการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ คณะต่าง ๆ ประกอบด้วย คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะแพทยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย

1.1.2 ฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักทดสอบทางการศึกษา และสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรอง ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด สำนักทดสอบทางการศึกษา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และคณะต่าง ๆ จะมีสำนักหอสมุดกลางเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนแต่ยังขาดการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ลักษณะการดำเนินงานจะเป็นลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ ศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาระบบงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ตลอดจนอำนวยความสะดวกด้านการจัดหาและติดตั้งคอมพิวเตอร์ตามหน่วยงานต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปทางด้านการพัฒนาระบบงานบริหารของมหาวิทยาลัยมากกว่าการพัฒนาบริการสารสนเทศ

1.3 ปัญหาและอุปสรรคของระบบงานเดิม

1.3.1 การจัดระบบการจัดเก็บสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้มหาวิทยาลัยได้ทั้งหมด

1.3.2 ขาดการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความสิ้นเปลือง ความซ้ำซ้อนของลักษณะงาน

1.3.3 สารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนอยู่กระจัดกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

2. การออกแบบและสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย

2.1 การออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัย

ขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการเชิงระบบ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริการสารนิเทศ สามารถจำแนกคุณลักษณะของแบบจำลองออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการจัดองค์การ ใช้รูปแบบการบริหารงานโดย "คณะกรรมการ" มีเป้าหมายที่จะให้เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่ประสานงานระดับนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานด้านบริการสารนิเทศประสานสอดคล้องกับนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย

2.1.2 ด้านบริการสารนิเทศ จะเน้นการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัยและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน

2.1.3 ด้านสารนิเทศ เน้นถึงวิธีการดำเนินงานด้านการจัดเก็บและให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและได้รับสารนิเทศอย่างสะดวกรวดเร็ว คือ การนำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน โดยวางรากฐานความเป็นเอกภาพในการจัดบริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนด้วยการแบ่งแยกภารกิจอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลและสารนิเทศชนิดใด

2.1.4 ด้านเทคโนโลยีสารนิเทศ เน้นการนำเทคโนโลยีสารนิเทศเข้ามามีใช้ในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมที่พัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น

3. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารนิเทศ และผู้ใช้บริการ ต่อคุณลักษณะของแบบจำลองขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารนิเทศ และผู้ใช้ มีความเห็นด้วยและพึงพอใจต่อคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านของแบบจำลอง คือ ด้านการจัดองค์การ ด้านความเข้าใจและยอมรับเทคโนโลยี ด้านบริการสารนิเทศ และด้านความเชื่อถือต่อระบบงาน เนื่องจากผลการวิเคราะห์ระดับค่าคะแนนเฉลี่ยของทุกกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางจนถึงมากทุกเรื่อง

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การฯ หลังจากปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบ

ด้านบริการสารสนเทศ และผู้ให้บริการแล้ว สรุปได้ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การฯ เนื่องจากคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งด้านผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ให้บริการ และมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หากสามารถดำเนินงานได้ตามคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่นำเสนอมาก็จะสามารถสร้างระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพได้อีกระบบหนึ่ง

การอภิปรายผล

1. การวิเคราะห์โครงสร้างเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะเห็นได้ว่าแต่ละหน่วยงานมีฐานะ เทียบเท่ากันและได้พยายามที่จะให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ให้บริการของตนเองให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้จากการที่บางคณะ เช่น คณะวิทยาศาสตร์มีห้องสมุดคณะของตนเองให้บริการแก่อาจารย์และนักศึกษาภายในคณะ โดยไม่ได้มีการประสานงานกับสำนักหอสมุดกลาง ซึ่งมีทั้งในแง่ดีคือสามารถให้บริการเฉพาะสาขาวิชาได้อย่างลึกซึ้ง แต่มีแง่เสียในด้านการบริหารงานคือ ความซ้ำซ้อนและความสิ้นเปลืองทั้งทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ นอกจากนี้ถึงแม้ว่าสำนักหอสมุดกลางจะเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศในมหาวิทยาลัยแต่ยังไม่สามารถที่จะรวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นโดยอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยได้ เนื่องจากยังไม่แนวนโยบายหรือข้อปฏิบัติใด ๆ ที่ชัดเจน จึงทำให้สารสนเทศในส่วนนี้ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งข้อเสียต่าง ๆ เหล่านี้หากได้รับการจัดระบบที่ดี มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดวางแนวนโยบายในการปฏิบัติที่แน่นอนชัดเจน การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมสามารถดำเนินไปในทิศทางเดียวกันและมีจุดหมายร่วมกัน

2. การออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยฯ เน้นที่การจัดองค์การที่มีความเป็นเอกภาพ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายร่วมกัน นำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้และสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขจัดปัญหาเรื่องของความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ประสานงานร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางแก้ไข

ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และที่สำคัญคือเป็นแบบจำลองที่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้บริการเห็นด้วยและยอมรับว่ามีความเหมาะสมและสามารถเป็นไปได้

3. ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยฯ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของแบบจำลองที่นำเสนออยู่ในความต้องการของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบด้านบริการสารสนเทศ และผู้ใช้ เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด คือ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงาน เรื่องการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลตามความเหมาะสมของหน่วยงาน และ เรื่องการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของแบบจำลองการจัดองค์การมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และตรงตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การที่จะหารูปแบบการจัดองค์การรูปแบบใหม่ เพื่อแก้ไข ปัญหาของระบบงานเดิมนั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงสภาพเดิมขององค์การนั้น ๆ ว่ามีสภาพ และปัจจัยเอื้ออำนวยอย่างไรบ้าง ควรดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนและนำเอาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ศึกษาได้ให้เป็นแนวทางในการที่จะพัฒนารูปแบบองค์การแบบใหม่ เพื่อก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางหรือนโยบายการดำเนินงาน เช่นเดียวกับแบบจำลองการจัดองค์การฯ ในการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามา มีบทบาทและส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการนโยบาย ทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยอมรับต่อการบริหารงานจะทำให้ การดำเนินงานไม่ว่าเรื่องใดก็ตามสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ หากมหาวิทยาลัยฯ เห็นด้วยและต้องการที่จะทำให้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรแต่งตั้งผู้บริหารระดับรองอธิการบดีขึ้นอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อรับผิดชอบทางด้านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย โดยอาจจะเป็นตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายระบบสารสนเทศ พร้อมทั้งมีคณะทำงานที่ดำเนินงานทางด้านนี้โดยเฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเพียงแนวทางในการหารูปแบบของการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและ เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ฉะนั้น เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยนี้ ควร มีการนำผลที่ได้ไปทดลองใช้ในสภาพที่เป็นจริงพร้อมทั้งมีการทำวิจัยควบคู่ไปด้วย เพื่อศึกษาถึงผลของการจัดองค์การในลักษณะนี้และปรับปรุงแก้ไขให้เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- นิพนธ์ คันธเสวี. "การศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" ใน รายงานการประชุมวิชาการประจำปี เรื่องการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในอนาคต. กรุงเทพฯ : ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2530.
- ทองจุล ชันขาว. "การวิเคราะห์ระบบเพื่อการแก้ปัญหา" ใน การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, มปป.
- ธงชัย สันติวงษ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- ชนากกร อ้วนอ่อน. "System Modeling," ใน เอกสารประกอบคำบรรยายในการฝึกอบรมเรื่อง System Approaches to Environmental Research and Management. หน้า 192-200. กรุงเทพฯ : โครงการการศึกษาและวิจัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2520.
- บุญชนะ อรรถการ. "แนวความคิดทางการจัดการ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information Systems) หน่วยที่ 1-8 หน้า พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2529.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. สำนักงานปลัดทบวง. กองแผนงาน. รายงานการสัมมนาเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต. ณ โรงแรมไฮแอท ออร์คิด เชียงใหม่ วันที่ 27-29 พฤษภาคม 2525. กรุงเทพฯ : 2525.
- ไพฑูรย์ ธรรมแสง. "กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย," วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา. 9 : 12-17 ; สิงหาคม-ตุลาคม 2527.
- ไพสิน ผ่องใส. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ภาพสัณติย์ วงศ์เฉลิมพล. "ห้องสมุดในมิติใหม่ทางการศึกษา," วิทยาสารก้าวไกล. 1(6) : 8-15 ; กันยายน 2533.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ดิขพาร, 2528.

- วันชัย รุ่งใหญ่. "การใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด," ข่าวสารห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2(4) : 2-20 ; กันยายน 2526.
- ศรินครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย. แผนการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : 2533.
- สุนทร แก้วถาย. "การพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" ใน สรุปการดำเนินงานของสำนักหอสมุดกลาง 2523-2526. หน้า 1-17. กรุงเทพฯ : 2526.
- สุพดี บรรจงเต็ม. "สรุปการอภิปรายเรื่อง รูปแบบสารนิเทศที่ผู้ใช้บริการคาดหวัง" ใน รายงานการประชุมเรื่อง บริการสารนิเทศกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. หน้า 1-3. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2530.
- เสาวณีย์ ลีغبานิต. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2528.
- Adams, Carl and others. "A Model Academic Integrated Information Center," Journal of American Society for Information Science. 42(2) : 117-119 ; 1991.
- Anonymous. "Network Links Libraries," Mini-Micro Systems. 15(6) : 277 ; June 1982.
- Arms, William V. and Thomas J. Michalak "The Merger of Libraries with Computing at Carnegie Mellon University," British Journal of Academic Librarianship. 3(3) : 153-164 ; 1988.
- Atherton, Pauline. Handbook for Information System and Service (ch.3) Paris : United Nation Education, Scientific and Cultural Organization, 1977.
- Atkinson, Hugh C. "Atkinson on Networks," American Libraries 432-439 ; June 1987.

- Battin, Patricia. "The Library : Center of the Restructured University," College & Research Libraries. 45(3) : 170-176 ; May 1984.
- Beath, Cynthia Mathis and Detmar W. Straub. "Department Level Information Resource Management : a Theoretical Argument for a Decentralized Approach," Journal of American Society for Information Science. 42(2) : 124-127 ; 1991.
- Beckman, Margaret. "Problems of Libraries Facilities in Research Environments," Journal of the Society of Research Administrator. 12(1) : 11-15 ; summer 1980.
- Best, John W. Research in Education. 2nd.ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1970.
- Branin, Joseph and Charles Finn. "Part II A Model Academic Integrated Information Center : the Setting for the Project," Journal of the Society of Research Administrator. 42(2) : 137-138 ; 1991.
- Brindley, Lynne J. The Electronic Campus : an Information Strategy : Proceedings of a Conference held on 28-30 October 1988 at Banbury. London : British Library, 1989. (Library Information Research Report N.73)
- Byles, Torrey. "Academic Computing comes of Age," Wilson Library Bulletin. 63(6) : 21-28 ; 1989.
- Collins, Rosann and Detmar Straub. "Part I The Delivery of Information Services within a Changing Information Environment : the Changing Information Environment," Journal of the American Society for Information Science. 42(2) : 120-123 ; 1991.

- De Gennaro, Richard. "Libraries and Computing Centers in the Wired University," in Libraries, Technology, and the Information Marketplace : Selected Papers. Boston, Massachusetts : G.K. Hall, 1987.
- D'Elia, George and others. "Information Requirements Assesments of the Humphrey Institute," Journal of the American Society for Information Science. 42(2) : 139-142 ; 1991.
- Downes, Robin. Computing, Electronic Publishing, and Information Technology, their Impact on Academic Libraries. New York : Haworth, 1979.
- Ellis, Richard. "The Role of the Academic Library in the People's Republic of China ," College & Research Libraries. 57(4) : 329-345 ; July 1990.
- Ferguson, Douglas. The Library, the Researcher, and Computerized Information at Stanford University : a Report to the Director of Libraries. California : Stanford Univ, 1971.
- Harris, Colin. "Academic Information Services at the University of Salford," British Journal of Academic Librarianship. 3(3) : 147-165 ; 1988.
- Head, Robert. "Information Centers-Information Systems : Divided they Stand," Computer World. 19(15) : 11-16 ; April 15, 1985.
- Hoadley, Irene B. and John Corbin. "Up the Beanstalk : an Evolutionary Organizational Structure for Libraries," American Libraries. 21(7) : 676-678 ; July/August 1990.
- Humphries, Chirs. "Implications for Education and Training," in Advanced Information Technology in the new industrial society : the Kingston Seminar. p.29-41. New York : Oxford Univ., 1988.

Kelly, Patrick. "Information Management : an Academic Context,"
British Journal of Academic Librarianship. 3(3) :
 122-135 ; 1988.

Krejcie, Robert V. and Daryle M. Morgan. "Determinig Sample
 Size for Research Activities," Education and Psychological
 Measurement. 30 : 607-610 ; Autumn, 1970.

Lancaster, F. W. "The Paperless Society for Change," American
 Libraries. 16(8) : 553-555 ; September, 1985.

Larsen, Srend. "The Idea of an Electronic Library : a Critical
 Essay," Libri. 38(3) : 159-177 ; 1988.

Layton, Daphne N. Integrated Planning for Campus Information
 System : a Series of Conference for Undergraduate
 Institutions Sponsored by OCLC and the Association of
 American Colleges. Dublin, Ohio : OCLC online computer
 library center, 1989.

Lucas, Henry C. Systems Quality, User Reactions, and the Use of
 Information Systems. California : Stanford University, 1974.

Lunin, Lois F. "Perspective on... Integrated Information Centers
 within Academic Environments," Journal of the American
 Society for Information Science. 42(2) : 117-119 ; 1991.

Martin, Susan K. "Library Management and Emerging Technology :
 the Immovable Force and the Irresistible Object," Library
 Trends. 37(3) : 374-382 ; Winter 1989.

-----". "Information Technology and Libraries : Toward the
 Year 2000," College & Research Libraries. 50(4) : 397-405 ;
 July 1989.

Moholt, Pat. "On Converging Paths : the Computing Center and the
 Library," Journal of Academic Librarianship. :
 284-288 ; November 1985.

- Naylor, Bernard. "The Convergence of the Libraries and the Computing Service : the Central Issues," British Journal Academic Librarianship. 3(3) : 172-187 ; 1988.
- Neff, Remond K. "Merging Libraries and Computer Centers : Manifest Destiny or Manifestly Deranged ? : an Academic Services Perspective," EDUCOM Bulletin. 20(40) : 8-12,16 ; 1985.
- Nelson, Nancy. "Electronic Libraries : Vision and Implementation," Computer in Libraries. 10(2) : 6-12 ; February 1990.
- Pornchai Mongkhonvanit. "The University and Technological Progress," สยามสารคดี. 1(1) : 14-19 ; สิงหาคม 2533.
- Schumacher, Anne W. A Small College Information System : a Analysis and Recommendations. Alexandria,Va. : Vaughan Associates, Inc., 1968.
- Shaughnessy, Thomas W. "Technology and the Structure of Libraries," Libri. 32(2) : 149-155 ; June 1982.
- Shurkin, Robert. "Computing Gets and Overhaul at Stanford University," Personal Computing. 11(12) : 179-185 ; Dec 1987.
- Siegmann, Robert M. Information Systems in Universities. Attanta : Georgia Institute of Technology, 1969.
- Straub, Detmar W. and Cynthia Mathis Beath. "The Integrated Information Center Concept," Journal of the American Society for Information Science. 42(2) : 128-131 ; 1991.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบฟอร์มการรับ

แบบสอบถามความพึงพอใจเห็นชอบกลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร

คำอธิบาย

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร โดยใช้วิธีการเชิงระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างและสภาพที่เป็นจริงของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด และระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการสารสนเทศ ประกอบกับการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดโครงสร้างระบบงานเดิมของระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ระหว่างระบบรอง รวมทั้งสรุปปัญหาของระบบงานเดิม เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบและสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศที่เหมาะสมในมหาวิทยาลัย

บริการสารสนเทศในที่นี้ หมายถึง บริการที่หน่วยงานจัดหาขึ้นเพื่อให้บริการข่าวสารทางวิชาการ ทั้งที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น เทป วิดีทัศน์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย ของอาจารย์นิสิต และนักวิชาการอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

สัมภาษณ์วันที่ เดือน พ.ศ. 2534 เวลา

สถานที่

ข้อความถามในการสัมภาษณ์

1. ชื่อหน่วยงาน
2. ชื่อหัวหน้าหน่วยงาน ตำแหน่ง
3. หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน
 - 3.1
 - 3.2
 - 3.3
 - 3.4
 - 3.5
4. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งหน่วยงาน
-
-
5. ลักษณะการจัดให้บริการสาธารณสุขของหน่วยงาน และเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งหน่วยงานหรือดำเนินงานบริการสาธารณสุข
-
-

-
-
6. บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการสารนิเทศ
-
7. ในการให้บริการสารนิเทศนั้น หน่วยงานของท่านต้องพึ่งพา หรือดำเนินงานเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ บ้างหรือไม่ มีหน่วยงานใดบ้าง
-
-
8. หน่วยงานของท่านมีความร่วมมือในการให้บริการสารนิเทศกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือไม่ เช่น ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และคณะต่าง ๆ มีลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างไร
-
-
-
-
-
9. หน่วยงานของท่านมีขั้นตอนในการจัดหา จัดเก็บ และให้บริการสารนิเทศอย่างไร (กล่าวถึงอุปสรรค/ปัญหา ในการดำเนินงานบริการสารนิเทศ)
-
-
-
-
-
-

10. โปรดอธิบายวิธี การดำเนินงานสนับสนุน อาจารย์ นิสิต และบุคลากรอื่น ๆ ในการ
ค้นคว้าวิจัย
-
-
-
11. ในการจัดให้บริการสารสนเทศที่หน่วยงานของท่านจัดทำอยู่นั้น ท่านทราบหรือไม่ว่ามี
หน่วยงานอื่น ๆ ได้จัดทำอยู่แล้ว หากซ้ำซ้อนกันเพราะเหตุใดหน่วยงานของท่านจึงจัด
ทำอีก
-
-
12. อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสารสนเทศของหน่วยงานท่านมีอะไรบ้าง
.....
-
13. สถานที่ให้บริการสารสนเทศของหน่วยงานของท่านสะดวกหรือไม่ และมีปัญหาอุปสรรค
อะไรบ้าง
-
-
14. หน่วยงานของท่านได้มีการวางแผนงานเกี่ยวกับการให้บริการสารสนเทศในอนาคตหรือไม่ อย่างไร
-
-
-
-

แบบสัมภาษณ์ฉบับดี

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

สัมภาษณ์วันที่ เดือน.....พ.ศ. 2534 เวลา

ข้อความถามในการสัมภาษณ์

1. คณะ

2. หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะ

2.1

2.2

2.3.....

2.4.....

2.5.....

3. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งคณะ

4. ภายในคณะของท่านมีหน่วยงานหรือลักษณะงานที่ทำหน้าที่ให้บริการทางด้านสื่อหรือวัสดุ

ที่ใช้ในการเรียนการสอน คำนวณว่า วิจัย หรือไม่ ในกรณีที่ไม่มีการให้บริการหรือมีทางเลือกใน

ลักษณะใด

7. คณะมีความร่วมมือในการให้บริการสารนิเทศกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือไม่ เช่น ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ ถ้ามีมีลักษณะการทำงานอย่างไร

.....

8. ในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของคณะในปัจจุบันท่านคิดว่าการให้บริการสารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนเหมาะสมแล้วหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

.....

9. ในส่วนความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ท่านคิดว่าการให้บริการสารนิเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเหมาะสมแล้วหรือยัง ถ้าไม่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

.....

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กุมภาพันธ์ 2535

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางสาว นิธิวดี สุทธิสว่าง นิสิตปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการเชิงระบบ" มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบข่าวสาร ข้อมูลด้านการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ แบบสอบถามนี้มุ่งถามความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้อง ต่อคุณลักษณะของการจัดองค์การระบบข่าวสาร ข้อมูลด้านการเรียน การสอน ภายในมหาวิทยาลัยตามแบบจำลอง ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบจำลองไปสู่รูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ด้วย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวนิธิวดี สุทธิสว่าง)

การอ่านก่อนลงมือตอบ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมทำให้การจัดระบบข้อมูลและข่าวสารต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการและบทบาทของตน หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับด้านการจัดหาจัดเก็บ ประมวลผลและบริการข้อมูลและข่าวสาร เช่น ห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์ จึงไม่สามารถดำเนินงานแบบต่างฝ่ายต่างทำอีกต่อไป แต่ต้องหันมาร่วมมือกันด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง การออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การในงานวิจัยนี้ จึงมีความมุ่งหมายที่จะกำหนดรูปแบบการประสานงานเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานในมหาวิทยาลัยฯ ที่มีหรือจัดเก็บข้อมูลและข่าวสารซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าของอาจารย์ ข้าราชการและนิสิต เช่น รายการสิ่งพิมพ์และสื่อในสำนักหอสมุดกลาง รายการสื่อและข้อมูลของหน่วยงานระดับคณะ สถาบัน สำนักอื่น ๆ นอกเหนือจากสำนักหอสมุดกลาง รายการเกี่ยวกับผลงานวิจัย ผลงานของคณาจารย์ ข้าราชการ นิสิต รวมทั้งปฏิทินพันธกิจกำลังดำเนินการและที่เผยแพร่แล้ว ข้อมูลข่าวสารด้านหลักสูตร ตารางสอน ปฏิทินการอบรมสัมมนา ข้อมูลที่เกี่ยวกับบริการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จัดโดย คณะ สถาบัน สำนักและภาควิชา เป็นต้น การจัดเก็บและให้บริการส่วนใหญ่เป็นแบบต่างฝ่ายต่างทำ ซึ่งผู้ประสงค์จะใช้งานย่อมไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแบบจำลองการจัดองค์การที่มีผู้บริหารระดับสูงกำกับ การดำเนินงาน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานหลักและแบ่งภารกิจการทำงานในรูประบบที่มีเอกภาพขึ้นระบบหนึ่ง โดยมุ่งให้มีการใช้ข้อมูลและข่าวสารที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คุณลักษณะของแบบจำลองที่นำเสนอเป็นดังนี้

1. กำหนดให้การดำเนินงานด้านข้อมูลและข่าวสารในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีลักษณะเป็น "ระบบเดียว" มีการแบ่งปันข้อมูลและข่าวสารระหว่างกันทั้งชุมชนภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมสำหรับการดำเนินงาน
2. กำหนดให้มีองค์การกลางทำหน้าที่ประสานงานและมีผู้บริหารมหาวิทยาลัยระดับรองอธิการบดีเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานขององค์การ
3. กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายสารสนเทศเป็น "หัวใจของระบบ" ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการกำหนดนโยบายและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ประสานสอดคล้องกับนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย
4. วางรากฐานความเป็นเอกภาพในการจัดบริการข้อมูลและข่าวสารเพื่อการเรียนการสอน ด้วยการแบ่งภารกิจอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลและข่าวสารชนิดใดโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน
5. กำหนดภารกิจการพัฒนาและจัดหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นให้ครอบคลุมความต้องการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนเปลี่ยนรูปแบบการจัดเก็บและบริการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน และการวิจัยให้เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

6. วางรากฐานการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์ใช้บริการให้สามารถค้นหาข่าวสารข้อมูลที่ต้องการได้รวดเร็ว และถูกต้อง โดยลดการเดินทางไปยังจุดที่เป็นแหล่งข้อมูลและข่าวสาร เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์

7. การจัดองค์การตามแบบจำลองนี้ไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการบริหารขององค์การเดิมที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการลดตำแหน่งผู้บริหารหรือสถานภาพของหน่วยงานเดิม แต่มุ่งการจัดระบบและประสานงานเป็นหลัก

เพื่อให้การออกแบบการจัดองค์การมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงประสงค์จะทราบความคิดเห็นบางด้านของทำนानฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้นี้จะ เป็นแนวทางการปรับปรุงการจัดรูปแบบองค์การให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2	แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะการจัดองค์การตามแบบจำลอง
ตอนที่ 3	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย
ของท่าน

และ/หรือเพิ่มความถูกต้องตรงกับข้อมูลที่เป็นจริง

สถานการณ์ภาพ

- [] ผู้บริหาร ตำแหน่ง.....
- [] บรรณารักษ์
- [] เจ้าหน้าที่สำนักบริการคอมพิวเตอร์
- [] อาจารย์
- [] นิสิตระดับปริญญาตรี
- [] นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์การตามแบบจำลอง

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกจริงของท่านต่อคุณลักษณะของการจัดองค์การแต่ละข้อแล้วให้นำน้ำหนักความคิดเห็นต่อข้อเสนอในแต่ละข้อด้วยวิธีการกาเครื่องหมาย ในช่องหลังข้อความนั้น ๆ เพียงข้อละช่องเดียว

คุณลักษณะของการจัดองค์การตามแบบจำลอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
ก. เพื่อเน้นความมีประสิทธิภาพและความเป็นเอกภาพ เสนอความต้องการตามรูปแบบงานใหม่ ควรมีการจัดองค์การดังนี้ 1. การดำเนินงานบริการข่าวสารและข้อมูลเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแม้จะมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ..... 2. การประสานงานและการดำเนินงานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกระทำโดยคณะกรรมการนโยบายซึ่งมีผู้บริหารระดับรองอธิการบดีขึ้นไปเป็นประธาน... 3. คณะกรรมการนโยบายประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานและบริการข้อมูล ข่าวสาร..... 4. คณะกรรมการนโยบายมีหน้าที่กำหนดนโยบายและประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานประสานสอดคล้องกับนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย.....					

คุณลักษณะของการจัดองค์การตามแบบจำลอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
5. หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดกลาง หอสมุด วิทยาเขต ห้องสมุดสถาบันและสำนัก ศูนย์คอม พิวเตอร์ หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารของคณะ กือ เป็นส่วนประกอบของระบบข้อมูลข่าวสารของ มหาวิทยาลัย.....					
6. มีการแบ่งแยกหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างและ ดูแลพัฒนาฐานข้อมูลและข่าวสารแต่ละชนิดตาม ความถนัดและความเหมาะสมของหน่วยงาน.....					
7. การจัดองค์การตามแบบจำลองนี้ไม่เปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางการบริหารขององค์การเดิมที่เกี่ยวข้อง ช่อง ไม่มีการลดตำแหน่งผู้บริหารหรือสถานภาพ ของหน่วยงาน.....					
ข. การที่จะให้องค์การดำเนินงานได้ตามเป้าหมายของ แบบจำลองนี้จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีสนับสนุนตาม สมควรดังนี้					
8. มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อให้ สามารถพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานเป็นระบบ เดียวกัน.....					
9. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการ สอน การวิจัยได้รับการเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบ ข้อมูลคอมพิวเตอร์.....					
10. ผู้ประสงค์ใช้บริการสามารถค้นหาข่าวสารข้อมูล ที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง โดย ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์.....					
11. ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลโดยผ่านทางเครือข่าย คอมพิวเตอร์.....					

คุณลักษณะของการจัดองค์การตามแบบจำลอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
12. มีการติดตั้งคอมพิวเตอร์ไว้ตามหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถค้นข้อมูลได้จากหน่วยงานนั้นทันที.....					
13. มีการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วย งานในลักษณะ เครือข่ายทั้งภายในวิทยาเขตและ ระหว่างวิทยาเขต.....					
14. มีการฝึกอบรมบุคลากรของมหาวิทยาลัยด้านการใช้ คอมพิวเตอร์และ เครือข่ายเพื่องานการเรียนการ สอนและการวิจัย.....					
ค. วิธีการดำเนินงานที่จะทำให้การจัดองค์การแบบใหม่นี้ มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้					
15. มีการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานของระบบข้อมูล ข่าวสารที่จัดเก็บให้เป็นระบบเดียวกัน.....					
16. มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ใน เรื่องที่เกี่ยวข้องการจัดและดำเนินงานให้บริการ ข้อมูลข่าวสาร โดยคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยผู้ แทนจากหน่วยงาน.....					
17. การประสานงานกระทำโดยการประชุมและการ แจ้งข้อกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร.....					
18. มีการตกลงร่วมกันในการกำหนดหน้าที่และแนว ปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้การบริการข้อมูล และข่าวสารไม่ซ้ำซ้อนกัน.....					
19. มีการประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ของแต่ละหน่วยงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น.....					

คุณลักษณะของการจัดองค์การตามแบบจำลอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
20. มีการกำกับและวางนโยบายการจัดอุปกรณ์และ ซอฟต์แวร์เพื่อให้บริการอย่างทั่วถึงโดยอยู่ใน ความรับผิดชอบของศูนย์คอมพิวเตอร์.....					
21. มีการประสานงานการใช้คอมพิวเตอร์ระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในการดำเนิน งานและให้บริการ.....					
ง. เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการค้นหาข้อมูลและ ข่าวสาร และการใช้ประโยชน์จากระบบงาน การ จัดระบบข้อมูลข่าวสารมีลักษณะดังนี้					
22. ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานสามารถ ใช้ร่วมกันได้.....					
23. มีการตกลงประสานงานกันในเรื่องข้อกำหนดการ จัดเก็บและให้บริการข้อมูล ข่าวสาร.....					
24. ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานต้องมีผู้ รับผิดชอบในการจัดเก็บและเผยแพร่อย่างชัดเจน.....					
25. มีการเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการของ คณะ สถาบัน สำนัก ที่มีการจัดอบรมและสัมมนา ไว้ เป็นฐานข้อมูลเพื่อการเผยแพร่.....					
26. ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการ สอน การวิจัย ที่ผู้ใช้สามารถค้นได้จากฐานข้อมูล ของแต่ละหน่วยงานมีดังนี้					
26.1 รายการสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด.....					
26.2 รายการวัสดุทัศนวัสดุในห้องสมุด.....					
26.3 รายงานการวิจัยของอาจารย์ นิสิต.....					

คุณลักษณะของการจัดองค์การตามแบบจำลอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
26.4 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน.....					
26.5 เอกสารวิชาการ ตำรา ที่ผลิตโดย อาจารย์ในมหาวิทยาลัย.....					
26.6 ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอน.....					
26.7 รายการสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดย คณะ สถาบัน สำนัก ภาควิชา.....					
26.8 รายการวัสดุทัศนวัสดุที่ผลิตโดย คณะ สถาบัน สำนัก ภาควิชา.....					
26.9 ข้อมูลเกี่ยวกับบริการหรือกิจกรรมทางวิชา การจัดโดยคณะ สถาบัน สำนัก ภาควิชา.....					

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดองค์การระบบข่าวสารข้อมูล
ด้านการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.วิชญ์ หับเพ็ญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ดร.เสิดดา ยืนดีมาก โกรติ
สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. รศ.ดร.อรุณ รักธรรม
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ไพสินี ผ่องใส
รองศาสตราจารย์ระดับ 9
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รศ.รังชัย สันติวงษ์
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารธุรกิจ
หลายแขนง :
Corporate Planning และ
Information System for Planning
and Control
Organization Design และ Work Sytem
Analysis and Design
Human Resources Management
และ Wage and Salary Administration
Marketing Programming และ Consumer
Behavior

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

21 มกราคม 2536

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นางสาวนิชวดี สุทธิสว่าง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่อง การสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้วิธีการเชิงระบบ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร. สุนทร แก้วลาย-

ประธาน

ดร. สุนี รักษาเกียรติศักดิ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบจำลอง
การจัดองค์การระบบสารนิเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถาม

เรื่อง แบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ในการตอบแบบสอบถามโปรดพิจารณารายละเอียดจากเอกสารประกอบเรื่อง แบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (โปรดดูเอกสารแนบท้ายแบบสอบถาม)

แบบสอบถามนี้มีความประสงค์ให้ท่านแสดงความคิดเห็นต่อแบบจำลองการจัดองค์การของหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ให้บริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยพัฒนาแบบจำลองโดยอาศัยขั้นตอนการวิจัยหลายขั้นตอนจนสามารถสรุปผลเป็นแบบจำลองตามที่ปรากฏในเอกสารประกอบ แต่เพื่อให้การสร้างแบบจำลองฯ มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยฯ ขอให้ท่านกรุณาใช้ความรู้ความชำนาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงผลการวิจัยให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงต่อไป

ข้อความแต่ละข้อในแบบสอบถามนี้ คือ คุณลักษณะของการจัดองค์การระบบบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยฯ จำแนกตามองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน (ช่องหมายเลข 1) โปรดขอความร่วมมือให้ท่านกรุณาพิจารณาเสนอแนะ ในประเด็นต่อไปนี้

4.1 หากท่านพิจารณาแล้วเห็นว่า คุณลักษณะการจัดองค์การในข้อนั้น ๆ เหมาะสมแล้วไม่ต้องปรับปรุง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องหมายเลข 4 (เห็นด้วย)

4.2 หากท่านพิจารณาแล้วเห็นว่า คุณลักษณะการจัดองค์การในข้อนั้น ๆ ควรปรับปรุงแก้ไข โปรดระบุรายละเอียด หรือแนวทางการปรับปรุงลงในช่องหมายเลข 5 (ควรปรับปรุง)

ข้อ	คุณลักษณะขององค์การที่คัดเลือกสำหรับสร้างเป็นแบบจำลอง	ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ได้รับการคัดเลือก	
		เห็นด้วยไม่ ต้องปรับปรุง	ควรปรับปรุงดังต่อไปนี้ (โปรดระบุ รายละเอียดหรือแนวทางปรับปรุง)
	<u>ด้านการจัดองค์การ</u> องค์การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการผู้กำหนด นโยบาย		
	หน้าที่ของคณะกรรมการฯ คือเป็นองค์กรกลางใน การประสานงานการดำเนินงานบริการข่าวสารใน มหาวิทยาลัยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน		
	องค์กรกลางที่กำหนดขึ้นนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อย่างน้อยระดับรองอธิการบดีเป็นประธาน กรรมการทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงาน		
	คณะกรรมการฯ ประกอบด้วย อนุกรรมการด้าน บริการข่าวสาร อนุกรรมการด้านพัฒนาข่าวสาร และอนุกรรมการด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ		
	อนุกรรมการแต่ละด้านจะมีตัวแทนจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงานเพื่อดำเนินการตาม นโยบายและแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ		
	อนุกรรมการทำหน้าที่ประเมินผลและวิเคราะห์ผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานเจ้าของข่าวสารและ ผู้ให้บริการข่าวสารเพื่อเสนอแนะให้มีการ ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น		

ข้อ	คุณลักษณะขององค์การที่คัดเลือกสำหรับสร้างเป็นแบบจำลอง	ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ได้รับการคัดเลือก	
		เห็นด้วยหรือไม่ ต้องปรับปรุง	ควรปรับปรุงดังต่อไปนี้ (โปรดระบุรายละเอียดหรือแนวทางปรับปรุง)
7	อื่นโปรดระบุ		
8	<u>ด้านการบริการข่าวสาร</u> อนุกรรมการด้านบริการข่าวสารเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านบริการข่าวสารภายในมหาวิทยาลัยเพื่อลดความซ้ำซ้อน		
9	มีการประสานงานการดำเนินงานตามนโยบายด้านบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน		
10	มีการหามาตรการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการให้บริการข่าวสาร		
11	มีการแบ่งแยกภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านบริการข่าวสารอย่างชัดเจนไม่ให้ซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น		
12	มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ถึงข้อกำหนดและนโยบายของคณะกรรมการฯ ในด้านการดำเนินงานให้บริการข่าวสารแก่อาจารย์ นิสิต และบุคลากรอื่น ๆ อย่างทั่วถึงเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานและการให้บริการ		

ข้อ	คุณลักษณะขององค์การที่คัดเลือกสำหรับสร้างเป็นแบบจำลอง	ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ได้รับการคัดเลือก	
		เห็นด้วยไม่ ต้องปรับปรุง	ควรปรับปรุงดังต่อไปนี้ (โปรดระบุ รายละเอียดหรือแนวทางปรับปรุง)
๑	มีการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานของระบบและข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน		
๒	อนุกรรมการด้านข่าวสารทำหน้าที่วางแผนการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอน การวิจัย ให้อยู่ในรูปของฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์		
๓	มีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายด้านข่าวสาร ให้แต่ละหน่วยงานสามารถแบ่งปันและใช้ข่าวสารร่วมกันได้		
๔	อื่น ๆ โปรดระบุ		
	<u>ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ</u> มีอนุกรรมการด้านอุปกรณ์/เครื่องมือเป็นหน่วยกลางในการประสานงานด้านการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการเข้าถึงข่าวสารด้านการเรียนการสอน		

ข้อ	คุณลักษณะขององค์การที่คัดเลือกสำหรับสร้างเป็นแบบจำลอง	ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ได้รับการคัดเลือก	
		เห็นด้วยไม่ ต้องปรับปรุง	ควรปรับปรุงดังต่อไปนี้ (โปรดระบุ รายละเอียดหรือแนวทางปรับปรุง)
24	อนุกรรมการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และกระตุ้นให้เกิดการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข่าวสารด้านการเรียนการสอน		
25	มีการแบ่งภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเพื่อเข้าถึงข่าวสารด้านการเรียนการสอน		
26	อนุกรรมการด้านอุปกรณ์/เครื่องมือทำหน้าที่วางแผนการติดตั้งอุปกรณ์และระบบงานเพื่อบริการด้านข่าวสารในมหาวิทยาลัย		
27	อนุกรรมการด้านอุปกรณ์/เครื่องมือทำหน้าที่ประสานงานการวางแผนเพื่อเชื่อมโยงระบบงานคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริการข่าวสารด้านการเรียนการสอน		
28	อนุกรรมการด้านอุปกรณ์/เครื่องมือทำหน้าที่วางแผนและประสานงานการฝึกอบรมบุคลากรและผู้ใช้ในด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข่าวสาร		
29	ประสานงานการเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่แก่สมาชิกในมหาวิทยาลัยเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์เทคโนโลยีข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ		

ข้อ	คุณลักษณะขององค์การที่คัดเลือกสำหรับสร้างเป็นแบบจำลอง	ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ได้รับการคัดเลือก	
		เห็นด้วยไม่ ต้องปรับปรุง	ควรปรับปรุงดังต่อไปนี้ (โปรดระบุ รายละเอียดหรือแนวทางปรับปรุง)
30	อื่น ๆ โปรดระบุ		

แบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภูมิหลัง

ระบบบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม การเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ทั้งด้านการปรับเปลี่ยนบทบาทวิธีการดำเนินการและการจัดองค์การ ตามปกติมหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับด้านการจัดหา จัดเก็บ ประมวลผลและบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนหลายหน่วยงานซึ่งทำงานอย่างอิสระ เช่น ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ และหน่วยงานในสังกัดคณะต่าง ๆ ผลที่ตามมาก็คือ การมีระบบงานที่ขาดความสมบูรณ์ ขาดเอกภาพและประสิทธิภาพ ปัญหาที่น่ามาศึกษาและวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ คือ การจัดองค์การระบบบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา โดยรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมจะต้องเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการอันเนื่องมาจากความมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้กระทำกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

เป้าหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรที่มีความเหมาะสมและให้ประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกภายในมหาวิทยาลัย

การสร้างแบบจำลอง

การสร้างแบบจำลองฯ อาศัยวิธีการเชิงระบบเป็นหลัก การวิเคราะห์และพัฒนาเพื่อให้ได้แบบจำลองตามเป้าหมายแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์โครงสร้างระบบงานเดิมโดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนากระบบตามแนวทางที่ได้จากข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการออกแบบองค์การโดยการนำแบบจำลองฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาสรุปเสนอเป็นแบบจำลองตามเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์โครงสร้างระบบงานเดิม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระบบงานเดิมโดยการศึกษาเอกสารทางราชการของมหาวิทยาลัย การสัมภาษณ์

ผู้บริหารและบุคลากรด้านบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฯ ทราบว่ามีหน่วยงานให้บริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลายหน่วยงาน คือ สำนักหอสมุดกลาง สำนักบริการคอมพิวเตอร์ คณะ ภาควิชา และสถาบันในสังกัดอื่นๆ การที่มีหน่วยงานหลายหน่วยงานมีผลดีในด้านการมีแหล่งข้อมูลให้เลือกมากมาย แต่ก็มีจุดอ่อนที่ขาดการประสานงาน มีความซ้ำซ้อนและขาดข่าวสารที่สมบูรณ์ ผลที่ตามมาคือ ข่าวสารที่มีคุณค่าจำนวนมาก ไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควรหรือไม่ก็ไม่สามารถเข้าถึงได้ จากการค้นคว้าเอกสารและบทความทางวิชาการทำให้ทราบว่ามหาวิทยาลัยของต่างประเทศพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการนำเอา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมมาเป็นเครื่องมือผสมผสานกับการจัดองค์การเพื่อให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รูปแบบที่ค้นพบมี 2 รูปแบบดังนี้

1. การรวมห้องสมุดและศูนย์คอมพิวเตอร์เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกันเพื่อจัดเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
2. การตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบบริการข่าวสารโดยรวมของมหาวิทยาลัย

สำหรับการสร้างแบบจำลองการจัดองค์การบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ในครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะหาแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเน้นลักษณะพิเศษต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินงานบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อกำหนดรูปแบบการประสานงานในการดำเนินงานให้บริการข่าวสารของหน่วยงานต่าง ๆ
3. เพื่อเพิ่มโอกาสของอาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้ ในการเข้าถึงข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนที่ต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง
4. เพื่อจัดรูปแบบองค์การการบริการข่าวสารให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาแบบจำลอง

แนวคิดหลักในการออกแบบ

1. ใช้หลักการบริหารงานแบบร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีโดยผ่านทาง "คณะกรรมการ" ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานขององค์การ
2. ใช้หลักการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการและให้บริการข่าวสารแก่สมาชิกในมหาวิทยาลัยฯ
3. ลดความซ้ำซ้อนในการทำงานด้วยวิธีการแบ่งภารกิจอย่างชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลข่าวสารและฐานข้อมูลในด้านใด

4. นำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบของแบบจำลอง

แบบจำลองประกอบด้วย

1. แผนผังแสดงการจัดองค์การบริการข่าวสารในมหาวิทยาลัย
2. แผนผังแสดงภารกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและคณะกรรมการต่าง ๆ
3. แผนผังแสดงการประสานงานระหว่างคณะกรรมการฯ อนุกรรมการและผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานโยบาย
4. แผนผังแสดงวัฏจักรของข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนภายในชุมชนมหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 1 แสดงถึงโครงสร้างการจัดองค์การระบบบริการข่าวสารมหาวิทยาลัยโดยมุ่งที่จะสร้างให้มีลักษณะเป็น "ระบบเดี่ยว" (single system) ดังเห็นสิ่งสำคัญที่เป็นแกนกลางในการจัดองค์การตามแนวคิดนี้ คือ การบริหารงานโดยใช้ "คณะกรรมการ" ซึ่งจะ เป็นคณะกรรมการที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการและให้บริการข่าวสารแก่สมาชิกมหาวิทยาลัยฯ และลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องตัวในการดำเนินงานจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารระดับสูง ซึ่งได้แก่ รองอธิการบดี เป็นประธานคณะกรรมการ มีอำนาจในการตัดสินใจและมีความรู้ความสามารถเข้ามากำกับดูแล เพื่อให้การดำเนินงานการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการรับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายซึ่งคณะกรรมการนี้มาจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีกรรมการ 3 ฝ่าย คือ

1. อนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสาร มีคณะกรรมการเป็นประธานอนุกรรมการ
2. อนุกรรมการพัฒนาข่าวสาร มีผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางเป็นประธานอนุกรรมการ
3. อนุกรรมการพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือ มีผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นประธาน

อนุกรรมการ

(โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับการกิจของอนุกรรมการฯ ในแผนผังที่ 2)

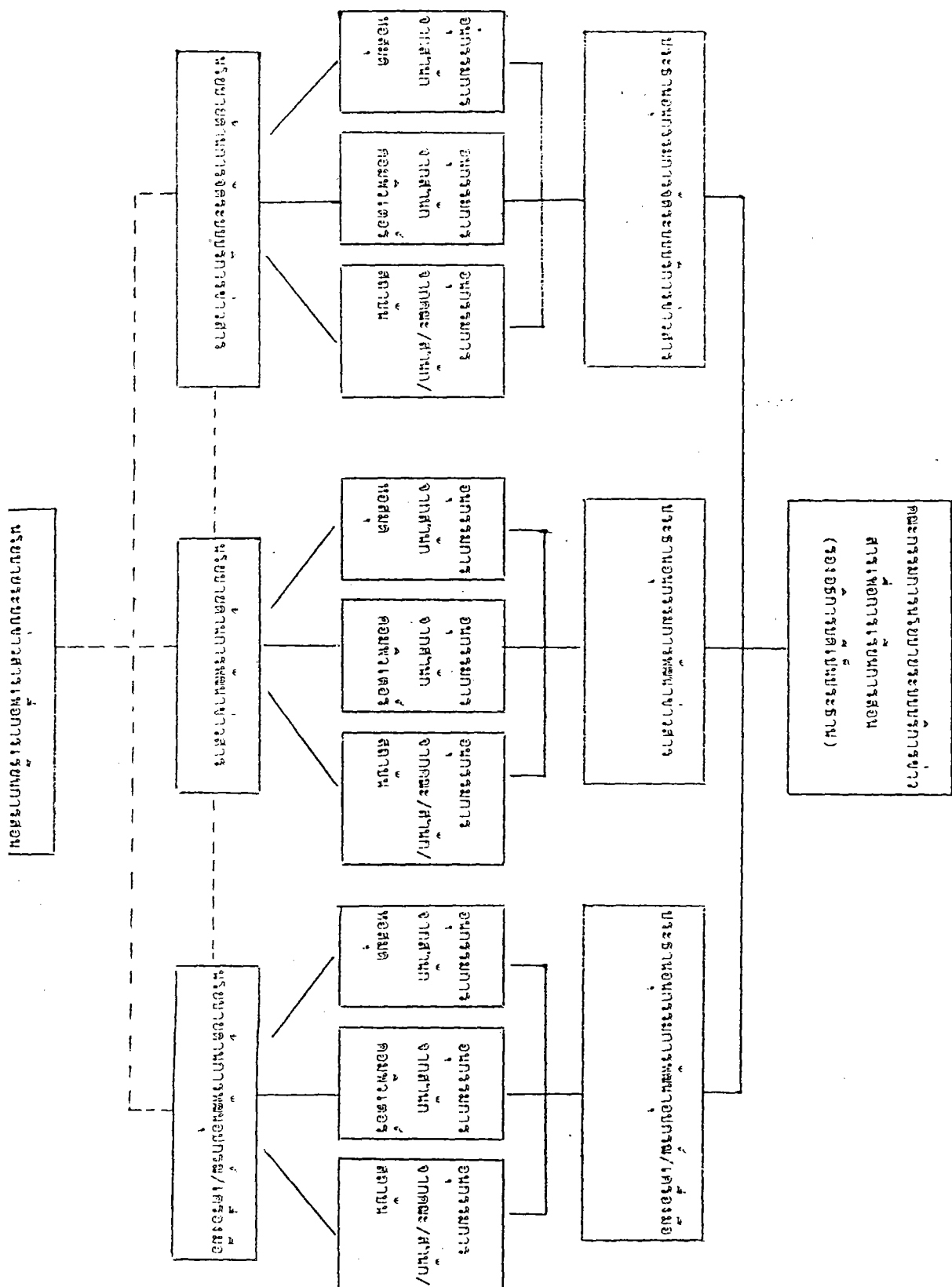
แผนผังที่ 1 แสดงถึงโครงสร้างการจัดองค์การระบบบริการข่าวสาร'มหาวิทยาลัยโดยมุ่งที่จะสร้างให้มีลักษณะเป็น "ระบบเดี่ยว" (single system) ดังนั้นสิ่งสำคัญที่เป็นแกนกลางในการจัดองค์การตามแนวคิดนี้ คือ การบริหารงานโดยใช้ "คณะกรรมการ" ซึ่งจะเป็นคณะทำงานที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการและให้บริการข่าวสารแก่สมาชิกในมหาวิทยาลัยฯ และลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องตัวในการดำเนินงานจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารระดับสูง ซึ่งได้แก่ รองอธิการบดี เป็นประธานคณะกรรมการ มีอำนาจในการตัดสินใจและมีความรู้ความสามารถเข้ามามากำกับดูแลเพื่อให้การดำเนินงานการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นคณะทำงานรับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายซึ่งคณะทำงานเหล่านี้มาจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ 3 ฝ่าย คือ

1. คณะกรรมการจัดระบบบริการข่าวสาร มีคณบดีคนหนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการ
2. คณะกรรมการพัฒนาข่าวสาร มีผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางเป็นประธานคณะกรรมการ
3. คณะกรรมการพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือ มีผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นประธาน

คณะกรรมการ

(โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับการกิจของคณะกรรมการฯ ในแผนผังที่ 2)

2. แผนผังแสดงโครงสร้างและหน่วยงานระดับกองบัญชาการและกองพัน

แผนผังที่ 2 แสดงถึงการกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งอนุกรรมการแต่ละฝ่ายมีภารกิจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสาร

1.1 ทำมาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการให้บริการ

1.2 ดำเนินการตามนโยบายด้านการบริการข่าวสารเพื่อการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.3 เป็นหน่วยงานในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดหาและให้บริการข่าวสารภายในมหาวิทยาลัยเพื่อลดความซ้ำซ้อน

1.4 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านบริการข่าวสารอย่างชัดเจน

1.5 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ถึงข้อกำหนดและนโยบายของคณะกรรมการในด้านการดำเนินงานให้บริการข่าวสารแก่ อาจารย์ นิสิตและบุคลากรอื่น ๆ ได้ทราบอย่างทั่วถึงเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานให้บริการ

1.6 ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 ดำเนินการตามแผนงานสร้างระบบบริการข่าวสารผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลอย่างสะดวก รวดเร็ว

2. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการพัฒนาข่าวสาร

2.1 เป็นหน่วยงานในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการจัดหาและจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร

2.2 แบ่งแยกภารกิจอย่างชัดเจนระหว่างหน่วยงานผู้รับผิดชอบสร้างและดูแลการพัฒนาฐานข้อมูลแต่ละชนิด

2.3 กำหนดรูปแบบและมาตรฐานของระบบและข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บให้เป็นระบบเดียวกันเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน

2.4 ดำเนินงานตามแผนงานเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอนการวิจัยให้อยู่ในรูปของฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

2.5 ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านข่าวสารเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

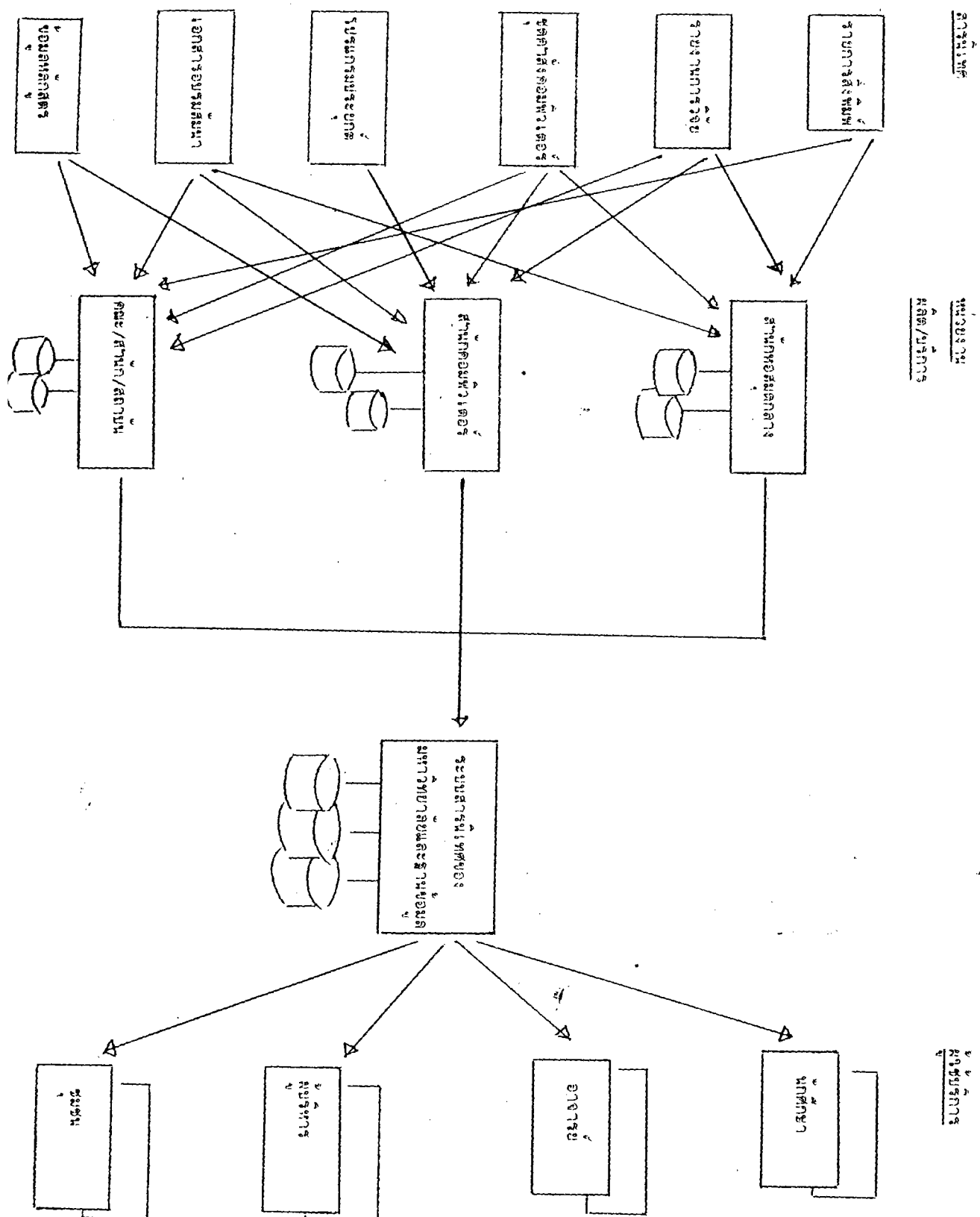
3. ภารกิจหน้าที่ของอนุกรรมการพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือ

3.1 ประสานงานด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์และ เครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการบริการด้านสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

3.2 ดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และกระตุ้นให้เกิดการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข่าวสารด้านการเรียนการสอน

3.3 ดำเนินการตามแผนการติดตั้งและบริการอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ตามหน่วยงานต่าง ๆ ภายในวิทยาเขตและระหว่างวิทยาเขต

3.4 ประสานงานกับอนุกรรมการจัดระบบบริการข่าวสารและอนุกรรมการพัฒนาข่าวสาร ในด้านการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาดำเนินการบริการสารสนเทศในมหาวิทยาลัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวนิธิตี ชื่อสกุล สุทธิสว่าง

เกิดวันที่ 28 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2508

สถานที่เกิด อำเภอตุลิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 108/227 หมู่บ้านกฤษดานคร 10

ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง

จังหวัดนนทบุรี 11110

สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กิโลเมตรที่ 18 ถนนบางนา-ตราด

อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530 ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2536 ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โดยใช้วิธีการเชิงระบบ

บทคัดย่อ

ของ

นิธิวดี สุทธิสว่าง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2536

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้วิธีการเชิงระบบ วิธีการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์สภาพโครงสร้างเดิมและการออกแบบแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศที่เหมาะสมและ เป็นที่ยอมรับของทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการ การศึกษากระทำกับหน่วยงานต่อไปนี้ สำนักหอสมุดกลาง ศูนย์คอมพิวเตอร์ สำนักทดสอบทางการศึกษา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยฯ โดยศึกษาจากเอกสาร คู่มือมหาวิทยาลัยฯ บทความ รายงานต่าง ๆ สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบงานบริการสารสนเทศจำนวน 11 คน และใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นของผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ และนิสิต ที่มีต่อคุณลักษณะของแบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 379 คน หลังจากปรับปรุงคุณลักษณะของแบบจำลองตามความคิดเห็นของผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์คอมพิวเตอร์และนิสิตแล้วจึงประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองอีกครั้งหนึ่งโดยนำคุณลักษณะของแบบจำลองไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และทางด้านการจัดองค์การ จำนวน 5 คน แสดงความคิดเห็นแล้วจึงปรับปรุงเป็นแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามจุดมุ่งหมาย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ มีหน่วยงานหลายหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริการสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนทั้งโดยตรงและทางอ้อม แต่ยังขาดการประสานร่วมมือกันในการให้บริการ สารนิเทศเพื่อการเรียนการสอนอยู่กระจัดกระจายไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ขาดผู้รับผิดชอบอย่างจริงจัง มีความซ้ำซ้อนหรือคาบเกี่ยวกันในการดำเนินงาน ซึ่งนับได้ว่าเป็นข้อเสียของระบบงานเดิม การออกแบบแบบจำลองฯ ซึ่งได้รับการยอมรับจากบุคลากรกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญให้การดำเนินงานในรูปของ "คณะกรรมการ" ซึ่งเป็นองค์การกลางทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีผู้แทนจากหน่วยงานแต่ละแห่งได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานโดยตรง

นอกจากนี้แบบจำลองฯ เห็นความสัมพันธ์และกำหนดภารกิจของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน การนำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาดำเนินงานได้รับการเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และจากการสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับแนวคิดของแบบจำลองในระดับปานกลางจนถึงระดับมาก ทั้งในด้านการจัดองค์การ ด้านความเข้าใจและการยอมรับเทคโนโลยี ด้านบริการสารสนเทศ และด้าน

สารนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นด้วยกับคุณลักษณะของแบบจำลองการจัดองค์การระบบสารนิเทศ
ในทุกด้านเช่นกัน

DEVELOPING THE ORGANIZATIONAL MODEL FOR SRINAKHARINWIROT
UNIVERSITY INFORMATION SERVICE SYSTEM :
A SYSTEMS APPROACH

AN ABSTRACT

BY

NITIWADI SUTTHISAWANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Arts degree in Library Sciences and Information Sciences
at Srinakharinwirot University

May 1993

The purpose of this investigation was to derive a model of the organizational structure of the information system for Srinakharinwirot University, Prasarnmit. The systems approach was employed to serve this need. The methodology included the study of the present systems and the design of the appropriate organizational structure as evaluated by staffs, users, and invited experts. The study involved the following departments : central library, computer center, behavioral science research institute, educational and psychological test bureau and faculties. And intensive survey of related documents was performed as well as an interview with heads of a forementioned departments. In evaluating the model, questionnaires were sent to 11 heads of the departments and staffs and 379 staffs and students. The designed model was finally evaluated by 5 experts whose opinions were included in the proposed organizational structure.

Major findings were as follows. There were many departments involving in providing information services for teaching and learning. The major flow of the present system was a lack of appropriated coordination. This drawback caused ineffective service and overlapping of services and operation to certain level. The proposed model was mainly organized by relying on participative approach. The committee shared by the delegate from each involved department would be the key role of the operation. The model was supplemented by the clear designation of the function for each involved departments. Modern information technology was also suggested to play the key role in building a successful information system. University staffs, service users as well as experts welcomed the proposed model from moderate to very high level in respect to the following aspects: organizational structure, technological aspect, information service, and information system.